Пралетары ўсіх краёў, злучайцеся!

Савецкая Беларусь

Орган Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту Саветаў БССР.

АДРЭС РЭДАКЦЫІ: МЕНСК, рог вуліц Ленінскай і Карла Маркса (2-гі Дом Саветаў).
ТЭЛЕФОНЫ: Галоўны рэд. — № 478. Рэдактара — № 769.
Матар'ял прымаецца з 9-й да 3½ гадз.
Невыкарыстаныя рукапісы назад аўтарам не вяртаюцца.

КАНТОРА: Менск, рог вуліц Ленінскай і Карла Маркса. Тэлефон № 244. (2-гі Дом Саветаў)

КОШТ НУМАРУ 5 кап.

ПАДПІСНАЯ ПЛАТА: [illegible]

ПЛАТА ЗА АБВЕСТКІ: За радок наппарэлі пасля тэксту [illegible]. За радок наппарэлі пасярод тэксту 1 р. — к. За радок наппарэлі перад тэкстам 1 р. 50 к. Сьпешныя па 50 проц. даражэй. Звыш тарыфу бярэцца 10 проц. налогу.

ПЛАТА ЗА ПУБЛІКАЦЫІ: [illegible] За кожны дадатковы 15. Беспрацоўн. і чырвонаармейцы за дакумант 15. За кожны дадатковы 5. Публікацыі ЗАГС'у—3 руб.

ПАДПІСКА ПРЫМАЕЦЦА у канторы газэты, ва ўсіх аддзяленьнях Беларускага Дзяржаўнага Выдавецтва і ва ўсіх пашт.-тэл. канторах. АБВЕСТКІ ПРЫМАЮЦЦА канторай газэты: Менск, рог Ленінскай і Карла Маркса (2-гі дом Саветаў).

9 ГОД ВЫДАНЬНЯ. ШТОДЗЁННАЯ ГАЗЭТА. № 220 (2408) Нядзеля, 23-га верасьня 1928 г.

Заганы ў выкананьні закону аб с.-г. падатку

(З дакладу тав. Калініна на пленуме Моссавету).

Сёлетні сельска-гаспадарчы падатак большы за с.-г. падатак мінулага году прыблізна процантаў на 30. Але калі ўзяць пад увагу, што мы за некалькі гадоў не павялічвалі с.-г. падатку і што за апошні пэрыяд сельская гаспадарка значна ўзрасла, дык трэба прызнаць, што павялічэньне сумы падатку на 30 проц. пры ўмелым правядзеньні ня можа выклікаць вялікіх перашкод на мясцох. Аднак, мы заўважваем шмат дзе, што мясцовыя органы ўлады няправільна разьмяркоўваюць с.-г. падатак. Ва ўсякім разе мы атрымліваем шмат скаргаў на няправільны абклад с.-г. падаткам.

Першаю галоўнаю і асноўнаю памылкаю мясцовых органаў я лічу вось што. Шмат якія мясцовыя арганізацыі зразумелі новы закон, як раскулачваньне. Калі-б яны не зразумелі гэтага, як раскулачваньне, дык можна напэўна сказаць, што ня было-б такіх памылак, якія зьяўляюцца непасрэдным парушэньнем закону аб с.-г. падатку.

Новы закон унёс у абкладаньне больш выразны клясавы напрамак. У чым сутнасьць клясавага напрамку? У тым, што падатковы цяжар ускладаўся ў вялікім разьмеры на больш заможныя, капіталістычныя сілы гаспадаркі. Яны ня толькі нясуць цяжар ападаткаваньня, але ўрад імкнецца скараціць іх прыбытак, затрымаць іх капіталістычны рост. Ападаткаваньне серадняцкіх гушчаў не павінна затрымліваць росту серадняцкіх гаспадарак. І нарэшце бядняцкія і незаможныя гаспадаркі зусім вызвалены ад падатку. Такіх гаспадарак ва ўсім Саюзе 35 проц. усяго сялянства. Гэты напрамак у новым законе аб сельска-гаспадарчым падатку выразна і выявіўся. Калі ўрад узьняў пытаньне аб павялічэньні сумы с.-г. падатку, дык ён грунтаваўся на агульнай моцы сялянскае гаспадаркі—гэта адно. Падругое, пры разьмеркаваньні цяжару с.-г. падатку ён грунтаваўся на прынцыпе, што вялікі цяжар падатку павінен ускладацца на больш заможныя гаспадаркі. Цяжар ападаткаваньня павінен, калі можна так выказацца, быць такім, каб гаспадарка магла жыць не занепадаючы.

У новым законе найбольш важны пункт, які зьяўляецца новым у параўнаньні з усімі ранейшымі законамі—гэта 28-мы артыкул, які прадугледжвае спэцыяльны парадак ападаткаваньня багатых гаспадарак з эксплёататарскімі прыбыткамі, г. зн. прыбыткамі не непасрэдна ад сваёй працы. Такія гаспадаркі могуць быць ападаткаваны ў індывідуальным парадку. У гэтым артыкуле непасрэдна зазначана, што ў індывідуальным парадку можна ападаткаваць толькі эксплёататарскія непрацоўныя гаспадаркі і нельга ападаткоўваць гаспадарак, якія хоць і вылучаюцца па сваёй заможнасьці, але ня маюць прыбыткаў непрацоўнага характару. Па гэтым артыкуле ёсьць значны лік парушэньняў і, бясспрэчна, што гэтыя парушэньні павінны быць выпраўлены.

Тав. Калінін падае некалькі фактаў няправільнага ападаткаваньня і кажа: таварышы на мясцох не зразумелі сэнсу 28-га артыкулу, не зразумелі, у чым палітычная сутнасьць 28-га артыкулу. Сэнс яго ў тым, каб разгарнуць перад сялянскімі масамі клясавую лінію. А ў чым клясавая лінія выяўляецца? У тым, каб перанесьці цяжар ападаткаваньня на больш заможныя гушчы жыхарства. Але калі гавораць перанесьці цяжар, дык гэта не азначае зруйнаваць гаспадарку, а азначае—перанесьці цяжар ападаткаваньня ўмеру. Пры падыходзе да індывідуальнага ападаткаваньня павінна ўжывацца павялічаная асьцярожнасьць. Трэба так ападаткаваць, каб кожны селянін адчуваў, што ўлада робіць правільна. Трэба, каб сялянства ўявіла сабе, што індывідуальнае ападаткаваньне зьяўляецца не расправаю, а вытрыманаю клясаваю лініяй, якая па сутнасьці сваёй выяўляецца ў перакладзе цяжару падатку на больш заможныя гушчы жыхарства.

Я хацеў-бы яшчэ закрануць пытаньне наконт ападаткаваньня саматужных промыслаў. На мясцох зразумелі, што саматужныя рамёствы (млыны, маслабойкі і іншыя прадпрыемствы) павінны быць цалкам і поўнасьцю залічаны ў індывідуальнае ападаткаваньне. Гэта няправільна. Тут мне здаецца, вялікая нядбайнасьць у адносінах да ўсяго жыхарства. Вы самі разумееце, што як ні расьце вялізнымі крокамі нашая прамысловасьць, а рабочая кляса ў шмат большым проценце расьце, чымся агульнае жыхарства, але вы самі добра разумееце, што ў нас ёсьць міліёны лішняга жыхарства, што міліёны рабочых працуюць у саматужных промыслах. Кожны адказны працаўнік павінен сур'ёзна абмеркаваць, як гэтае ападаткаваньне адаб'ецца на разьвіцьці промыслаў, ці ня будуць выкінуты сотні і тысячы людзей з вытворчасьці.

Ёсьць у нас у саматужнай справе міліёны людзей. Калі ападаткоўваюць, нічога ня ўзяўшы пад увагу, дык, значыць, мясцовыя таварышы маюць вельмі вузкі сьветагляд. Трэба проста сказаць, што ў гэтым пытаньні вельмі значны лік таварышоў выявіў неасьцярогу і вось гэтая неасьцярогасьць, на мой погляд, і павінна быць выпраўлена.

Я павінен зазначыць яшчэ на адзін вельмі характэрны факт: здавалася-б, што вось у нас новы с.-г. падатак робіць шмат зьмен; на некаторыя паветы і мясцовасьці новы с-г. падатак павінен ускласьціся з большым цяжарам; здавалася-б мясцовая ўлада, губвыканкомы, прафарганізацыі і г. д. павінны былі-б дакладна на канкрэтных прыкладах азнаёміцца з уплывам гэтага закону на разьвіцьцё сельскае гаспадаркі, бо ўпяршыню ўводзіцца з аднаго боку вызваленьне на 35 проц. ад падатку, а з другога—верхавіна вельмі значна ападаткавана. Напраўдзе кажучы, на мясцох ня выяўлена да гэтага належнае зацікаўленасьці. Адкуль зьяўляецца гэтая няўважлівасьць. Яна ўзьнікае з таго, што ў нас яшчэ не пастаўлена сур'ёзна задача ўзьняць сельскую гаспадарку. Калі я разглядаю сельска-гаспадарчы падатак, дык заўважаю, што ў нас яшчэ, а ў гэтым віне ня толькі месцы, але, зразумела, і цэнтр, мала ўвагі зварочваецца на вытворчы бок у самай сельскай гаспадарцы. І вось мне хацелася-б зазначыць на патрэбу прыстасаваньня сельска-гаспадарчага падатку на мясцох такім парадкам, каб гэта ні ў якім разе не выклікала зьменшаньня сельска-гаспадарчае прадукцыйнасьці ў індустрыяльных гаспадарках.

Калі праводзіцца нармальная кампанія, як зараз с.-г. падатак, дык ніводзін працаўнік не павінен забываць, што кожны выканаўца савецкіх органаў павінен быць разам з тым і палітыкам. На кіруючых пасадах у нас у большасьці выпадкаў працуюць камуністыя. А калі кожны камуністы будзе падыходзіць да пытаньня палітычна, дык калі нават у дэкрэце і выявіцца той ці іншы няўдалы пункт, —ён будзе выпраўлены на практыцы.

Нямецкія меншавікі абманулі давер'е выбаршчыкаў.

Мюльлераўскія крэйсэры—гэта частка флёту Лігі Нацый процi пралетарскага СССР.

Адозва ЦК нямецкае кампартыі.

БЭРЛІН, 20-9. У сувязку з пачаткам з 3-га кастрычніка збору подпісаў за ўсенароднае галасаваньне наконт пабудовы панцырнага крэйсэра, ЦК нямецкае кампартыі агаласіў адозву, у якой, між іншым, зазначана: «У часе выбарчае кампаніі ў маі сацыял-дэмакратыя сабрала 9 міліёнаў галасоў, выступаючы з лёзунгам—«харчы дзецям замест панцырнага крэйсэра». Праз некалькі тыдняў, калі сацыял-дэмакраты ўвайшлі ва ўрад, сацыял-дэмакратычная партыя разам з «хрысьціянскім» цэнтрам, дэмакратамі і народнай партыяй, пад воплескі нацыяналістаў і фашысцкіх вайсковых саюзаў, ухваліла: „панцырны крэйсэр замест харчу дзецям“.

Далей у адозьве зазначана, што адказнасьць цалкам нясе сацыял-дэмакратыя, бо яна, разам з іншымі буржуазнымі партыямі не данусьціла, каб рэйхстаг новага складу выказаўся процi пабудовы панцырнага крэйсэра. Панцырны крэйсэр—гэта першае з цэлае сэрыі сучасных баявых суднаў. Пабудова панцырнага крэйсэру азначае магутнае павялічэньне ўзброеньняў нямецкага імпэрыялізму.

Нямецкай буржуазеі патрэбен флёт, каб у саюзе з іншымі імпэрыялістычнымі дзяржавамі ўдзельнічаць у бліжэйшай рабаўнічай вайне. Нямецкая буржуазея, незалежна ад таго, хто не прадстаўляе, Штрэзэман ці Мюльлер, заяўляе сябе заўсёды гатовую паставіць нямецкі народ, як гарматнае мяса на вайне процi савецкае рабочае дзяржавы. Панцырныя крэйсэры павінны складаць частку намечанага да пабудовы флёту Лігі Нацый процi пралетарскага Савецкага Саюзу.

Кожны сьвядомы рабочы, кожная сумленная парада за мір між народамі, кожны вораг узброеньня капіталістаў стаіць за абарону рабочае дзяржавы, за абарону Савецкага Саюзу. Што павінны зрабіць рабочыя? Няўжо павінна буржуазея зноў пры дапамозе «сацыялістычных» лідэраў павесьці рабочых на забойства, горшае, чымся ў 1914 г.

Ёсьць толькі адзін выхад: адзіны шчыльны фронт процi мілітарызму і імпэрыялізму. Толькі рэвалюцыйныя ўчынкі міліённых мас могуць спыніць новыя ўзброеньні, новую ваенную авантуру.

Усенароднае галасаваньне—гэта першы заклік процi ўзброеньня і панцырнага сацыялізму. Міліён галасоў за ўсенароднае галасаваньне гэта ўрад па ваенных падрыхтоўках усяго сьвету, гэта воля да рэвалюцыйнае барацьбы процi эксплёататараў і багацеяў нямецкага трэстаўскага капіталу.

ЯШЧЭ АДЗІН ПРАЭКТ „ВЕЧНАГА МІРУ“.

Жэнева, 20-IX. Гэтымі днямі пленуму Лігі Нацый будзе пададзен праэкт „генэральнага акту аб мірным упарадкаваньні міжнародных рознагалосьсяў“. Праэкт зьяўляецца зборам адпаведных праэктаў, выпрацаваных „камітэтам безапаснасьці“. Адначасна падаецца рэзалюцыя з прапановаю ўсім краём, у тым ліку і краём, якія не ўваходзяць у Лігу Нацый, далучыцца да „генэральнага акту“.

СУМНЫ ЛЁС ПАКТУ КЕЛЁГА.

ВАШЫНГТОН, 21-9. Дзяржаўны дэпартамэнт паведамляе, што да сучаснага моманту 52 дзяржавы заявілі аб сваім намеры далучыцца да пакту Келёга. Ратыфікавалі пакт Келёга толькі 4 дзяржавы, у тым ліку СССР.

Думаюць, што 14 дзяржаў, падпісаўшых у Парыжы пакт Келёга, паматаючы, як [illegible] пастановы амэрыканскага сэнату па гэтым пытаньні. Пытаньне аб ратыфікацыі пакту Келёга ў сэнаце будзе пастаўлена, як відаць, толькі пасьля ўхвалы павялічанае праграмы марскіх узброеньняў.

НЯПРЫЕМНАЯ ЗАТРЫМКА.

Бэрлін, 21-IX. „Дэйтшэ Дыплёматыш-Палітышэ Карэспандэнт“ падкрэсьлівае, што Нямеччына будзе галасаваць процi ўчарайшае рэзалюцыі рэдакцыйнае камісіі Лігі Нацый.

Жэнеўскі карэспандэнт „Бэрлінэр Тагэблят“ паведамляе, што вестка аб адмоўнай пазыцыі нямецкай дэлегацыі ўзьняла ў колах, якія стаяць за рэзалюцыю, пастарожаную ўвагу. Была зроблена спроба сэкрэтных перамоў з нямецкай дэлегацыяй, каб знайсьці пажаданую для яе форму. Гэтая спроба, аднак, [illegible]

Надыходзіць адстаўка шведзкага ўраду.

СТАКГОЛЬМ, 19-IX. [illegible]

Бунт у балтыморскім астрозе.

НЬЮ-ЁРК, 20-9. У Балтыморскім астрозе ўзбунтавалася 700 вязьняў з прычыны дрэнных абыходзін з імі адміністрацыі астрогу. Вязьні адмовіліся падначальвацца рэжыму астрогу, забарыкадавалі свае камеры і атакавалі астрожную варту. Абурэньне цягнулася два дні і было прыдушана толькі пасьля таго, як адміністрацыя пусьціла ў ход газавыя бомбы.

Такія канфлікты ў амэрыканскіх астрогах на глебе суровасьці рэжыму і антысанітарных умоў здараюцца вельмі часта. Орган Уоркерс Парты «Дэйлі Уоркер» у перадавіцы ганьбіць барбарскія ўмовы зьняволеньня ў амэрыканскіх астрогах.

31 дзень галадоўкі т. Ротэнбэрга.

ВЕНА, 19-IX. Румынскі камуніст т. Ротэнбэрг, які абвясьціў галадоўку разам з Барысам Стэфанавым, галадуе ўжо 31-шы дзень. (Стэфанаў спыніў галадоўку на 26-ты дзень пасьля таго, як адміністрацыя астрогу зада[illegible]

У Парыжы „неафіцыйна“ Бальдвін.

ПАРЫЖ, 20-9. Варочаючыся з Лендан, Бальдвін неафіцыйна заехаў у Парыж.

Імкненьне СССР—у мірных умовах будаваць сацыялізм.

Аднак апошнія факты сьведчаць аб існаваньні ў капіталістычных дзяржавах груповак, якія мараць парушыць нашае мірнае будаўніцтва.

Даклад т. Варашылава на пленуме кіеўскага гарсавету.

КІЕЎ, 20-IX. Гэтымі днямі кіеўскі гарсавет заслухаў даклад Варашылава. Старшыня кіеўскага выканкому тав. Вайцахоўскі, вітаючы т. Варашылава, [illegible] яго з [illegible] скага пралетарыяту з Чырвонай Арміяй [illegible] сведчыць [illegible] сваю [illegible] любы [illegible] на абарону Савецкай Украіны.

Нашыя дачыненьні з Польшчай і Румыніяй.

Тав. Варашылаў, [illegible] адзін [illegible] ня здавольваюцца [illegible] ўзброеньні [illegible] палітыцы [illegible] ненапада[illegible] вельмі [illegible]

Авантурныя польскія пляны

Кажучы аб небясьпецы нападу, Варашылаў задае запытаньне: ці не занадта мы пераацэньваем яе? Ворагі нашыя і людзі «нэйтральныя» часта папракаюць нас, што мы дарэмна лямантуем, што ніхто на нас нападаць нібыта ня зьбіраецца, і што, наадварот, уся Эўропа баіцца нашага наскову. Ці так гэта на справе? Шмат якімі фактамі тав. Варашылаў падцьвярджае наліча ў капіталістычных дзяржавах груповак, якія мараць пра наскок на Савецкі Саюз. Выступленьне валынскага ваяводы Юзэфскага, кажа Варашылаў, зьяўляецца выразным паказчыкам таго, што нашыя суседзі, якія знаходзяцца за 200 кілёмэтраў ад нас і запраўляюць гарадамі, населенымі ўкраінскімі рабочымі і сялянамі мараць абярнуць Савецкую Украіну ва Украіну, падначаленую шляхецкай Польшчы.

Юзэфскі знаходзіць цяпер, што Пятлюра выявіў якасьць геніяльнага разуму, калі заклікаў украінцаў імкнуцца да так званае незалежнасьці Украіны пад высокаю рукою польскае дзяржавы. Пажаль, аб «незалежнай» Украіне, інакш кажучы, аб ліквідацыі савецкае ўлады на Украіне марыць не адзін Юзэфскі. Марыць, зразумела, нікому не забараняецца. Але дамагацца, каб дзяржава з 40-міліённым жыхарствам і ўстаноўленым сацыяльна-палітычным ладам разумела сваю незалежнасьць ня інакш, як пад фальшываю эгідаю вялікадзяржаўнае Польшчы,—гэта ўжо ня „мары“, а факт падрыхтоўкі да сапраўднае інтэрвэнцыі. Сёньня Юзэфскі «марыць» толькі аб «незалежнай» Украіне, а заўтра польскі імпэрыялізм можа паспрабаваць рэалізаваць гэтыя «мары».

Мы ведаем, што Украіна даўно ўжо зьяўляецца ўлюбёным аб'ектам агрэсыўных жаданьняў ня толькі дыплёматычных, але і вайсковых колаў Польшчы. І наліча на яе тэрыторыі так званага ўкраінскага ўраду, якому бясспрэчна перападаюць такія-сякія крышанкі з шчодрае польскае дзяржаўнае скарбніцы за энэргічную працу ў галіне «вызваленьня» Украіны, сьведчыць, што польскія вяльможы не абмяжоўваюцца толькі марамі, а памыкаюцца ажыцьцёвіць гэтыя свае мары.

Чаму мы падпісалі пакт Келёга.

Вы бачыце, якім парадкам самыя моцныя мілітарыстычныя дзяржавы Эўропы зрабілі сваімі «папраўкамі» нікчэмнаю «міратворчую» сілу гэтага выдатнага антываеннага пакту. З гэтае прычыны, паўтараю, вы маеце права запытаць мяне, дзеля чаго мы падпісалі гэты дакумэнт? На гэтае запытаньне Варашылаў адказвае такім довадам: калі-б Савецкі Саюз адмовіўся далучыцца да пакту Келёга, дык усе буржуазныя ўрады, уся капіталістычная прэса ўзьнялі-б нячуванае цкаваньне процi нас, абвінавачваючы нас у чырвоным імпэрыялізме; яны пачалі-б гаварыць: «Глядзеце, бальшавікі абвяшчаюць аб сваём міралюбнасьці, а калі ім прапануюць падпісаць дакумант, які забараняе вайну, як зброю нацыянальнае палітыкі, дык яны адмаўляюцца далучыцца да яго. Ня мы капіталісты, а бальшавікі—сказала-б у такім разе буржуазея—зьяўляюцца перашкодаю да ўсеагульнага міру. Вось чаму Савецкі Саюз далучыўся да пакту Келёга, каб гэтым пазбавіць магчымасьці хоць каго спэкуляваць на пытаньні аб бальшавіцкім чырвоным імпэрыялізьме. Такім парадкам, мы яшчэ раз дэманструем сваё шчырае імкненьне да міру.

Авацыя т. Варашылаву.

Потым т. Варашылаў пераходзіць да ўнутранага становішча Саюзу, спыняючыся, пераважна, на пытаньні хлебазагатовак і разьвіцьця нашых узброеных сіл. Гэтая частка прамовы Варашылава зьвілася нібы рапартам кіраўніка абароны Савецкага Саюзу кіеўскаму пралетарыяту.

Заява т. Варашылава, што армія наша мае тэхніку, ня горшую, а мо' і лепшую за тэхніку нашых бліжэйшых суседзяў, сустракаецца ўсеагульнымі авацыямі.

Пасьля дакладу т. Варашылава працоўных Кіеву віталі падышоўшыя са сваімі сьцягамі і музыкаю прадстаўнікі той самай стралковай дывізіі, якая першаю ўзьняла чырвоны сьцяг на палёх праваўзьбярэжжа Украіны.

Сход ухваляе рэзалюцыю.

Абяцаньне кіеўскага пралетарыяту.

На ўсе спробы ворагаў напасьці на СССР—так сказаў кіеўскі пралетарыят—**мы разам з Чырвонай арміяй адказваем сваёю поўнаю баявою гатоўнасьцю.** За яе шчыльнымі шэрэнгамі стаяць усе працоўныя масы, якія жадаюць толькі аднаго—у мірных умовах будаваць сацыялізм. **І на ўсе спробы ваяводаў і самазванцаў парушыць гэтую мірную працу рабочыя і сяляне Украіны адкажуць яшчэ большаю згуртаванасьцю навакол сьцягу Леніна.**

Пакт Келёга не гарантуе спакою

Ахарактарызаваўшы нашыя ўзаемадачыненьні з краямі Блізкага і Далёкага Усходу і адзначыўшы палепшаньне, намечанае ў нашых узаемадачыненьнях з Нямеччынаю, Варашылаў варочаецца да тае самае асноўнае думкі свайго дакладу—аб узброенай небясьпецы. Шмат каму, кажа ён, будзе здавацца, што пра наскок на нас трэба наогул гутарыць менш. І сапраўды, ня гэтак даўно быў падпісан пакт Келёга. У ліку іншых краёў пад гэтым дакумэнтам паставіў свой подпіс і Савецкі Саюз. І калі пакт падпісан, дык ён да нечага абавязвае дзяржавы, якія падпісалі яго. Калі пакт Келёга зьяўляецца звычайным шматком паперы, дык вы маеце права запытаць нас, дзеля чаго мы яго падпісвалі. Калі-ж ён мае якую-небудзь міратворчую сілу, дык мы павінны верыць яму і быць спакойнымі за заўтрашні дзень. У здольнасьць пакту адхіліць вайну мы, зразумела, ня верылі і ня верым. Такія дакумэнты зьяўляліся да гэтага часу або звычайнымі паперамі, або дакумантамі, якія павінны былі служыць якраз таму адваротнаму, да чаго яны прызначаліся. Пададзеныя найбольш магутнымі эўрапэйскімі дзяржавамі «папраўкі» да пакту Келёга даюць ім права і магчымасьць ухіліцца ад яго ў любы момант. Ангельскія «папраўкі» вылучаюць вобласьці, у адносінах да якіх Англія пакідае за сабою «волю ўчынкаў» г. зн. права рабіць з імі, што захоча. Францыя таксама падала сабе права пашырана тлумачыць разуменьне абарончае вайны, а гэта дае ёй права любую выкліканую ёю вайну абвясьціць абарончаю і, значыць, законною, не супярэчлівай з пактам.

У ПАНСКАЙ ПОЛЬШЧЫ

Пэпэесы сарвалі лёдзінскую стачку.

ВАРШАВА, 21-9. Забастоўка тэкстыльшчыкаў у Лёдзі ўчора ахапіла блізка 50-ці тысяч рабочых. Ва ўрадавых колах назіраўся непакой, выкліканы паведамленьнямі з Лёдзі, што кіраўніцтва забастовачным рухам пераходзіць у рукі камуністаў. Водлуг слоў «Кур'ера Параннага», урад рашыў «пазбавіцца» ад камуністычнага ўплыву на бастуючых. Учора позна ўночы польскае тэлеграфнае агенцтва агаласіла паведамленьне, што лёдзінская забастоўка ўзьнікла з «непаразуменьня» бо, водлуг слоў агенцтва, дэкрэт прэзыдэнта вырашае пытаньне аб штрафах на карысьць рабочых.

З прычыны шырокіх разьмераў забастоўкі ўлада рашыла саступіць бастуючым. Інспэктар працы ў Лёдзі скасаваў загад фабрыкантаў аб штрафах, грунтуючыся на тым, што загад фабрыкантаў няправільна тлумачыць дэкрэт прэзыдэнта.

Сёнешнія вячэрнія газэты паведамляюць, што з прычыны скасаваньня загаду фабрыкантаў, у Лёдзі чакаюць спыненьня забастоўкі, прычым спадзяюцца, што рабочыя ўжо сёньня распачнуць працу. Становішча ўскладняецца тым, што, не зважаючы на рэфармісцкае кіраўніцтва, прафсаюзы высунулі яшчэ патрабаваньне павялічыць заработак на 20 проц., а таксама прызнаць інстытут фабрычных дэлегатаў і дазволіць дэлегатам выконваць іх абавязкі.

Лідэры прафсаюзаў знаходзяцца ў самым шчыльным кантакце з уладаю, таму ў любы момант можна чакаць зрыву забастоўкі.

Лёдзінскія тэкстыльшчыкі прадалі.

ВАРШАВА, 21-IX. Польскае тэлеграфнае агенцтва паведамляе, што лёдзінскія прафсаюзы ўхвалілі адмяніць назначаную ўсеагульную забастоўку і ліквідаваць частковую забастоўку. Заўтра, водлуг слоў агенцтва, будзе праводзіцца нармальная праца.

Авантурнік Юзэфскі пад абаронаю польскіх афіцыйных сфэр.

ВАРШАВА, 21-9. Польскае тэлеграфнае агенцтва паведамляе: „Газэта «Глос Праўды» піша так: як нам паведамляюць, учора савецкі давераны ў справах Кацюбінскі наведаўся ў міністэрства замежных спраў, дзе меў гутарку наконт прамовы ваяводы Юзэфскага. У міністэрстве замежных спраў заявілі, што непаразуменьне лічыцца вычарпаным самым фактам агалашэньня адпаведнага камюніке польскага тэлеграфнага агенцтва“.

Абмяркоўваючы гэтае пытаньне, «Кур'ер Варшаўскі» зазначае, што заяву Юзэфскага ў кожным разе трэба разглядаць выключна, як выказ яго ўласнага погляду і ні ў якім разе не як водгук афіцыйных і афіцыёзных поглядаў кампэтэнтных колаў. Водлуг слоў «Кур'ера Варшаўскага», савецкі друк зрабіў-бы лепш, калі-б устрымаўся ад тлумачэньня заявы Юзэфскага, да таго-ж, як відаць, перададзенае ім не зусім дакладна, бо гэтае выступленьне зьяўляецца толькі прыватнаю думкаю бяз усякага значэньня з міжнароднага пункту гледжаньня“.

Замест гімназіі—пачатковая школа.

«Дзеньнік Віл.» (№ 214) паведамляе, што віленскі школьны кураторыум «прыняў пад увагу просьбу б. беларускага сэнатара Уласава, даўшы яму канцэсію на кіраваньне сямікласавай пачатковай школай у Радашковічах, замест зачыненай беларускай гімназіі».

За расклейку выбарчых афіш—1 год астрогу.

У часе выбарчай агітацыі ў сойм быў арыштаваны ў Варшаве Якуб Еленкевіч, пры якім знайшлі пушку з клеем, пэндзаль і 15 камуністычных адозваў. Варшаўскі суд прыгаварыў за гэта Еленкевіча на 1 год астрогу.

Справа 18 афіцэраў.

18 верасьня г. г. ў варшаўскім вайсковым судзе распачалася справа 18 афіцэраў, абвінавачаных у злоўжываньнях у сувязі з выконваньнем імі абавязкаў у Вайсковым Геаграфічным Інстытуце.

Польскі балянс за жнівень.

Паводле вылічэньняў Галоўнай статыстычнай управы гандлёвы балянс Польшчы за жнівень г. г. даў дэфіцыт 62.441.000 зл. Польшча вывезла ў жніўні на 196.333.000 зл., а прывезла на 258.774.000 зл.

Трагічная сьмерць дачкі камуніста.

У Вільні гэтымі днямі пакончыла парахуніі з жыцьцём Ірэна Вяржбіцкая, дачка вядомага камуніста, забітага пры асадзе польскай паліцыяй і войскамі дому пры Вароняй вул. у 1918 г. Трагічна памершая была звольнена перад сьмерцю з аднаго радыётэлефанічнага бюро, што і паслужыла прычынай сьмерці.

РАСПУСЬНІК У АРЦЫБІСКУПСКАЙ СУТАНЕ.

ВАРШАВА, 18-9. У крымінальным судзе ў Плоцку распачаўся разгляд справы арцыбіскупа Кавальскага, які абвінавачваўся ў тым, што «учыняў маральныя злачынствы», прычым ахвярамі яго злачынстваў былі малалетнія пансыянэркі Марыявіцкага кляштору ў Плоцку. На суд выклікана 99 сьведак. Працэс працягнецца некалькі месяцаў.

Забастоўка сталяроў у Новым.

Ад 3 верасьня г. г. бастуюць тут 130 работнікаў-сталяроў з прафсаюзу работнікаў дрэўнай прамысловасьці. Работнікі працавалі па 14-16 гадзін у дзень, а працадаўцы зараблялі ад продажу мэблі 110 проц. Работнікі вымагаюць падвышкі платы на 25 процантаў.

Забастоўка краўцоў у Жэшове.

9 верасьня г. г. у Жэшове выбухла забастоўка работнікаў краўцоў. Работнікі жадаюць 8-мігадзіннага дня працы і падвышкі платы на 20 процантаў.

У Саюзе ССР

Новая 11-ціпроцантная пазыка.

МАСКВА. У зьвязку з паведамленьнем друку аб выпуску новае 11-ціпроцантнае пазыкі на трыста міліёнаў руб., у валютнай управе паведамілі, што новая пазыка не зьяўляецца масавай крэдытнай апэрацыяй накшталт пазык індустрыялізацыі, а разьлічана ў асноўным на зьмяшчэньне ў ёй сродкаў, якія зьбіраюцца касамі ашчаднасьці. Апроч таго, у гэтую пазыку ўвойдуць часова вольныя сродкі гаспадарчых органаў, а таксама зьберажэньні асобных грамадзян, якія жадаюць атрымаць за зьмешчаныя ў пазыкі капіталы цьвёрды процантны прыбытак.

Помнік Грыбаедаву ў Маскве.

МАСАВА. У зьвязку з надыходзячым 12-га лютага 1929 году стагодзьдзем з дню сьмерці Грыбаедава, літаратурныя і тэатральныя ўстановы распачалі падрыхтоўку да юбілею. Таварыства «Старая Масква» рыхтуецца паставіць помнік Грыбаедаву ў Маскве.

Гастролі пана Залескага па Эўропе.

ПАРЫЖ, 21-IX. Прыехалі Залескі і югаслаўскі міністр замежных спраў Марынковіч.

У асьведамлёных колах заяўляюць, што прыезд Залескага выклікан імкненьнем Польшчы дамагчыся ўдзелу ў надыходзячых перамовах аб эвакуацыі Рэйнскае вобласьці.

У ЛІТВЕ.

Арышты.

„Дзеньнік Віл.“ (№ 213) паведамляе, што распачатыя ў сувязі з гадавінай Таўрогенскага паўстаньня арышты членаў літоўскай сацыял-дэмакратычнай партыі, прывялі да арышту некалькіх асоб, якія стаяць на чале партыі і кіруюць усім апазіцыйным рухам.

У Езяросах арыштована 7 асоб, у тым ліку б. пасла Сойму Юланіса, у якога знайшлі шэраг адозваў да сялян. У Вількаміры арыштавана 5 асоб.

Арышты палякаў.

«Слова» (№ 215) паведамляе, што літоўская палітычная паліцыя арыштавала ў м. Кашадарах гэтымі днямі наступных палякаў: Высоцкага, Астрасоцкага, Ракунду, Ігнаровіча, Вайцэхоўскага, Янкоўскага і Данішэвіча па абвінавачваньні ў шпіянажы на карысьць Польшчы.

Ім пагражае кара сьмерцю.

Замах на камэнданта Кейдан.

Уначы з панядзелку на аўторак у м. Кейданах зроблен быў замах на камэнданта Шатавічуса. Праз адчыненае вакно кватэры камэнданта ўкінута была бомба, якая аднак не разарвалася. „Кур. Віл.“ (№ 214) кажа, што замах гэты меў палітычны характар.

Літоўская флёта.

У Літве арганізавалася «т-ва гандлёвай флёты Летгал», які вядзе перагаворы з галяндэрскімі параходнымі таварыствамі аб пабудове для Літвы 4 таварных і 2 пасажырскіх параходаў. Літва згадзілася адразу выплаціць галяндэрскім фірмам 40 проц. усёй каштоўнасьці параходаў.

ТРЭЦЯЯ СЭСІЯ ЦВК БССР VIII СКЛІКАНЬНЯ.

Масавая праца саветаў.

СПРЭЧКІ ПА ДАКЛАДУ тав. ХАЦКЕВІЧА.

ПРАМОВА ТАВ. МАЛАШОНКА.

Тыя задачы, якія пастаўлены перад намі партыяй і савецкай уладай, ня могуць быць ні ў якім разе выкананы без уцягненьня шырокіх мас рабочых і сялян у гэту справу. Тым большае значэньне набывае масавая праца ў сувязі з тымі мерапрыемствамі, якія мы правялі ў апошні час—гэта паступовае наступленьне на заможную частку нашай вёскі. І таму зусім правільна, калі тав. Хацкевіч у сваім дакладзе значную частку ўвагі зьвярнуў іменна на надыходзячую перавыбарчую кампанію саветаў.

Я згодзен з тав. Хацкевічам, калі ён казаў, што мы за апошнія два гады маем значнае палепшаньне ў масавай працы. Але, таварышы, ня гледзячы на гэтае палепшаньне, ўсё-такі ў нас вельмі шмат яшчэ недахопаў у гэтай працы. Гэтая праца яшчэ слаба пастаўлена, як у АВК, так і ў РВК, таксама і ў сельсаветах.

Калі мы будзем рабіць параўнаньне з мінулымі гадамі, то палепшаньне мы маем, але ні ў якім разе нельга згадзіцца з той фармуліроўкай, якая маецца ў пісьмовай справаздачы тав. Хацкевіча, у якой адзначаецца: «як значнае дасягненьне неабходна адзначыць што пляны працы гарсаветаў складаюцца на грунце наказаў выбаршчыкаў".

Я лічу, што гэта ня зусім правільна. Іменна галоўны недахоп складаньня плянаў нашых гарсаветаў—гэта тое, што мы і да гэтага часу, калі складаем плян, ня зусім улічваем тыя наказы, якія прымаюцца на рабочых сходах. Гэты недахоп трэба падкрэсьліць, каб у далейшай працы яго зьнішчыць. Таксама і адносна пляну сельсаветаў. У большасьці гэтыя пляны складаюцца фармальна, бяз вучоту тых канкрэтных пытаньняў, якія неабходна правесьці ў бліжэйшы час.

Наконт пасяджэньняў. У дакладзе гаворыцца, што зараз праца гарсаветаў мае «сугуба» дзелавы характар. Па мойму гэта фармуліроўка ня зусім правільная, таму што калі зараз мы паглядзім на тыя пытаньні, якія разглядаюцца гарсаветам, то мы тут убачым значную колькасьць пытаньняў урачыстага зьместу.

Адмоўным момантам трэба лічыць падрыхтоўку пытаньняў да прэзыдыуму гарадзкога савету, а таксама да пленумаў гарадзкіх і сельскіх саветаў.

Што мы тут бачым?

Мы тут бачым, што вельмі часта пытаньні, якія высоўваюцца пленумам гарадзкога савету, папярэдне не абгаворваюцца на сваіх сэкцыях, не абгаворваюцца на прэзыдыумах гарсаветаў, а проста пытаньні падрыхтоўваюцца асобнымі працаўнікамі і выносяцца на гарсавет.

Я лічу, што слаба наведваюцца пленумы гарадзкіх і сельскіх саветаў з боку сяброў саветаў толькі таму, што пытаньні, якія высоўваюцца на пленумах сельсаветаў, дрэнна падрыхтоўваюцца: часта ставяць тры альбо чатыры пытаньні, дакладчыкам па гэтых 3-4 пытаньнях старшыня сельсавету, які экспромтам робіць гэтыя даклады ў 5-7 хвілін, а потым прымаецца да ведама і ўсё, на гэтым пытаньне канчаецца.

Нам неабходна дабіцца таго, каб пытаньні, якія стаяць па пленумах сельсаветаў, а таксама і на пленумах гарсаветаў, папярэдне абгаварваліся ня толькі ў сэкцыях, але і на прэзыдыумах як сельскіх, так і гарадзкіх саветаў, а пытаньні, якія высоўваюцца на мясцох гарадзкімі і сельскімі саветамі, каб папярэдне абгаварваліся ў сельскіх камісіях, а таксама і ў сэкцыях гарсаветаў.

Накопт працы сэкцый. Тут трэба адзначыць, што за апошнія гады мы бязумоўна маем палепшаньне ў працы сэкцый гарсаветаў, а калі мы зьвернемся да працы камісій пры сельсаветах, то гэтыя камісіі па тых дадзеных, якія ў нас маюцца па Магілеўскай акрузе, існуюць на паперы, фармальна, за рэдкімі выключэньнямі, гэтыя выключэньні адносяцца да культуртурна - асьветных камісій, якія больш менш працуюць пры сельскіх саветах.

Калі мы пачнём шукаць прычыны чаму гэта так, то гэта галоўным чынам тлумачыцца тым, што да гэтага часу нашы сельскія саветы яшчэ шмат возяцца з тымі паперамі, аб якіх казаў тав. Хацкевіч і мала зьвяртаюць увагі працы нашых сельскіх камісій, значыць самі працаўнікі камісій мала зьвяртаюць увагі працы гэтых камісій.

Сувязь з насельніцтвам. Да гэтага часу, як тут ужо падкрэсьліў тав. Хацкевіч, справаздача перад выбаршчыкамі пастаўлена вельмі слаба. У большасьці мы сапраўды адлічваемся толькі па перыядах: 1—2 разы.

Накопт самастойных бюджэтаў. Нам бязумоўна трэба будзе ісьці па лініі пашырэньня колькасьці самастойных як сельскіх так і местачковых бюджэтаў—але трэба адзначыць, што гэтыя бюджэты зусім ня жыцьцёвыя.

ПРАМОВА ТАВ. КУДЗЕЛЬКІ.

У першую чаргу мы павінны зьвернуць увагу на масавую працу нашых с.-саветаў. На ўцягненьне ў працу с-саветаў нашай беднаты і батрацтва. Беднага не заўсёды разумее тую працу, якую ставіць перад сабою с-савет, якую ён імкнецца праводзіць. І самыя кіраўнікі нашых с-саветаў часам не разумеюць тых пытаньняў, якія яны праводзяць па заданьню і ня могуць іх растлумачыць насельніцтву і своечасова арганізаваць грамадзкую думку навакол тых пытаньняў, якія яны праводзяць сваёй працай.

Але усё-ж такі за апошнія часы тыя мерапрыемствы і тая праца, якая праводзілася па паглыбленьню і ажыўленьню працы с-саветаў шляхам агляду вылучэньня працы нашых саветаў, пастаноўкі спэцыяльных пытаньняў на пленумах акрвыканкомаў, прыводзяць да тых вынікаў, што ў гэтых адносінах ёсьць у нас станоўчыя бакі, што за апошні час у праводзімых палітычных і гаспадарчых кампаніях беднага прымала актыўны ўдзел.

Але асноўны недахоп гэтай масавай працы—гэта тое, што сам кіруючы склад нашага с-савету ня можа арганізацыйна паставіць працу так, каб быў напрамак, быў плян працы, сталы вучот актывістых з беднаты, батрацтва і сераднякоў.

Нават у працы с-саветаў, за рэдкімі выключэньнямі нельга знайсьці сталага вучоту актывістых на с-савету.

Адным з асноўных недахопаў нашай масавай працы гэта тое, што ў нас ня гледзячы на дырэктывы с-саветам, райвыканкомам, каб больш часта ставіліся справаздачы перад насельніцтвам. Усё-ж да гэтага часу справа са справаздачнасьцяй абстаіць вельмі дрэнна.

Ёсьць такія сельсаветы, дзе да гэтага часу ні аднаго разу ня ставілася справаздачы аб сваёй рабоце. На гэта пытаньне трэба ў сучасны момант зьвярнуць больш увагі, каб справаздачнасьць работы сельсавету рэгулярна праводзілася скажам праз 3-4 м-цы.

Мы пры перавыбарах саветаў прымаем такі важны палітычны дакумант, як наказ дэпутатам саветаў і на працягу ўсяго часу насельніцтва ніколі ня ведае, што па гэтаму наказу зроблена, а па гэтаму наказу ў кожным выбарчым вучастку даюцца практычныя жыцьцёвыя прапановы, якія трэба таварышом вырашыць на месцы і потым невядома наколькі гэты наказ выкананы.

Пару слоў аб гарсавеце. У нас у акруговых гарсаветах няма гарсаветаў, якія маюць самастойнага старшыню, намесьніка і апарат. Ёсьць некаторыя старшыні акрвыканкомаў, якія зьяўляюцца і старшынямі гарсавету, ёсьць большасьць гарсаветаў, якія падпарадкаваны райвыканкомам.

Тут здаецца ўчора выступаў таварыш з Барысава і гаварыў, што патрэбен самастойны гарсавет. У нас ёсьць тры гарсаветы—раённыя і акруговыя, два падпарадкаваны райвыканкому і адзін Слуцкі—былы акруговы цэнтр—падпарадкаван акрвыканкому. Але, таварышы, паміж райвыканкомам і гарсаветам на мясцох бываюць няўвязкі ў рабоце.

Трэба пры кожным гарсавеце вылучыць аднаго адказнага працаўніка, каб ён вёў арганізацыйную работу, бо масавая работа і вырашэньне ўсіх гаспадарчых пытаньняў павінна праходзіць шляхам абгаварэньня працоўных мас.

ПРАМОВА ТАВ. БЕЙЛІНА.

Я хачу застанавіцца толькі на адным пытаньні—гэта на масавай працы гарадзкіх саветаў. Мне думаецца, што праца гарадзкіх саветаў патрабуе ў сучасны момант да сябе асаблівай увагі і трэба шукаць прычыны, чаму там мы ня маем масавага актыўнага ўдзелу актыўных мас у сталай працы гарсавету.

Калі мы возьмем тыя лічбы, якія нам сёньня прывёў т. Хацкевіч, што мы маем такую дрэнную наведваемасьць, як у сэкцыях, таксама і на пленумах, мне здаецца, шта асноўная прычына ляжыць у тым, што гарадзкі савет не займаецца сур'ёзнай практычнай працай. І ня можа быць іншай прычыны. Актыўнасьць рабочае клясы надзвычайна вялікая, яна зацікаўлена ў працы гарадзкога савету, усё-ж такі яе ўдзел надзвычайна слабы.

Калі паглядзець як праходзіць праца, я думаю, што зусім не сакрэт, што раней усе пытаньні якія павінны ўносіцца на абгаварваньне гарадзкога савету, абгаварваюцца на прэзыдыуме акрвыканкому, прымаюцца рашэньні і потым фармальна ўносяцца на абгаварваньне гарадзкога савету з пэўнай канчатковай рэзалюцыяй, вось вам рэзалюцыя—галасуйце.

Я лічу, што гэта вялікая памылка, ад якой мы павінны ў далейшым пазбавіцца. Як абгаварваецца там пытаньне? Робіцца даклад гадзіны дзьве, затым адкладваецца гэтае пытаньне на два тыдні за позьнім часам. Зразумела, рабочы забывае, аб чым выступаць, альбо спрэчкі зацягваюцца позна, прысутныя стамляюцца і нарэшце ім падносяць на 3—4 старонках гатовую рэзалюцыю і вось—галасуйце.

Вельмі рэдка бываюць такія выпадкі калі-б уносіліся ў рэзалюцыю якія-небудзь папраўкі.

Хіба гэта праца гарсавету?

Мне здаецца, што трэба завастрыць увагу на цэлым шэрагу пытаньняў і потым няхай рабочыя самі складаюць і выносяць рэзалюцыю, няхай самі рабочыя на вопыце свайго жыцьця ўносяць прапановы.

Цяпер другое пытаньне — я лічу, што асноўнай прычынай дрэннай працы саветаў гэта тое, што самой працы гарсавету, як такой, няма.

Прыходзіце ў гарсавет: старшыня гарсавету гэта той-жа самы старшыня акрвыканкому, намесьнік старшыні гэта той-жа намесьнік старшыні акрвыканкому. Хто ў гарсавеце?—Дзелавод. Калі трэба зьвярнуцца ў гарадзкі савет па таму ці іншаму пытаньні, вядома, што ідзеш к намесьніку старшыні акрвыканкому.

Таму я лічу, што пытаньне аб самастойным апараце гарадзкога савету, аб старшыні, намесьніку, прэзыдыуме зьяўляецца пытаньнем актуальным, аб якім нам трэба гаварыць.

Вазьмеце гарадзкі бюджэт. Ці ёсьць гарадзкі бюджэт? Мне скажуць, што ёсьць, ён выключан як самастойны, але хто яго вылучыў? Яго вылучыў акрвыканком, не гарсавет, акрвыканком аб ім гаварыў. Гарсавет рашыў, што ён такімі та сродкамі ўдзельнічае ў агульным акруговым бюджэце, а акрвыканком пастанаўляе вылучыць столькі-та сродкаў.

Я лічу, што такая сыстэма няверна і яе неабходна зьмяніць. Маса настолькі вырасла, актывізавалася, што яна магла-б заняць месца самастойна ў гарсавеце.

Я думаю, што гэтае пытаньне зараз зьяўляецца самым сур'ёзным і трэба арганізаваць апарат, які павінен правесьці цэлы шэраг работ, запушчаных работ у галіне ўцягненьня шырокіх пралетарскіх мас у працу гарсавету. Перад намі ставіцца пытаньне актуальным, якое трэба вырашыць.

Яшчэ адно пытаньне, якое я хацеў-бы закрануць, гэта пытаньне аб далейшай працы пленумаў гарсаветаў. Мне здаецца, што далейшая праца гэтых пленумаў павінна быць наступнай, павінны быць пастаўлены тыя пытаньні, якія назрэлі ў горадзе для працы гарадзкога савету. Хаця-б не пазьней, як за адзін тыдзень, павінны быць асьвядомлены шырокія рабочыя масы, лепей было-б, калі-б менавіта было пленумы выносіць на фабрыкі і заводы, каб там можна было больш уцягнуць шырокія масы. Неабходна раней іх азнаёміць з цэлым шэрагам тых пытаньняў і тых дакладаў, якія будуць стаяць на пленуме, каб рабочыя ведалі аб чым яму гаварыць, каб ня было такіх складаньняў вялікіх рэзалюцый, а калі будуць такія, дык раней разаслаць, каб рабочыя мелі магчымасьць азнаёміцца з пытаньнямі, каб сябры гарадзкога савету ведалі аб чым будзе ісьці гутарка. Гэта неабходна зрабіць таму, што будзе сапраўды практычны ўдзел сяброў гарадзкога савету ў яго працы.

Мне здаецца, што трэба будзе пабольш выносіць пленумы на фабрыкі, заводы, майстэрні. Больш рабіць справаздач аб працы гарадзкога савету. Мне здаецца, што грамадзкасьць у гэтым пытаньні ў нас вельмі кульгае і неабходна паставіць пытаньне аб тым, каб дэпутаты гарадзкога савету больш ставілі справаздачы перад шырокімі працоўнымі масамі аб той працы, якую вядзе гарадзкі савет і якую яму прадстаіць рабіць у далейшым.

ПРАМОВА ТАВ. ХІЧЭЎСКАГА.

Я крыху знаёмы з вопытам масавай працы, бо ўжо пяты год працую на гэтай працы.

Тав. Хацкевіч зрабіў шмат правільных заўваг аб рабоце сельскіх саветаў. Самае балючае ў нас гэта тое, што сельсаветы ня маюць належнага жывога кіраўніцтва, а падругое, ня маюць належнага кантролю. Часта той ці іншы каапэратыў, альбо сельсавет прыцягваецца да адказнасьці за тое, што ён растраціў тысячу, альбо дзьве тысячы рублёў. Але трэба ведаць, што гэта растрата зроблена на працягу аднаго м-цу ці двух, а гэтую суму растрацілі за цэлы год. І вось цэлы год ніхто яго не кантраляваў, ніхто ня цікавіўся яго працай. Хто нават і прыяжджаў, дык толькі пытаўся, ці жыў ён, ці здароў, а кантролю над яго працай ня было. Таму трэба ўзмацніць гэты кантроль, каб нават не адзін раз у год, а адзін раз у тры месяцы правяраць працу нізавых органаў, каб-бы толькі з надворнага погляду правяраць, ня толькі запытваць ці жыў ці здароў гэты старшыня альбо каапэратар, але трэба прагледзець, што ў яго добра, што дрэнна. Бо часам гэты працаўнік, які зрабіў злачынства і сам ня ведае, як гэта ў яго здарылася, бо выбіраем людзей ад плуга, якія амаль не знаёмы з гэтаю працаю.

Праца ў сельсавеце вялікая. Вось у райвыканкоме там працуюць поўныя часы, а ў сельсавеце яшчэ не пасьпее яшчэ сонца паказацца, як ужо 20 дзядзькоў прыходзяць: у таго закасілі, таму паставілі плот, у таго карова пала, а тут яшчэ розныя кампаніі. У дадатак тэхнічных добрых працаўнікоў у сельсавеце няма, бо хто-ж пойдзе на 28 руб? Той-жа вясковы, які ў першы раз узяў пяро ў рукі. І яшчэ такая справа: я вось пяць год старшынёю сельсавету, а пры мне ўжо пяць сакратароў зьмянілася, і кожнага новага сакратара трэба навучыць як працаваць, як рабіць тую ці іншую справу, куды паслаць паперку падшыць.

Пры такім становішчы трэба добрае кіраўніцтва з боку вышэйшых органаў, а мы атрымоўваем толькі дырэктывы на паперах.

Далей адносна камісій пры сельсаветах. Гэтыя камісіі зразумела патрэбныя, але працаваць з імі вельмі цяжка. Камісія, калі разглядае пытаньні аб разьмеркаваньні лесу, альбо іншае, то яна ставіць пытаньне так, што вось трэба задаволіць [illegible]. Цяжка там падабраць такі актыў, які бы абслугоўваў усю масу. І таму прыходзіцца працаваць пры камісіях працаваць больш, чым без камісій.

ЗАКЛЮЧНАЕ СЛОВА тав. ХАЦКЕВІЧА.

АБ ПРАЦЫ ГАРСАВЕТАЎ.

Тыя шырокія спрэчкі, якія разгарнуліся па дакладу аб масавай працы саветаў, закранулі амаль што ўсе пытаньні, зьвязаныя з гэтаю працаю.

Надзвычайна карысныя і цікавыя паказаньні дадзены з боку членаў ЦВК па гэтым пытаньні, і ўсе заўвагі і прапановы будуць карыснымі ня толькі пры складаньні адпаведнай пастановы сэсіі ЦВК, але яны будуць карыснымі і для далейшай працы нашых органаў, для кіраўніцтва і інструктаваньня масавай працы на мясцох.

Тут шмат гаварылася аб паасобных момантах працы гарсаветаў. Усе прамоўцы падкрэсьлівалі, што масавая праца гарсаветаў, якая ў параўнаньні з мінулымі гадамі палепшылася, усё-ж такі зьяўляецца яшчэ недастаткова разгарнутай. Гэта зусім правільная характарыстыка працы сэкцый, пленумаў, і ўсяе масавае працы гарсаветаў.

Спрэчным пытаньнем зьявілася арганізацыйнае пытаньне, адносна прэзыдыуму, старшыні і апарату гарадзкіх саветаў. Я ў дакладзе гаварыў, што згодна новага палажэньня аб гарадзкіх саветах, апошнія маюць свой прэзыдыум, свайго старшыню, намесьніка старшыні і сакратара. Ня гледзячы на гэта т. т. Бэйлін, Малашонак, Грысевіч і некаторыя іншыя таварышы адзначалі, што не ва ўсіх гарадзкіх саветах акруговых гарадоў ёсьць самастойныя старшыні, якія ня былі-б адначасна старшынямі АВК. На гэта можна даць толькі такі адказ. У палажэньні аб гарадзкіх саветах, у пункце 13 гаворыцца, што для вядзеньня работы гарадзкіх саветаў і для кіраваньня гарадзкою гаспадаркаю гарадзкія саветы выбіраюць прэзыдыум. Прэзыдыум выбірае са свайго складу старшыню, намесьніка старшыні і сакратара гарадзкога савету, якія цалкам падпарадкаваны гарадзкому савету.

Мы маем прыклады, калі ў асобных акругах старшыня гарадзкога савету не зьяўляецца старшынёю АВК. Гэта мы маем у Бабруйску, дзе ўзаемаадносіны паміж гарадзкім саветам і АВК і іх старшынямі нармальныя, добрыя. Ёсьць і другі прыклад—па Аршаншчыне, дзе старшыня гарадзкога савету не зьяўляецца старшынёй АВК. Сувязь, праўда, паміж імі ня зусім добрая: там нешта больш, чым «крытыкуюцца» і «самакрытыкуюцца» старшыня АВК з аднаго боку і старшыня гарсавету з другога боку. Зразумела, што мы зусім ня будзем супярэчыць, а наадварот са здавальненьнем прымем да ведама, калі тав. Грысевіч і тав. Малашонак у сваёй акрузе таксама правядуць выбары старшыні гарадзкога савету, які ня будзе адначасна і старшынёй АВК.

Такім чынам я думаю, што гэтае непаразуменьне дадзенай мной даведкай поўнасьцю вычэрпвае пытаньне.

Адносна працы пленумаў. Таварышы тут гаварылі, што пленумы гарсаветаў нерэгулярныя, што яны недастаткова абгаворваюць і вырашаюць пытаньні і што гэта тлумачыцца тым, што пленарныя пасяджэньні гарадзкіх саветаў звычайна адбываюцца ўвечары, калі і самі члены гарсавету і актыў, які правёў дзённую працу, ня могуць актыўна ўдзельнічаць у пасяджэньні і таму пасяджэньні праходзяць вяла. Гэта, зразумела, ненармальна. Але хто-ж забараняе вам пленумы гарадзкога савету, напрыклад, па такіх пытаньнях як разгляд бюджэту, разгляд гадавога пляну камунальнага будаўніцтва, жыльлёвага будаўніцтва, разгляд пытаньняў народнае асьветы, аховы здароўя і г. д., склікаць днём? Мне думаецца, што па такіх важных пытаньнях трэба засядаць не адзін вечар, не адзін дзень, а 2-3 дні, з тым, каб паспрачацца, пакрытыкаваць, але вырашыць пытаньне да канца, каб ужо ня было ніякіх неясьнасьцяй і непаразуменьняў. Палажэньне аб гарадзкіх саветах гэта дазваляе, нават ёсьць пастанова ўраду аб тым, што прадпрыёмствы і савецкія ўстановы павінны для выкананьня дэпутацкіх абавязкаў аслабаніць дэпутатаў ад працы без утрыманьня іх заработку. Гэта паступова разьвязвае рукі кіраўнікам гарадзкіх саветаў, дае поўную магчымасьць праводзіць пасяджэньні гарадзкога савету тады, калі гэта неабходна і больш мэтазгодна.

Адносна захвату функцыяў гарадзкіх саветаў з боку акрвыканкомаў, як тут гаварылася, я павінен сказаць, што на падставе тых матар'ялаў, якія мы маем, што бязумоўна такія факты ёсьць з боку многіх выканаўчых камітэтаў, якія не аддаюць гарсаветам належнай часткі працы па абслугоўваньню гарадзкога насельніцтва. Калі вы возьмеце пратаколы акруговых выканаўчых камітэтаў, то вы там знойдзеце шмат пытаньняў, якія датычацца да працы гарадзкога савету і менш тых пытаньняў, якія датычыцца да акругі цалкам і ў прыватнасьці да раёнаў. Гэта ёсьць недахоп, на які трэба зьвярнуць належную ўвагу. Трэба, каб акруговыя выканаўчыя камітэты адмовіліся ад папярэдняга вырашэньня тых пытаньняў, якія датычацца кампэтэнцыі гарадзкіх саветаў.

Цяпер адносна справаздач. Зразумела, што гарадзкі савет, як калектыў як орган, ня можа кожныя тры месяцы рабіць справаздачу аб сваёй гаспадарчай, культурнай і палітычнай масавай працы. Але дэпутаты гарадзкіх, як і сельскіх саветаў, перад сваімі выбаршчыкамі павінны рабіць справаздачы рэгулярна, сыстэматычна аб сваёй працы, аб працы саветаў, дзе яны працуюць. Гэтага трэба дабіцца. Нельга мець дэпутатаў у савеце без абавязкаў. Сутнасьць савецкай дэмакратыі заключаецца іменна ў шырокай выбарнасьці, справаздачнасьці, выкананьні наказаў, шырокай крытыцы працы саветаў.

З 391 дэпутатаў Менскага гарсавету, якія павінны былі зрабіць даклады раз у тры месяцы, дакладвалі за ўвесь час толькі 93 дэпутаты. Гэтага факту абвяргаць нельга, яго трэба выпраўляць.

Мы тут гаварылі аб працы Менскага гарадзкога савету больш, чым аб працы іншых саветаў. І гэта зразумела, калі мы ня можам прад'явіць такіх патрабаваньняў, скажам, да Лепельскага, альбо Быхаўскага гарадзкога савету, то мы да Менскага, сталічнага гарадзкога савету, можам і павінны прад'явіць большыя патрабаваньні ва ўсёй яго працы.

Я ў сваім дакладзе гаварыў, што некаторыя гаспадарчыя мерапрыёмствы Менскім гарадзкім саветам абгаварваюцца пасьля таго, як гэтыя пытаньні ўжо вырашаны, калі гарадзкі савет ужо стаіць перад фактам.

Тав. Рабіновіч у сваім выступленьні сказаў аб трамваі. Тав. Масальскі зьявіўся жывым сьведкай гэтага факту: ён прысутнічаў на пасяджэньні гарадзкога савету, калі было пастаўлена пытаньне, ці трэба будаваць трамвай у Менску. Пры ім члены Менскага гарадзкога савету заявілі, што гэтае пытаньне ўжо вырашана і пра гэта ўжо няма чаго гаварыць.

А Тав. Рабіновіч гэта абвяргае. Тав. Галадзед, калі я ў яго запытаўся ўчора ў часе спрэчак, ці праўда, што Саветам Працы і Абароны была дана санкцыя на пабудову трамваю, пацьвердзіў, што гэта санкцыя была дадзена раней. На адным з пасяджэньняў дырэктыўнага органу абгаварвалася пытаньне, быць ці ня быць трамваю ў Менску і там зацікавіліся, як жа вырашыў гэтае пытаньне гарадзкі савет.

Аказалася, што гэтае пытаньне вырашаў Менскі АВК, Дзяржплян, СНК, ёсьць санкцыя Масквы, а гарсавет нават ня ведае пра гэта. У зьвязку з гэтым была дана дырэктыва паставіць гэтае пытаньне на шырокае абгаварэньне гарадзкога савету і гарадзкога пралетарыяту Менску. Была паднята дыскусія ў друку.

Зразумела, калі мы аб гэтым факце гаворым, дык не для таго, каб сказаць, што Менскі гарсавет працуе горш іншых саветаў. Мы гаворым аб гэтым дзеля таго, каб такія факты больш не паўтараліся.

ПРАЦА СЕЛЬСАВЕТАЎ.

Цяпер адносна некаторых пытаньняў працы сельскіх саветаў. Правільна адзначылі, які я гаварыў у дакладзе, што слабасьць працы сельскіх саветаў тлумачыцца галоўным чынам тым, што нізавыя савецкія працаўнікі яшчэ недастаткова падрыхтаваны для той вялізарнай гаспадарча-культурнай і масава-арганізацыйнай працы, якая зараз выпадае на іх долю. Абавязкаў у сельсаветаў шмат, правы мы ім далі, але матар'яльныя магчымасьці ў іх надта слабыя; падрыхтоўка іх для ажыцьцяўленьня тых правоў, якія мы ім далі, надзвычайна яшчэ нізкая. Гэта гаворыць за тое, што нам трэба будзе зьвярнуць належную ўвагу на падрыхтоўку працаўнікоў, падбор іх і на стварэньне матар'яльнае базы нізавым саветам. Таму, калі мы гаворым аб наданьні бюджэтных правоў у першую чаргу больш эканамічна моцным сельскім саветам, ня правы тыя таварышы, якія выказваюць сумненьне, быццам з гэтага нічога ня выйдзе, быццам бюджэты сельсаветаў ня ствараюць той матар'яльнай падставы, якая ажыцьцявіць масавую і практычную дзейнасьць саветаў. У нас ёсьць ужо вопыты: там дзе сельсаветы мелі свае бюджэты (местачковыя саветы і іншыя), там праца ішла значна лепш, чым у тых саветах, якія ня мелі яшчэ бюджэту.

Мне прыпамінаюцца словы аднаго члена ЦВК, які выступіў па дакладу аб дзяржаўным бюджэце і які сказаў: калі сельскі савет будзе забясьпечан сродкамі, то яго гаспадарчая і культурная праца будзе весьціся добра і пасьпяхова.

Правільна сказаў гэты таварыш. Бяз матар'яльнае базы, бяз бюджэту, бяз сродкаў ад сельскага савету мы ня можам патрабаваць поўнага разгортваньня масавай арганізацыйнай працы, мы ня можам патрабаць ад яго гаспадарчых і культурных мерапрыёмстваў, хаця-бы там і былі належна падгатаваныя працаўнікі, якія б маглі весьці належным чынам канкрэтную працу.

Нам трэба сельсаветы паставіць на належную матар'яльную базу, як аснову разгортваньня масавай і практычнай дзейнасьці саветаў. Некаторыя таварышы разам з гэтым гаварылі аб нізкай зарплаце работнікаў раёнаў і вёскі. Мы лічым, што зарплата недастаткова, але яна адпавядае нашым бюджэтным магчымасьцям і ня ніжэй, а нават вышэй чым у іншых частках Саюзу. Напрыклад, старшыні сельсаветаў у сярэднім атрымоўваюць: па РСФСР—21 р., па УССР—25 р., па БССР—28 р.; старшыні РВК па РСФСР—70 р., па УССР—88 р., па БССР—90 р. Ня гледзячы на гэта, урад БССР бярэ курс на павялічэньне зарплаты нізавым савецкім работнікам.

Трэба зьвярнуць увагу ўсіх савецкіх работнікаў на тое, каб наказы, дадаткі да наказаў абавязкова ўваходзілі ў плян працы і ажыцьцяўляліся самым належным, уважлівым чынам. Гэта справа павінна быць бясспрэчнай сыстэмай працы і сувязі з выбаршчыкамі.

АБ РЭВІЗІЙНЫХ КАМІСІЯХ.

Далей трэба застанавіцца на рэвізійных камісіях. Рэвізійныя камісіі ў нас працуюць, як мы тут ужо гаварылі, зусім слаба. І нажаль па гэтаму пытаньню мала выказаліся таварышы, мала зроблена заўваг, мала дадзена паказаньняў на тое, як узмацніць дзейнасьць рэвізійных камісій.

Тры гады таму назад, калі мы ўтварылі рэвізійныя камісіі пры сельсаветах і райвыканкомах, мы ставілі перад імі задачу ажыцьцяўленьня масавага кантролю з боку рабочых і сялян. Гэтыя рэвізійныя камісіі выбіраюцца ў час перавыбараў саветаў, а раённыя рэвізійныя камісіі выбіраюцца на раённых зьездах саветаў, што надае ім належны аўтарытэт і правы.

Чаму іх праца слабая?

Мне здаецца, што першае ня досыць зьвернута была ўвага на падбор кіраўнікоў гэтых рэвізійных камісій: мала ёсьць там партыйцаў, камсамольцаў, рабселькораў, мала там ёсьць такіх таварышоў, якія-б сапраўды цікавіліся ажыцьцяўляць грамадзкі кантроль праз рэвізію гаспадарчай і грашовай дзейнасьці нашых саветаў, нашых райвыканкомаў.

У рэвізійных камісіях мала разьвіта адказнасьць перад вышэйстаячымі органамі, адказнасьць перад масамі выбаршчыкаў. Старшыня райвыканкому, старшыня сельсавету, калі ў іх знойдуць недахоп ці блытаніну ў іх грашова-гаспадарчай справаздачнасьці, ведаюць, што іх прыцягнуць да дысцыплінарнай, або да судовай адказнасьці. Старшыні сельскіх і раённых рэвізійных камісій ня ведаюць гэтай адказнасьці; яны яшчэ да дысцыплінарнай ці судовай адказнасьці ня прыцягваліся за сваю бязьдзейнасьць.

Ці быў у нас такі выпадак, каб старшыня рэвізійнай камісіі, разам з старшынёю райвыканкому, альбо сельсавету, альбо іншымі працаўнікамі раёну, якія зрабілі тую ці іншую растрату, прыцягваліся да судовай адказнасьці? Гэтага ня было. А гэтага трэба дабівацца. Трэба ўнесьці ў закон такі парадак, згодна якога старшыня рэвізійнай камісіі сельсавету або райвыканкому адчуваў-бы сапраўдную адказнасьць за растрату, за разбазарваньне народных сродкаў у сельсавеце, або райвыканкоме. Таму, з аднаго боку, трэба зьвярнуць увагу на падбор працаўнікоў—старшынь рэвізійных камісій, а з другога боку—трэба зьвярнуць увагу на ўзмацненьне грамадзкай і іншай адказнасьці гэтых працаўнікоў перад працоўнымі масамі і перад вышэйстаячымі органамі.

У справе ўзаемнае крытыкі і самакрытыкі, у справе масавае працы саветаў, парушэньняў савецкай дэмакратыі, мне здаецца, таксама не хапае пачуцьця адказнасьці за парушэньне, за невыкананьне і неправядзеньне тых мерапрыёмстваў, якія ў гэтым напрамку прадугледжаны законамі.

Працаўнікі сельсаветаў і райвыканкомаў і нават вышэйшых органаў, развражаюць так: калі ёсьць невыкананьне загаду адносна праводзеньня якога-небудзь мерапрыемства, то за невыкананьне гэтага загаду могуць прыцягнуць да адказнасьці. Але тое, што яны ня склікаюць пленумаў сельсавету, тое, што яны не вядуць належнай масавай савецкай працы, яны лічаць гэта сваёй прыватнаю справаю, за якую іх ня прыцягнуць да адказнасьці. Гэта так было, бо калі мы запытаемся ў сябе, ці былі выпадкі прыцягненьня калі-небудзь старшыні сельсавету за няскліканьне пленуму і камісій, за адсутнасьць грамадзка-савецкай працы, то мы такіх выпадкаў ня маем.

Таму тут трэба ўстанавіць адказнасьць і зрабіць так, каб кожны працаўнік адказваў і за гэтую лінію працы.

КІРАЎНІЦТВА СЕЛЬСКІМІ СХОДАМІ.

Яшчэ раз трэба зьвярнуць увагу на кіраўніцтва сельскімі сходамі з боку саветаў і на адказнасьць за гэта кіраўніцтва. Сельсаветы, як органы ўлады, павінны кіраваць сельскімі сходамі, імкнуцца да поўнага выкананьня тых загадаў і тых дырэктыў, якія даюцца вышэйстаячымі органамі, але значная частка сельсаветаў зусім не зьвяртае ўвагі на дапамогу ў вырашэньні тых пытаньняў, якія высоўваюцца жыцьцём вёскі.

Адносна кіруючага інструктарскага апарату.

Ёсьць спэцыяльная пастанова аб утварэньні інструктажу пры найбольш буйных райвыканкомах. Гэту пастанову застаецца толькі правесьці ў жыцьцё. Трэба, каб інструктарскі склад АВК і райвыканкомаў быў належным чынам падабраны. У АВК, напрыклад, ёсьць па дзьве пасады інструктароў. Гэтыя штаты не запоўнены: а калі і запаўняюцца, то выпадкова, той ці іншы працаўнік зьнят з працы дзяваць яго пакуль што няма куды, і вось ён пасылаецца ў АВК у якасьці інструктара, пры чым, як тут ужо зусім правільна адзначалі, інструктары рэдка скарыстоўваюцца па належнасьці, інстуктар павінен заўсёды быць вокам у вёсцы, ў раёне, у акрузе, а ён сядзіць і выпраўляе праэкты рэзалюцый, цыркуляраў, якія разглядае і прымае АВК. Пры такіх умовах працы інструктар робіцца апаратным чыноўнікам, а ня масавым працаўніком, якім павінен быць інструктар АВК і РВК.

Такім чынам, пастанова аб увядзеньні пасады інстрктароў пры РВК павінна быць безадкладна выканана і акрвыканкомы павінны за гэтым выкананьнем прасачыць

Падабраўшы належных адказных працаўнікоў, даўшы ім поўныя заданьні арганізацыйнай працы, падвысіўшы стаўкі заработнае платы, мы зможам забясьпечыць выканаўчыя камітэты належным інструктуючым апаратам, які прызначаецца дзеля рэгулярнага ажыцьцяўленьня масавай дзейнасьці саветаў.

Неабходна застанавіцца ў некалькіх словах на ролі груп беднаты на вёсцы, наогул у масавай працы саветаў і ў прыватнасьці на іх ролі ў надыходзячую перавыбарную кампанію. Вы ведаеце, што партыя праводзіць арганізацыю груп беднаты, для таго, каб замацаваць блёк батрацтва і беднаты з серадняком пасьпяхова змагацца з кулаком на вёсцы.

ПРАЦА СЯРОД БЕДНАТЫ.

У шэрагу месц добра арганізавана праца груп беднаты, парады гэтых груп праводзяцца сыстэматычна, ёсьць моцны актыў; у такіх мясцох кулацкая група не праяўляе свае актыўнасьці і ня робіць ніякага ўплыву на савецкія органы, на іх працу. Таму надзвычайна важна мець арганізаваныя групы беднаты, шчыльна зьвязаныя з саветамі. Трэба, каб сельсаветы ўсе важныя пытаньні вёскі вырашалі ў адпаведнасьці з законамі, з думкай груп беднаты, у інтарэсах беднаты.

Асабліва важную ролю павінны адыграць групы беднаты ў надыходзячую перавыбарную кампанію саветаў. Як у мінулую выбарчую кампанію, так асабліва ў надыходзячую, актыўнасьць будзе надзвычайна вялікай, як з боку беднякоў і серадняков, так і з боку заможнай часткі вёскі. Таму трэба пачаць перавыбарную кампанію з арганізацыі савецкага актыву, з арганізацыі і падтрыманьня груп беднаты. Працаўнікі савецкіх ворганаў, працаўнікі грамадзкіх арганізацый павінны быць арганізаваны. Савецкі і грамадзкія работнікі, увесь актыў вёскі, плюс групы беднаты, усё гэта сумесна ўзяўшы павінна забясьпечыць посьпех надыходзячай перавыбарнай кампаніі павінна забясьпечыць лепшы склад выбарных савецкіх ворганаў.

Надзвычайна важным момантам у перавыбарнай кампаніі зьяўляецца выхаваньне і скарыстаньне нашага актыву. У нас ёсьць шмат добра выхаваных працаўнікоў, якія раней былі абраны ў ЦВК, акрвыканкомы, раённыя і сельскія і гарадзкія саветы. Мы павінны зараз вызначыць далейшае скарыстаньне кожнага з гэтых працаўнікоў. Мы-б дапусьцілі вялікую памылку, калі-б той савецкі актыў, які за гады існаваньня савецкае ўлады выхаваўся, не скарысталі ў далейшым, аднесьліся да яго нядбайна і неўважліва. Мы зрабілі-б вялікую памылку, калі-б гэтых лепшых прадстаўнікоў працоўных мас, шляхам перавыбараў, не ўцягнулі ў далейшую работу саветаў, а дапусьцілі-б, каб яны пашлі да сябе дамоў, да свае прыватнае справы, для работы на сваёй гаспадарцы. Гэту роскаш мы дапусьціць пакуль што ня можам. Мы павінны гэта мець на ўвазе і ўжыць усе залежныя ад нас захады, каб гэты актыў захаваць на далейшай працы ў саветах.

Тут гаварылася аб п'янстве сярод нізавых працаўнікоў. Такія факты ёсьць—п'янства, разлажэньне паасобных працаўнікоў нізавога савецкага апарату мае месца. Адзін селькор у адказ на артыкул аб барацьбе з самагоншчыкамі і гандлярамі самагонкай пісаў так: „Калі-б нашы сельсаветы павялі барацьбу з самагоншчыкамі сапраўды і рашуча, самагоншчына праз тыдзень бы зьнікла. Але ўся бяда ў тым,—піша ён,—што п'юць самагонку ня толькі работнікі сельсавету, а нават прысяжушыя з раёну, акругі, разам з сялянамі самагоншчыкамі". Такія паасобныя, далёка не адзінкавыя факты, нажаль ёсьць. Тут трэба весьці рашучую барацьбу ў напрамку выхаваўчае працы і іншымі мерамі. Закон аб адказнасьці [illegible] павінен перш за ўсё дакрануцца п'яніц, хабарнікаў і разлажыўшыхся элементаў савецкага апарату.

Ва ўсёй працы саветаў друк мае агромністае значэньне. У нас ёсьць вялікая армія рабселькораўская армія. Ён зьяўляецца лепшым сігналізатарам аб тым, як вядзецца праца на месцах у горадзе і на вёсцы. Гэты актыў мы таксама павінны скарыстаць у масавай рабоце саветаў, прыцягваючы яго на пасяджэньні пленумаў, сэкцый, камісій, ці ў якім разе не дапускаючы праcьледаваньня гэтых вельмі каштоўных грамадзкіх крытыкаў.

ЦВК на Сэсіі па пытаньню аб масавай працы саветаў падрабязговых дырэктыў ня можа даць, ён вызначае агульны шлях вядзеньня гэтага вялікага пытаньня. З боку Прэзыдыуму ЦВК ёсьць досыць дырэктыў па пытаньнях масавай працы гарсаветаў, па пытаньнях аб масавай працы местачковых і сельскіх саветаў, аб удзеле жанчын у працы саветаў. Трэба ўсе гэтыя дырэктывы, увесь гэты матар'ял, які мы прапрацавалі на Сэсіі, прапрацаваць на мясцох і прыстасаваць да сваіх умоў, удасканаліць і ажыцьцявіць на справе. Нам трэба будзе дадаць яшчэ шэраг дадаткаў, канкрэтных дырэктыў у развіцьцё тых асноўных момантаў, якія прадугледжаны ў праекце нашай пастановы аб масавай працы саветаў.

Вось тое галоўнае па тых вялікіх спрэчках, якія тут адбыліся.

ТРЭЦЯЯ СЭСІЯ ЦВК БССР VIII СКЛІКАНЬНЯ.

Будаўніцтва на Асінастроі.

ДАКЛАД тав. КАРПА.

Электрыфікацыя—магутны сродак уздыму народнай гаспадаркі.

Т. т., па ініцыятыве геніяльнага правадыра рабочае клясы тав. Леніна ў 1921 годзе спэцыяльнай камісіяй буйнейшых спэцыялістаў Саюзу было даручана распрацаваць плян электрыфікацыі Савецкага Саюзу, т. з. плян ГОЭЛРО. Да распрацоўцы гэтага пляну было прыступлена ў годы гаспадарчага занепаду, у годы, якія адбыліся пасьля наступленьняў Дзянікінаў і Калчакоў. У гэтыя годы, калі мы перажывалі цэлы шэраг цяжэйшых крызісаў для нашай народнай гаспадар-

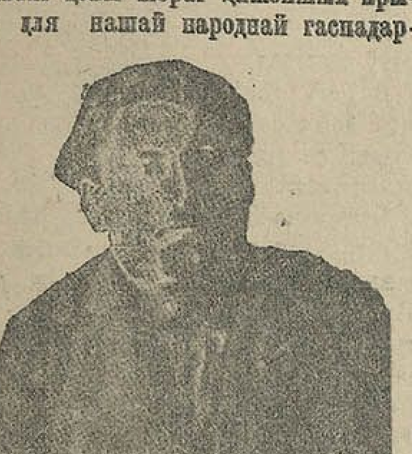

Тав. КАРП.

кі, наш геніяльны правадыр ужо прадбачыў, што рабочая кляса павінна пабудаваць плян электрыфікацыі Савецкага Саюзу, плян узброеньня працы рабочых і сялян, з тым, каб рабочыя і сяляне ў сваёй барацьбе маглі скарыстаць усе вытворчыя сілы прыроды, каб будаваць новае, больш шчасьлівае і культурнае жыцьцё.

Дзеля таго, каб будаваць сацыялізм, каб будаваць жыцьцё, матар'яльна і культурна значна вышэйшае, чым мы маем сёньня, нам трэба было ажыцьцявіць адзін з асноўных лёзунгаў Леніна,—савецкая ўлада плюс электрыфікацыя—гэта сацыялізм.

Да ажыцьцяўленьня пляну ГОЭЛРО было прыступлена толькі ў 1922-23 году. Зараз мы можам канстатаваць, што за апошнія шэсьць год плян ГОЭЛРО, ня гледзячы на тое, што гэты плян нараджаўся ў часы гаспадарчага занепаду, ён ажыцьцяўляецца вельмі шпаркім тэмпам. Калі плян ГОЭЛРО намячаў на працягу 10 год дабіцца паўтара мільёнаў кілёват, то зараз мы ўжо ў значный ступені яго ажыцьцявілі. За апошнія гады ў Саюзе пушчаны ў ход Волхаўстрой, шэраг іншых станцыяў, як—Балахна, Шатурка, Штэраўка, Чырвоны Акцябр. За апошнія гады Савецкі Саюз пачаў будаваць новыя буйнейшыя станцыі, якія нават раней ня былі уключаны ў плян ГОЭЛРО: Днепрабуд, Асінбуд, Іванава-Вазьнесенскую і цэлы шэраг іншых.

Такім чынам, мы заўважаем, што за апошнія гады праходзіць шпаркі тэмп ажыцьцяўленьня пляну электрыфікацыі, які быў утвораны яшчэ па ініцыятыве Уладзіміра Ільліча. Я хачу прывесьці некалькі лічбаў для характарыстыкі гэтага.

У дарэвалюцыйныя часы, у царскай Расеі ў 1913 годзе спажывалася на адну душу насельніцтва ўсяго 12,3 кілёват гадзін; мы можам канстатаваць, што ўжо ў 1926-27 годзе ў Савецкім Саюзе выраблялася і спажывалася на адну душу насельніцтва 24 кілёват гадзін. Такім чынам, мы ідзем шпаркім тэмпам да электрыфікацыі Савецкага Саюзу.

Мы маем вялізарныя посьпехі ў гэтым напрамку. Але гаворачы аб нашых посьпехах, мы аднačасна ня можам забываць, што мы яшчэ ў справе электрыфікацыі значна адсталі ад цэлага шэрагу заходня-эўрапейскіх і амэрыканскіх краін. Мы ў сучасны момант выпрацоўваем электраэнэргію дзеля фабрык і заводаў у 16 разоў менш чым выпрацоўваецца ў Амэрыцы і ў 10 разоў менш, чым у Англіі. Такім чынам, тут у нас яшчэ такі вучастак, дзе мы яшчэ павінны працаваць вялікую працу, каб ня толькі дасягнуць узроўню заходня-эўрапейскіх краін і Амэрыкі, але і там перагнаць гэты ўзровень.

Беларусь асабліва пацярпела ў часы імпэрыялістычнай і грамадзянскай войн. Наша народная гаспадарка дагэтуль яшчэ адчувае тыя раны, якія былі ёй нанесены ў тыя гады.

І ў выніку мы атрымалі ў нашай цэнзавай прамысловасьці, якая падпарадкавана Вышэйшаму Савету Народнай Гаспадаркі Беларусі асноўны капітал усяго ў разьмеры 30 мільёнаў рублёў. Таксама і ў сельскай гаспадарцы мы атрымалі надзвычайна нізкі ўзровень разьвіцьця—нязначную ўраджайнасьць і вельмі нізкі ўзровень дабрабыту працоўных, настолькі нізкі, што ён амаль мяжуе з нішчатой.

У нас устаноўлена, што мы маем на вёсцы каля 20 проц. лішняй свабоднай рабочай сілы. Мы маем вельмі вялікае беспрацоўе ў гарадох і мястэчках. Мы павінны ўспомніць, што за 12 гадоў да вайны з сучаснай тэрыторыі Беларусі эмігравала ў Сібір, на Дальні Ўсход, у Амэрыку і інш. краіны каля 900 тысяч чалавек. У круглых лічбах—каля 1 мільёну людзей за 12 даваенных гадоў прымушана была эміграваць з Беларусі, бо тыя гаспадарчыя абставіны, якія былі створаны тут царскім ражымам, не давалі магчымасьці скарыстаць гэтую рабочую сілу. Зараз нам прыходзіцца ўлічваць усе гэтыя агромныя гаспадарчыя цяжкасьці.

З 1922 г. у нас на Беларусі пачынаецца пэрыяд адбудовы народнае гаспадаркі. Адразу пасьля бойні, пасьля ліквідацыі бандыцкіх налётаў мы пачынаем адбудоўвацца.

Што мы зрабілі за апошнія часы? Я прывяду некалькі асноўных лічбаў: у прамысловасьці—калі буржуазея нам пакінула асноўны капітал нашай прамысловасьці ўсяго каля 30 міл. руб., то мы можам канстатаваць, што ўжо на 1 кастрычніка 28 г. у нашай прамысловасьці мы маем асноўны капітал у 56 міл. руб.

Тое самае мы можам яшчэ ўказаць, што згодна тых рашэньняў, якія прыняла сучасная сэсія ЦВК па дзяржбюджэту, мы мяркуем у бягучым годзе ўкласьці ў нашу прамысловасьць каля 28 міл. руб. на капітальнае будаўніцтва. Такім чынам, на 1 кастрычніка 29 г. мы павінны мець у нашай прамысловасьці асноўны капітал каля 86 міл. руб.

Тое самае мы маем і ў адносінах да сельскай гаспадаркі.

Электрыфікацыя ў Беларусі пашыраецца

Я магу за гэтыя гады адзначыць [illegible] электрыфікацыі Беларусі. Калі ў 1913 г. у Беларусі выпрацоўвалася электрычнай энэргіі [illegible] 0,9 кілёват гадзін, то ў 1927 г. [illegible] 5,5 кілёват гадзін.

[illegible]

У адносінах да сельскай гаспадаркі [illegible]

[illegible]

фабрык, тэкстыльнай фабрыкі, швэйнай, галянтарэйнай, трыкатажнай і цэлага шэрагу іншых.

Мы ў працягу бліжэйшых 5 год намячаем уключыць у кадры пралетарыяту прамысловасьці Беларусі звыш 50000 новых рабочых, а 50000 новых рабочых, гэта азначае прыкладна, што 50000 сямей рабочых фактычна складаюць каля 300000 душ, калі мы будзем лічыць прыкладную колькасьць, якую мы маем у БССР, каля 6 душ на сям'ю.

Тое самае ў бліжэйшыя 5 год па лініі прамысловасьці намячаецца кардынальная перабудова прадпрыёмстваў і іх рацыяналізацыя на новай тэхнічнай базе. Таксама па нашаму 5-гадоваму пляну і кантрольным лічбам, ухваленым СНК, намячаецца значнае і вельмі моцнае разьвіцьцё для сельскай гаспадаркі і для транспарту—пабудова дарог як шасэйных, так і грунтавых у БССР.

Нам трэба так наставіць сваю гаспадарку, каб яна была максымальна рацыяналізавана і толькі шляхам пабудовы прамысловасьці на высокай тэхнічнай базе, шляхам большай яе рацыяналізацыі мы ў сапраўднасьці зможам зьдзейсьніць тыя задачы, якія мы перад сабой ставім.

Рацыяналізаваць прамысловасьць можна толькі на базе электрыфікацыі.

Але дзеля таго, каб зьдзейсьніць гэтую задачу па лініі большай рацыяналізацыі нашай прамысловасьці, нам трэба цьвёрда помніць, што мы гэта можам зьдзейсьніць толькі на базе поўнае электрыфікацыі.

Ці можам мы тут у Беларусі зьдзейсьніць плян электрыфікацыі?

Мы ў Беларусі маем поўную магчымасьць зьдзяйсьненьня пляну электрыфікацыі. У нас маюцца буйнейшыя энэргетычныя рэсурсы, у нас маюцца энэргетычныя рэсурсы у выглядзе торфу, у вялізарных тарфяных масывах, у выглядзе той воднай энэргіі, якая маецца ў Беларусі.

Па тых даных, якія мы маем у НКЗеме БРСР, у сучасны момант мы можам ужо цьвёрда сказаць, што ў нас у Беларусі маецца звыш 460000 гэктараў добрых тарфяных масываў.

Калі мы ацэньваем тую колькасьць торфу, якая маецца прыкладна ў Беларусі на гэтых тарфяных масывах, то экспэртная ацэнка дае нам наступныя лічбы: што мы прыкладна ўладаем багацьцем у 3 міліярды куб. мэтраў паветранага сухога торфу. Калі мы гэта перавядзем на ўмоўны апал, то мы маем каля 500 міл. тон умоўнага апалу. Дзеля таго, каб гэтую лічбу трохі наблізіць да ўразуменьня яе грандыёзнасьці я ўкажу на наступнае, што мы зараз спажываем у Беларусі ў працягу году 2 міл. тон умоўнага апалу і мы маем у адным торфе 500 міл. тон. У нас у торфе маецца ў 17 раз больш умоўнага апалу, чым мы маем на ўсёй нашай дравяной лесасецы.

Такім чынам, мы маем у нашых тарфяных масывах вялізарнае багацьце, яшчэ не скарыстанае, якое мы можам скарыстаць у мэтах электрыфікацыі БССР.

І па гэтаму зусім зразумела, што калі мы пачалі сабе ставіць пляны далейшае электрыфікацыі Беларусі, зусім зразумела, што мы сталі на шлях у першую чаргу скарыстаньня нашых тарфяных масываў.

Плян электрыфікацыі Беларусі ўключае ў сябе пабудову першай раённай электрастанцыі-Асінбуду і як цэлага шэрагу станцый гарадзкіх і агульнага карыстаньня, так і цэлага шэрагу маленькіх сельска-гаспадарчых станцый, якія прызваны электрыфіцыраваць сельскую гаспадарку.

Мы ў працягу гэтых 5 год па нашаму пляну электрыфікацыі намячаем павялічэньне вытворчасьці электраэнэргіі супроць таго, што маецца ў сучасны момант на 720 проц.—у працягу 5 год у 7 раз у нас павінна павялічыцца вытворчасьць электраэнэргіі.

Асінастрой—буйнейшае прадпрыёмства ў нашай пяцігодцы.

Магутнейшым прадпрыёмствам і буйнейшым у пляне электрыфікацыі Беларусі на бліжэйшыя 5 год зьяўляецца Асінбуд. Асінбуд павінен нам даць электраэнэргію ў першую чаргу 22.000 кілёват, а ў другую чаргу на 30.000 кіл., пры чым нарэшце ён можа быць яшчэ на шмат больш пашыран.

Гэтая станцыя нам абыйдзецца ў 15.000.000 руб. Мы мяркуем ужо ў 30-м годзе атрымаць ток ад Асінбуду, пры чым зараз становішча такое, што цэлы шэраг нашых прадпрыёмстваў з вялікім нецярпеньнем чакаюць ужо электраэнэргіі Асінбуду, бо ў сучасны момант мы ў Віцебску ня можам пусьціць поўным ходам ужо існуючыя прадпрыёмствы з-за недахопу электраэнэргіі.

Цэлы шэраг прадпрыёмстваў, якія зараз будуюцца ў Віцебску, а таксама і ў іншых трох акругах, як Магілеве і Воршы, з вялікім нецярпеньнем чакаюць электрычнага току Асінбуду, бо інакш мы ня можам пусьціць гэтыя нашы прамысловыя прадпрыёмствы.

Мы поўнасьцю забясьпечаны спажыўцамі для першай чаргі для Асінбуду.

Зусім зразумела, што пасьля сканчэньня ўстаноўкі першай чаргі Асінбуду прыдзецца адразу паставіць пытаньне аб ўстаноўцы другой турбіны трэцяе чаргі, бо спажыўцы патрабуюць больш электраэнэргіі ад Асінбуду. Цэлы шэраг нашых прадпрыёмстваў, скажам, фабрыка штучнага валакна, маслабойных заводу Віцебску, акулярная фабрыка, мэталічны завод, завод сельска-гаспадарчага машынастраеньня ў Віцебску, а таксама нова пабудаваныя, як трыкатажная фабрыка, мастаўёвы завод ў Магілеве будуць трэбаваць, каб Асінбуд ім хутчэй даў электрычны ток, бо Асінбуд зьяўляецца сэрцам усіх гэтых нашых прамысловых прадпрыёмстваў.

Асінбуд мае агромнейшае значэньне для электрыфікацыі ўсходняй часткі Беларусі.

Асінбуд адчыняе перад намі больш шырокія магчымасьці прамысловага будаўніцтва ў раёнах Беларусі, бо наша прамысловае будаўніцтва можа базіравацца на таньным электратоку Асінбуду.

Аднačасова Асінбуд будзе мець вялізарнае значэньне і для сельскай гаспадаркі. Асінбуд дасьць ток для асьвятленьня, ён таксама дасьць ток і для сельскай гаспадаркі і дасьць магчымасьць нам больш хуткім тэмпам ажыцьцяўляць калектывізацыю і ўзбуйненьне сельскай гаспадаркі.

Мы зараз распрацоўваем пытаньне аб тым, каб чым больш быў скарыстан ток для сельскай гаспадаркі. Аднačасова па пяцігадоваму пляну разьвіцьця народнай гаспадаркі Беларусі СНК БССР намечена ўжо на працягу гэтых пяці год падрыхтаваць праэкт і пляны пабудовы 2-й раённай станцыі Беларусі. У сучасны момант яшчэ канчаткова ня вывучана пытаньне, у якім раёне будзе будавацца другая новая раённая станцыя, магчыма, што яна будзе будавацца ў Палескім раёне, але ўсе гэтыя пытаньні ў сучасны момант вывучаюцца.

Тыя пляны, якія намі вызначаюцца, зьяўляюцца не паэтычнай фантазіяй. Мы зараз ужо прыступаем з большым вопытам, з большай цьвердасьцю да ажыцьцяўленьня нашай пяцігодкі.

Мы зараз можам ужо прыступіць на тэрыторыю глухіх закінутых куткоў цалкам будаваць магутныя крыніцы як сьвету, так і энэргіі.

Т-шы, члены ЦВК—вы зараз маеце магчымасьць, зьвяртаючыся на фабрыкі і заводы і ў розныя закінутыя куткі Беларусі, маеце магчымасьць ужо перадаць, што рабочая кляса і працоўнае сялянства Беларусі пры агромнейшым напружаньні сваіх сіл, пачынае ажыцьцяўляць той вялікі плян, які перад намі паставіў наш вялікі правадыр тав. Ленін і Кастрычнікавая рэвалюцыя. Мы пачынаем ажыцьцяўляць лёзунг—савецкая ўлада плюс электрыфікацыя—ёсьць сацыялізм.

ВЫСТУПЛЕНЬНЕ тав. ЧАРВЯКОВА.

Мы разам з нашымі паэтамі прызвычайна ў мінулым лічылі свой край —Беларусь—краем беднасьці, краем суму, краем цяжкага жыцьця. Нашы паэты пісалі аб нашай Беларусі, што гэта ёсьць «край балот і лясоў». [illegible]

Але, таварышы, гэта ёсьць Беларусь мінулага. [illegible]

да эдабыцьця электра-энэргіі. Асінаўская электрастанцыя—гэта частка [illegible]

Надаючы надзвычайна важнае значэньне гэтаму пытаньню, Прэзыдыюм ЦВК паслаў членаў ЦВК — рабочых і сялян — на Асінаўскую электрастанцыю, [illegible]

На Асінбудзе нас на кожным кроку [illegible] турнага становішча.

Старшыня ЦВК СССР і БССР тав. А. ЧАРВЯКОЎ.

Мы бачылі там, таварышы, тую працоўную масу, якая стварае Беларусь будучыны. Кожны рабочы на электрастанцыі Асінаўкі—гэта ня звычайны рабочы, які працуе толькі дзеля заробку. Там кожны рабочы і працуе і творыць; ён адчувае свае абавязкі перад нашай Рабоча-Сялянскай Краінай, адчувае вялікае значэньне, якое мае яго работа ў пабудове гэтай электрастанцыі.

Той жа самы настрой мы бачылі і сярод тэхнічнага і інжэнерскага складу. Нас усіх зьдзівіла і захапіла тое агульнае захапленьне работай, якое існуе на пабудове Асінаўскай электрастанцыі. Гэтае захапленьне сьведчыць аб тым, што наш агульны энтузіязм у барацьбе за лепшую будучыну мы здолелі перадаць і той групе рабочых, таму атраду работнікаў, якому даручана пабудова гэтай электрастанцыі.

Усе гэта мімаволі захапіла ўсіх тых, хто пабываў на Асінбудзе, узмацніла веру ў тым, што важнейшы вучастак работы ў будаўніцтве новай Беларусі—Савецкай,—знаходзіцца ў пэўных руках.

І вось, таварышы, у адказ на той даклад, які мы тут заслухалі, на тыя, прывітаньні, якія мы сёньня тут чулі ад работнікаў Асінбуду, мне здаецца нам трэба выказаць наступныя нашы пажаданьні:

Першае—кожны рабочы, кожны селянін і ўсе працоўныя Савецкай Беларусі наогул павінны ведаць аб той вялікай пабудове, якая ідзе ў Асінаўцы і разумець значэньне гэтага будаўніцтва у сацыялістычным будаўніцтве Савецкай Беларусі.

Другое—трэба, каб наша прамысловасьць і сялянская гаспадарка,—у першую чаргу акаляючых электрастанцыю раёнаў і акруг,—рыхтаваліся да таго, каб быць гатовымі да скарыстаньня электраэнэргіі, якую будзе здабы- [illegible]

Для нас, для краіны надзвычайнай беднасьці, [illegible]

[illegible] сялянскі абавязак працы на зямлі; з другога боку—гэтыя-ж самыя [illegible] якія твораць гэтую лепшую будучыну! (Доўгія воплескі).

САДАКЛАД тав. АЛЕЙНІКАВА.

АСІНАЎСКАЯ СТАНЦЫЯ БУДЗЕ КАШТАВАЦЬ 15.000.000 РУБ.

Пастановай СПА ад 20 мая 1927 г. было вырашана пабудаваць беларускую раённую станцыю на асінаўскіх тарфяных балотах.

Электрастанцыя будуецца каля возера Арэхава. Галоўнае месца, якое атрымае Асінаўскую энэргію—гэта Віцебск.

Па ступені патрэбы, ступені гатоўнасьці, мы думаем такім будзе Шклоў. Разам за Шкловам мы думаем даць энэргію Дуброўне і асьвятліць акаляючыя вёскі.

Потым ужо ў наступную чаргу мы пераходзім да Воршы, потым ідзе Барань, Копысь і Якаўлевічы. Такім чынам, перадача энэргіі ад гэтай станцыі ідзе ў розныя канцы. На гэтым па пастанове Савету Працы і Абароны быццам заканчваецца наша першая задача.

Другая чарга пры пашырэньні моцнасьці ўжо да 30 тысяч кілёват мяркуецца перадаць энэргію ў Магілеў. У далейшым магчыма гэтая чарговасьць будзе некалькі зьменена.

Вось той раён, які павінен абслугоўвацца нашай электрычнай станцыяй. Лініі перадачы току тут ідуць высокага напружаньня—на Віцебск мяркуецца лінія ў 110 тысяч вольт (але гэтае пытаньне яшчэ спрэчнае, некаторыя прапануюць 60 тысяч вольт), на Шклоў такое-ж самае напружаньне, потым ідзе напружаньне ў 38 тысяч вольт, якія перадаецца ў галоўныя пункты, у Барань—6 тысяч, у Копысь—6 тысяч, Якаўлевічы—таксама 6 тысяч вольт. Потым на Магілеў маецца два варыянты—110 тысяч альбо 38 тысяч ад надстанцыі ў Шклове.

У зьвязку з тым, што гэтыя лініі перадач будуць высокавольтныя, папінен сказаць, што лініі будуць пабудаваны на слупах, на дзеравяных апорах. Мы ня будзем ужываць вельмі дорага каштуючых жалезных апор; гэтыя дзеравяныя апоры 18-ці аршынныя, аднолькавыя ў 38 тысяч вольт, на спэцыяльных падстаўках у ніве, якія будуць умацоўвацца ў зямлі.

Усе гэтыя лініі будуць падвойныя, гэта значыць кожная лінія будзе мець рэзэрвную лінію, з тым, каб ня было ніякіх небясьпек, што тыя пункты, якія будуць пітацца ад раённай станцыі, могуць застацца без энэргіі.

Пастановаю Савету Працы і Абароны меркавалася, што на кожну як раённая электрастанцыя, гэтак і падстанцыі, лініі перадач і інш. павінна абыйсьціся ў 13 міл. 500 тысяч руб. Між іншым, тут ня было прадугледжана жыльлёвае будаўніцтва. Калі мы гэты каштарыс праверылі больш дасканала, то аказалася, што па нашых меркаваньнях тут не хапае цэлага шэрагу абсталяваньняў, падсобнага характару, не кажучы ўжо аб жыльлёвым будаўніцтве; па папярэдніх падліках, такім чынам, не хапала 963 тысячы рублёў. Аднак, гэта яшчэ не магло служыць падставаю, каб праверыць і перагледзець каштарысы, бо гэтыя каштарысы былі арыентыровачныя, праэкт быў таксама эскізны і таму мы пачалі вывучэньне як праэктаў, гэтак і каштарысаў з пункту погляду магчымасьцяў пытаньня ўсёй будоўлі, рацыяналізацыі яе, падбору адпаведных машын і г. д.

Шляхам надбору зусім іншых машын чым меркавалася (швэцкіх машын) нам удалося паменшыць аб'ём самога будынку. Швэцкія машыны, якія мы выбралі патэнту «Юнг-Штрэм», адрозьніваюцца ад іншых машын тым, што ў іх абодва колы ў турбіне круцяцца: адна круціцца ў адзін бок, другое—у другі бок. Так, што лік зваротаў (3.000 на адно калясо, якія мае генэратар) падвойваюцца для турбіны: замест 3000 — 6000 Гэтым дасягаецца паменшаньне разьмераў, гэта дае магчымасьць палегчыць турбіну і г. д. Апроч таго, тут ёсьць цэлы шэраг спэцыяльных канструкцыяў, якімі дасягаецца тое, што турбіна ў 10.000 кілёват мае разьмеры ў 9,3 мэтр. у той час, як турбіны ленінградзкіх і іншых заводаў гэтай-жа магутнасьці маюць 15 мэтраў даўжыні. Таксама маецца вялікая розьніца і ў вазе турбін. Такім чынам, дзеля таго, каб паднімаць асобныя цяжкія часткі турбін Ленінградзкага і іншых заводаў, трэба было паставіць кран у 40 тон, тады як пры той турбіне, якую мы абралі, максымальная моцнасьць крану павінна быць толькі ў 20 тон.

У зьвязку з усім гэтым, а таксама ў зьвязку з надзвычайнай эканамічнасьцю гэтых турбін (у сэнсе выдатку пару на адзін кілёват і г. д.) нам удалося замест 4-х катлоў, якія мяркаваліся па эскізным праэкце, узяць 3 катлы з каверхнасьцю нагрэву 750 квадратных мэтраў.

Усе гэтыя зьмены машын далі магчымасьць зьмяніць аб'ём будынку з 75 тысяч куб. мэтраў да 42 тысяч. З другога боку паменшылася вага крану, зьмянілася сама канструкцыя ў бок палягчэньня і, такім чынам, нам удалося значна патаніць кошт гэтай пабудовы.

Павінен дадаць, што да сучаснага моманту намі атрымана грашыма ўсяго каля 4 міл. у першы год, мы атрымалі толькі па лініі БССР 774 тысячы разам з матар'яламі; у сёлетнім годзе мы атрымоўваем у БССР 800 тысяч і 2 міл. 250 тысяч па лініі СССР. Магчыма, што ў бліжэйшыя тыдні нам яшчэ дададуць 100 тысяч. Такім чынам, усяго нам было выдана каля 4 міл. супроць агульнага каштарысу ў 15 міл.

ВЫТВОРЧЫ ПЛЯН БУДАЎНІЦТВА.

Наш вытворчы плян заключаецца ў наступным: у першы год, калі мы прыехалі, гэта было ў мінулым годзе ў маі м-цы, трэба было стварыць нейкую магчымасьць для працы, гэта значыць стварыць нейкае жыльлё, потым злучыць гэтыя месца з чыгуначнымі і шасэйнымі шляхамі і зрабіць гэтыя месцы даступнымі і потым забясьпечыць электрычнай энэргіяй будучыя працы і прыступіць да загатоўкі матар'ялаў і паступова прыступаць да працы.

Галоўны Інжынэр Асінастрою тав. АЛЕЙНІКАЎ.

Паколькі мы ў мінулым годзе мелі невялікія асыгнаваньні, мы змаглі выканаць толькі частку гэтай працы. У гэтым годзе намі было вызначана прыступіць да пабудовы галоўнага будынку, пабудовы вадаснабжэньня і г. д. У гэтым годзе мы павінны былі скончыць галоўны будынак, пабудаваць падстанцыю, пабудаваць лінію перадачы і такім чынам, ужо ў 30 годзе станцыя павінна працаваць.

Мы адклалі тыя працы, якія будуць рабіцца ў будучым будаўнічым сэзоне.

Адносна падстанцый мы ўжо зрабілі адпаведную чаргу: з пачатку Віцебская, потым Шклоўская, ці адна часова Віцебская і Шклоўская, потым Аршанская і г. д. Гэта нам прыйшлося ўвязваць з пэрспэктыўнай гатоўнасьцю спажыўцоў, гэта значыць больш буйных спажыўцоў з зн. гатоўнасьці тых фабрык і заводаў, якія павінны быць галоўнымі спажыўцамі.

ШТО МЫ ЗРАБІЛІ ДА СУЧАСНАГА ЧАСУ?

Мы жыльлёвае пытаньне больш менш закончылі, вярней папярэдне закончылі, часовае наша памяшканьне. Мы ішлі па такім шляху. Нам прадстаўлена была ўся Выдрыца. Гэты пасёлак мы скарысталі такім чынам: перш наперш мы вырашылі яго адбудаваць таму, што ён быў зруйнован. Гэты пасёлак знаходзіцца ад электрычнай станцыі $2^1/_2$—3 кіл. І мы мелі на ўвазе, што пры шасэйных шляхах, чыгуначных шляхах, якія мы пабудавалі, гэтая адлегласьць зусім ня значна. Гэта было зусім прыемлема для рабочых, якія працавалі ў дзьве зьмены, пасьля зьмены накіроўваліся ў Выдрыцы і там жылі.

Гэтыя пабудовы робіць Белдзяржбуд з усімі ўдобствамі: цэнтральнае ацяпленьне, электрычным асьвятленьнем і г. д.

У Арэхах пабудаваны тры дамы, таксама былі пабудованы часовыя баракі.

У Выдрыцах пабудованы невялічкі клюб-кіно, які быў ужо скарыстан 6 лістапада мінулага году кіно—і радыё. Таксама маюцца лазьні, маецца амбулёторыя і ўсе патрэбныя службы.

У Арэхах мы пабудавалі значна буйнейшы клюб, які ў той жа час зьяўляецца сталовай, потым там адчынена крама цэнтральнай рабочай каапэрацыі і пабудавана 6 баракаў.

Мы пабудавалі чыгуначную ветку і ўжо скончылі адну узкакалейку, якая вядзе да тарфяных балот, мы скончылі шасэ ў 9 кілёмэтраў, пабудавалі два масты, пабудавалі часовую электрастанцыю—у 700 конскіх сіл: два лэкамабілі па 300 і адзін лэкамабіль для тарфяных балот, дзе тарфяныя машыны будуць працаваць на гэтай энэргіі.

Акрамя таго, мы падрыхтавалі ўсе неабходныя матар'ялы для пабудовы галоўнага будынку.

Праца вядзецца вельмі інтэнсыўна. Мы лічым, што праграма, калі ня зусім поўнасьцю, так амаль поўнасьцю ў сёлетнім годзе будзе выканана.

УМОВЫ ПРАЦЫ.

Зараз дазвольце застанавіцца на некаторых умовах, пры якіх мы працавалі.

У нас была затрымка, па лініі выкананьня нашых заказаў, затрымка такога характару: да нас прыбылі для торфараспрацовак электрычныя маторы з спазьненьнем на два месяцы. Яны былі заказаны замежамі і папалі ў той пэрыяд, калі была поўная распуціца. Машыны тарфяныя прыбылі да нас у дрэнна сабраным відзе, прышлося сабіраць і нават перакапструіраваць і самім рабіць гэта ў самых прымітыўных майстэрнях, якія мы маем.

Цяжка было са зьбіраньнем паасобных матар'ялаў. Нам Белпайгандаль урачыста тэлеграфаваў, што ў Ленінградзе знайшлі 250 заклёпак у той час, як мы запатрабавалі 500.

(Працяг глядзі на 4-ай стар.)

БУДАЎНІЦТВА НА АСІНАСТРОІ.

Працяг садакладу тав. Алейнікава.

РАСПРАЦОЎКА ТОРФУ.

Я некалькі застанаўлюся на тарфяных распрацоўках. [illegible]

Модэль Асінаўскай электрастанцыі.

[illegible]

У нас былі памылкі і былі недахопы. [illegible]

ПАДРЫХТОЎКА СПАЖЫЎЦОЎ.

Цікавае пытаньне адносна падрыхтоўкі спажыўцоў. [illegible] Адносна гэтага пы-

таньня я яшчэ ў мінулым годзе пісаў [illegible]

«Рядом общественных и профессиональных организаций и отдельных ответственных работников, выдвинуты [illegible] интересные [illegible] для участия [illegible]».

[illegible] ны тым, [illegible] зьвярнулі [illegible] скім ма[illegible] запраша[illegible] я ведаем, [illegible] ле мы на [illegible]

ВЫСТУПЛЕНЬНЕ тав. ГАЛАДЗЕДА.

Сэсія заслухала даклад аб адным з капітальнейшых мерапрыёмстваў, якія праводзяцца па рэканструкцыі ўсёй народнай гаспадаркі Беларусі. Мы мелі магчымасьць прасачыць гэтыя даволі моцныя, шырокія прадпрыёмствы, якія будуць асноўным рычагом у індустрыялізацыі нашай краіны.

Калі мы пачалі аднаўляць нашу народную гаспадарку пасьля яе разбурэньня сусьветнай імпэрыялістычнай і грамадзянскай войнаў, павінны былі вырашыць пытаньне аб арганізацыі энэргетычнай і тэхнічнай базы.

І вось перад намі яскрава паўстала пытаньне, што аднэй з асноўных баз нашага сацыялістычнага будаўніцтва павінна быць перааапрацоўка тых тарфяных залежаў, якія ёсьць у беларускіх балотах.

Мне думаецца, што Асінастрой зьяўляецца тым асноўным адпраўным пунктам, ад якога будзе ісьці далейшая каранная рэарганізацыя ўсёй нашай гаспадаркі, пасьля таго як Асінстрой пачне працаваць.

У зьвязку з гэтым мне хацелася-б застанавіцца на адным практычным, карэнным пытаньні. Тав. Карп і тав. Алейнікаў у сваім дакладзе гаварылі аб тым, што прамысловасьць Віцебшчыны, Магілёўшчыны, Аршаншчыны цалкам пяройдзе на Асінаўскую энэргію. Гэта бязумоўна верна, і што тут у нас ня будзе цяжкасьцяй па скарыстаньню нашай прамысловасьцю энэргіі Асінастрою, гэта відаць з тэй заявы, якую зрабіў тав. Алейнікаў пра працу камісіі па падрыхтоўцы спажыўцоў. Камісія бязумоўна распрацоўвае канкрэтныя мерапрыёмствы па арганізацыі спажыўцоў, каб можна было ў той-жа час, як будзе пушчан Асінстрой, адразу спажываць энэргію нашай прамысловасьці, але што ў нас зусім не распрацована пытаньне і нават яшчэ не пастаўлена пытаньне аб скарыстаньні электрычнай энэргіі Асінстрою нашай сельскай гаспадаркай.

Гэтая праблема для Беларусі ў умовах структуры нашае гаспадаркі зьяўляецца зараз і ў далейшым будзе зьяўляцца каранной эканамічнай праблемай. Мы зараз зьяўляемся па сутнасьці сельска-гаспадарчай краінай, калі ўдзельная вага прамысловай вытворчасьці складае ўсяго каля 18 проц. Асноўная маса вытворчасьці ўсёй валавай прадукцыі ў нас праходзіць па сельскай гаспадарцы.

Сельскую гаспадарку мы аднаўляем як шляхам павялічэньня ўраджаю, прымяненьнем аграрна-культурных мерапрыёмстваў, але, галоўным чынам, таксама будзе аднаўляцца тэхнічнымі мерапрыёмствамі, якія будуць уводзіцца ў сельскую гаспадарку. І вось тэхнічная база для сельскай гаспадаркі, для яе разьвіцьця гэта ёсьць каранная праблема, ад якой будзе залежаць тэмп разьвіцьця сельскай гаспадаркі. Ня толькі аграном, ня толькі мэліаратар, ня толькі машынавед будзе садзейнічаць шпаркаму разьвіцьцю сельскай гаспадаркі, а ў галоўнай сваёй частцы разьвіцьцё сельскай гаспадаркі будзе залежаць ад прыстасаваньня да яе тых энэргетычных рэсурсаў і тэхнічных рэсурсаў, якія будуць вытварацца нашымі электрычнымі і раённымі станцыямі.

У прамысловасьці зараз стаіць пытаньне так, што нам толькі трэба вырабляць энэргію, шляхі яе скарыстоўваньня мы маем, застаецца знайсьці практычныя мерапрыёмствы. Арганізацыя для скарыстаньня электрычнай энэргіі ў сельскай гаспадарцы—праблема больш складаная.

Наступнае пытаньне, якое я хацеў закрануць у зьвязку з дакладамі тав. т. Карпа і т. Алейнікава, гэта пытаньне аб той увазе, якая надаецца Асінастрою. Многія з нас у практычным жыцьці нават ні на адзін процант не ўяўляюць тэй вялічэзнай важнасьці Асінстрою, якую ён адыгрывае ў нашай народнай гаспадарцы, і пагэтаму работа Асінстрою, я-б сказаў, праходзіць буднічным парадкам. Гэта не годзіцца. Толькі праз некалькі год працоўныя Беларусі адчуюць, што робіцца ў Беларусі, калі мы пабудуем і пусьцім Асінстрой. Але нам трэба зараз дабіцца таго, каб працоўныя Беларусі—усіх куткоў і гарадоў, фабрык і заводаў і асабліва вёсак—уяўлялі, што робіцца ў Беларусі, калі мы будуем Асінстрой.

Нам тэба, каб увесь народ Беларусі паэтызаваў будаўніцтва Асінстрою; трэба, каб кожны селянін, кожны рабочы на заводзе ў сваіх мысьлях апяваў Асінстрой. Асабліва гэта трэба нашым пісьменьнікам, нашым паэтам.

І асабліва важна падкрэсьліць тое, што вакол будаўніцтва Асінастрою, у зьвязку з цяжкасьцямі яго ажыцьцяўленьня, неабходна мабілізаваць розум рабочых Асінстрою на ўсе 100 проц. для больш пасьпяховага будаўніцтва.

Апошняя заўвага. Калі мы будуем Асінстрой, гаворым аб разьвіцьці будаўніцтва, аб яго сканчэньні, мы павінны памятаць, што важнейшая справа—арганізацыя сродкаў вытворчасьці, арганізацыя энэргетычнай магутнай тэхнічнай базы для Беларусі.

15000000 руб. укладаньняў у рэканструкцыю нашай народнай гаспадаукі—гэта такая сума, якая варта, каб пра яе пагаварылі. Калі мы ўчора абгаварвалі бюджэт, мы пры балансаваньні яго забылі сказаць, што, акрамя бюджэту, яшчэ па розных каналах у народную гаспадарку Беларусі ўкладаюцца вялічэзныя грашовыя капіталы, і вось адным з такіх укладаньняў у рэканструкцыю народнай гаспадаркі Беларусі зьяўляюцца ўкладаньні з саюзных сродкаў: з агульнасаюзнага бюджэту асыгнаваньні на Асінстрой складаюць 15000000 руб.

Я ўпэўнен у тым, што шлях ад першага Асінастрою да другога Асінстрою ў Беларусі мы таксама з пасьпяховасьцю пройдзем, як прайшлі гэты тэрмін. (Гучныя воплескі).

ПРАМОВА тав. ІГНАТОЎСКАГА.

Тав. Ленін па працягу ўсёй сваёй барацьбы [illegible] спыняўся [illegible] рэвалюцыі.

Асабліва [illegible] аб культурнай [illegible] гады свайго [illegible] зусім зра[illegible] бочых і [illegible] ную рэва[illegible] замацоўв[illegible] сацыяльн[illegible] што ў т[illegible] за сацыя[illegible]

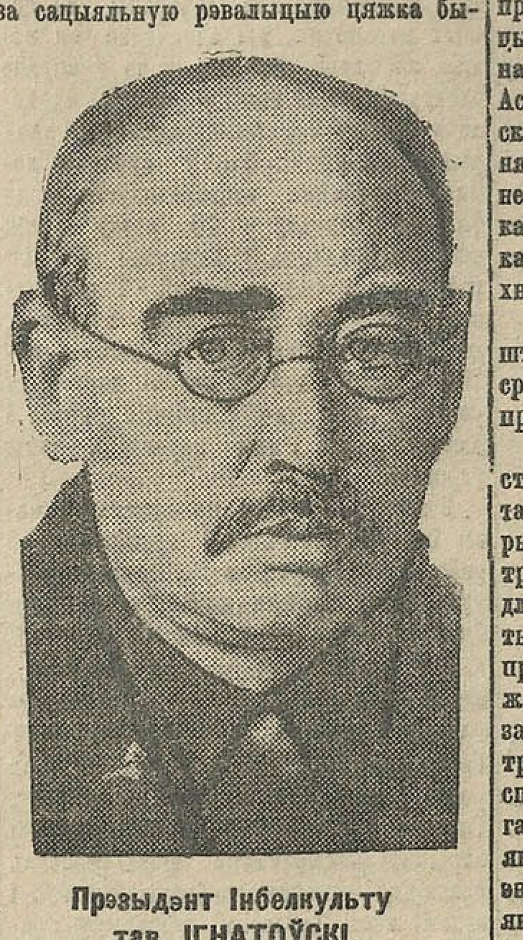

Прэзыдэнт Інбелькульту тав. ІГНАТОЎСКІ.

[illegible] ло гаварыць аб [illegible] культурнай [illegible]

Тав. [illegible] Кастрычніцкай [illegible] цыяльнай [illegible] леньня [illegible] трэба [illegible]

[illegible] увагу на гэта, тады для нас ясна стане, якое вялікае значэньне ў культурнай рэвалюцыі набывае будаўніцтва Асінстрою.

Гэтая база, калі мы гаворым аб разьвіцьці культуры на Беларусі, калі мы гаворым аб штодзённай культурнай рэвалюцыі, зразумела, нам неаб- [illegible]

[illegible] Ільліча ўбачаць і за кардонам—рабочыя і сялянскія масы як Заходняй Беларусі, так і Польшчы, а можа гэта лямпачка Ільліча дапаможа ім хутчэй наблізіцца да сацыяльнай рэвалюцыі, бо паміж сацыяльнай рэвалюцыяй і культурнай ёсьць узаемаадносіны.

Выгляд будаўніцтва на Асінастроі.

ПРАМОВА ТАВ. РАЧЫЦКАГА.

[illegible] туры і сельскай гаспадаркі.

Зусім правы былі тыя таварышы, якія сказалі, што мала знайсьці спажыўца энэргіі толькі ў асобе прамысловасьці, трэба яго знайсьці і ў сельскай гаспадарцы. Я лічу, што нам трэба даць наметку, каб ва ўсіх галінах нашай эканомікі, па тых раёнах, якія будуць абслугоўвацца Асінбудам, была ўвязана справа так, каб ня толькі прамысловасьць забясьпечвалася энэргіяй, але і сельская гаспадарка, каб ужо сёньня нашыя каморнікі, аграномы і іншыя вясковыя працаўнікі, якія будуць упарадкоўваць вёску, будавалі калектывы, альбо пасёлкі, ужо сёньня ўвязвалі сваю працу, як ячэйкі, патрабуючыя гэтую энэргію, якую мы рыхтуем.

Я лічу, што той дзень, калі было вырашана пытаньне аб пабудове Асінаўскай раённай электрастанцыі ў беларускіх умовах зьяўляецца гістарычным днём прасоўваньня нашай эканомікі ўперад. Поруч з іншымі эканамічнымі пытаньні, гэтае пытаньне аб пабудове электрастанцыі зьяўляецца буйнейшым. Яно прадрашае больш шпаркі тэмп разьвіцьця ўсіх гаспадарчых галін, аб якіх мы штодзённа гаворым.

Я лічу, што гэтая станцыя пасуне ўперад Беларускую культуру, падніме культурны ўзровень мястэчка, якое за апошнія часы знаходзіцца на распутьці. Гэтая станцыя ўнясе пэўнае ажыўленьне, пэўнае перабудаваньне ў жыцьці мястэчка.

Таксама гэтая станцыя зьявіцца культурным рычагом вёскі, якая сёньня яшчэ на вельмі нізкім культурным узроўні. Гэтая раённая станцыя зьявіцца тым рухавіком, які дапаможа падняць ураджай нашай дзесяціны.

[illegible] вас будуць забясьпечаны.

Я лічу, што Сэсія павінна сказаць сваё слова таксама і ў адносінах дастатковага фінансаваньня і фарсіраванага будаўніцтва гэтай буйнейшай у нашых умовах раённай станцыі, аб якой нам сёньня дакладвалі таварышы.

Я лічу, што мы абавязкова павінны зьвярнуць увагу на тое, каб тыя сродкі, якія павінны забясьпечыць нармальнае будаўніцтва гэтай раённай станцыі, былі адшуканы.

Калі мы гэтую задачу перад сабой паставім, калі будзе якая небудзь перашкода ў адносінах крэдытаваньня гэтага буйнага мерапрыёмства, мы ўсё-ж павінны сваімі сіламі, сваімі сродкамі прымаць удзел, каб задаволіць будаўніцтва нармальным тэмпам.

Наша Сэсія гэта павінна запісаць, павінна даць адпаведныя ўказаньні будаўнікам і кіраўнікам будаўніцтва, каб яны з большай энэргіяй вялі гэтую працу.

Я лічу, што навокал гэтай справы трэба мабілізаваць шырокія масы працоўных, у першую чаргу рабочай клясы нашай Беларусі і асноўнай масы сялянства. Калі гэта будзе забясьпечана, калі навокал гэтага пытаньня будуць утвораны належныя абставіны, пытаньне аб сродках, пытаньне аб тым, каб найлепей будаваць, будзе, бязумоўна, гарантавана.

Я лічу, што Сэсія павінна дару̂чыць адпаведным таварышам, якія бліжэй да гэтага знаходзяцца, каб раней, чым скончыць пабудову гэтай раённай станцыі, ужо падшукалі адпаведныя раёны, дзе можна было-б зразу будаваць другую станцыю. У гэтым напрамку адпаведная праца ўжо праводзілася.

ПРАМОВА тав. ГАРЭЦКАГА.

Беларусь у мінулым перажывала і зараз яшчэ перажывае становішча, якое ў эканамічным жыцьці завецца ня толькі аграрнай перанаселенасьцю, аб якім гаварыў тав. Карп, але Беларусь перажывае і адноснае прамысловае перанасельніцтва. У нас шмат кваліфікаванага рамесьніцкага пэрсаналу, які ня можа знайсьці працу на месцы і павінна выяжджаць за межы Беларусі.

За межы Беларусі выехала ня толькі 1000000 сялян, аб чым гаварыў тут тав. Карп, за межы перад вайною выехала некалькі соцен тысяч насельніцтва мястэчак і гарадоў. І за апошнія гады Беларусь страціла ня менш 200000 жыхароў местачковых і гарадзкіх рамесьнікаў.

І вось такая вострая аграрная і прамысловая перанаселенасьць прымушае Беларусь высунуць пытаньне аб індустрыялізацыі на выключнае месца. Няма ніводнай праблемы такой вялікай на Беларусі, як праблема індустрыялізацыі, і тут трэба сказаць, што ня толькі не павінна быць ніякага скэптыцызму ў тым, што запраэктаваны плян прамысловага будаўніцтва будзе выканан, але трэба сказаць, што плян і тое будаўніцтва ў прамысловасьці, якое зараз вядзецца, павінна быць узмоцнена. Трэба, каб тэмп індустрыялізацыі Беларусі быў значна павялічан, бо калі за 5 год мы будзем мець якіх-небудзь 50000 чал. новых рабочых, то гэта ў вельмі малой меры зьнішчыць аграрную і прамысловую перанаселенасьць Беларусі.

Адсюль праблема індустрыялізацыі, праблема павялічэньня тэмпу індустрыялізацыі ў значна большай меры, чым зараз, ёсьць асноўная праблема Беларусі.

І калі Савецкі Саюз цалкам з краіны аграрна-прамысловай паступова стане краінай прамыслова-аграрнай, то мы павінны імкнуцца да таго, каб Беларусь, якая зараз тыпічная аграрная краіна, зрабілася хоць-бы краінай аграрна-прамысловай, калі не прамыслова-аграрнай.

Але гэта пажаданьне; а дзе-ж рэальная пэўнасьць у тым, што савецкі ўрад Беларусі, пралетарыят Беларусі ажыцьцёвіць пераход народнае гаспадаркі Беларусі на рэйкі індустрыялізацыі. У чым гэтая пэўнасьць? Гэтую пэўнасьць дае якраз той факт, які сёньня заслухала Сэсія.

Эканамічная навука, якая завецца тэорыяй стандарту, альбо разьмяшчэньня прамысловасьці, гаворыць, што прамысловасьць асядае ў тэй краіне, дзе ёсьць танныя рукі, прамысловая сыравіна і прамысловы апал. Калі ня будзе гэтых двух элемэнтаў, то прамысловасьці не створыць, і калі-б на Беларусі ня было мясцовае сыравіны, а галоўнае—мясцовага апалу, то пры адных танных рабочых руках мы магутнай прамысловасьці не стварылі-б. Але калі на Беларусі ёсьць танная рабочая сіла,—наш беларускі каменны вугаль, наш Данбас, які ляжыць у нашых залежах торфу, але які становіцца каменным вуглём толькі праз электрыфікацыю, раз мы маем гэты элемэнт, то пэрспэктывы індустрыялізацыі Беларусіі з навуковага пункту погляду кардынальна пераварачваюцца. На базе электрыфікацыі і таннай рабочай сілы Беларусь сьмела можа будаваць свой плян ператварэньня з аграрнай краіны ў краіну прамыслова-аграрную. У гэтым ёсьць пэўнасьць.

Аднак, гэта дае і новае пытаньне, што калі, як відаць з дакладу, можна быць пэўным, што Асінстрой дакажа рэнтабельнасьць і магчымасьць атрымаць танную энэргію ад торфу (а ў гэтым ёсьць упэўненасьць, як гэта відаць з дакладу тав. Карпа і Алейнікава), то гэта высоўвае зараз пытаньне, каб на працягу запраэктаванай пяцігодкі была абавязкова рэалізавана другая электрастанцыя, каб была ўжо не раённая Асінаўская станцыя, а няхай бы была пабудавана Беларуская Цэнтральная Электрычная Станцыя «Белцэнэльстан», як праграма бліжэйшай пяцігодкі, толькі па магутнасьці перавышаючая гэтую па меншай меры разы ў тры. Бо роля электрыфікацыі кардынальна зьмяняецца ў беларускіх умовах.

І калі гэта так, то паўстае пытаньне: дзе будаваць гэты „Белцэнэльстан?“ Гэта вельмі важнае пытаньне, і ў праэкце пастановы Сэсіі ёсьць пункт аб гэтай другой электрастанцыі, і Сэсія павінна заняцца пытаньнем, дзе будаваць, бо ад гэтага залежыць рэнтабельнасьць і самой электрастанцыі. Трэба прапрацаваць гэта пытаньне і трэба індустрыяльным цэнтрам зрабіць Менск і будаваць гэты «Белцэнэльстан» у Менску, бо толькі пры гэтых умовах Менск стане сапраўды пралетарскай чырвонай сталіцай Савецкай Беларусі. Без індустрыялізацыі і пралетарызацыі Менску—Менск застанецца горадам чыноўнікаў, служачых, горадам рамесьнікаў, дробнай буржуазіі, гандляроў, а не магутным горадам пралетарскай сталіцы. І гэта мае значэньне ня толькі ў культурным сэнсе, але і ў сэнсе палітычным і ў сэнсе стратэгічным, у сэнсе зьбіральніка акумулятара ўсяго палітычнага дзяржаўнага будаўніцтва Савецкай Беларусі, якая ў будучым бязумоўна пад сьцягам СССР аб‘яднае і Заходнюю Беларусь, якая ўсё яшчэ ў пацёмках.

Дык няхай жыве наша другая—«Белцэнэльстан»! Няхай жыве Менск, будучая сапраўдная пралетарская сталіца, пралетарскай дзяржавы Савецкай этнаграфічнай сацыялістычнай Беларусі ў складзе СССР!

Даручэньне Чырвонага Баявога Сьцягу Беларускай дывізіі.

Згодна пастановы Сэсіі БССР 8-га склікаьня, 21 верасьня ноччу, на чале з тав. ХАЦКЕВІЧАМ, выехала дэлегацыя ад Сэсіі для даручэньня Чырвонага Баявога Сьцягу ад Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту СССР 2-й Беларускай дывізіі.

У склад дэлегацыі ўваходзяць наступныя т. т.: Хацкевіч, Бэйлін, Барушка, Бабінава, Сталяроў, Багданава, Патаповіч, Паўлаў, Пасьлядовіч, Немчынаў і Анішчанка.

Дзеньнік Сэсіі.

22 верасьня РАНІЦОЙ адбываліся пасяджэньні Камісій III Сэсіі ЦВК БССР па распрацоўцы праэктаў пастаноў: а) па дакладу Камісарыяту Сацыяльнае Забясьпекі і садакладу ЦК Сялянскіх Т-ваў Узаемадапамогі і б) па дакладу аб Крымінальным Кодэксе БССР.

УВЕЧАРЫ адбывалася нарада сялян і сялянак—членаў ЦВК БССР; абгаварваўся праэкт Саюзнага закону аб асновах земляўпарадкаваньня і землякарыстаньня.

ПРАМОВА ТАВ. ШАРШНЁВА.

Паколькі пытаньне аб падрыхтоўцы спажыўцоў мае вялікае значэньне і паколькі ў спрэчках амаль усе таварышы закранулі пытаньне адносна падрыхтоўкі спажыўцоў, я, як працаўнік па падрыхтоўцы спажыўцоў, лічу, што мне трэба будзе застанавіцца на гэтым пытаньні, каб яго высьветліць яшчэ шырэй.

Па падрыхтоўцы спажыўцоў была складзена камісія прыблізна з пачатку красавіка м-ца наступнага году, і працавала пры ВСНГ з адпаведнымі прадстаўнікамі ад зацікаўленых акрвыканкомаў: Віцебску, Магілеву і Воршы, а таксама і іншых устаноў.

Першай працай было тое, што яны правялі арганізацыйную працу: устанавілі сувязь з месцамі, зрабілі справаздачу на буйных прадпрыёмствах, а потым паслалі сваіх сталых працаўнікоў на фабрыкі і заводы дзеля таго, каб падлічыць, колькі мы маем у нас спажыўцоў, лічачы ў кілёват - часох.

Мы, як вынік гэтай працы, прынялі для першай чаргі—9000 кілёват-часоў, для другой чаргі—17.600 кілёват. Мы не давяралі гэтым лічбам і паехалі праверыць у главэлектра. Главэлектра згадзіўся з гэтымі лічбамі, зацьвердзіў іх. Потым роўналежна з гэтай працай мы пачалі заключаць умовы з фабрыкамі, з аднаго боку, і Беларускім Аддзяленьнем ГЭТ‘а з другога боку. Вось тут камісія сустрэла цэлы шэраг перашкод на сваім шляху. Многія загадчыкі фабрык, заводаў выказвалі такую думку: „ну что-ж улита едет, когда-то будет“. Калі гэта будзе будавацца Асінбуд, лепш мець сваю ўстаноўку. Потым гаварылі, што сродкаў на гэта няма, паглядзім як нашы суседзі, а потым будзем рыхтавацца і г. д.

Дзякуючы падтрыманьню з боку нашых вышэйшых устаноў у сучасны момант мы маем для першай чаргі 34 праэктаў, мы маем ужо зараз гатовых 18, астатнія 16 праэктаў павінны быць скончаны ў канцы гэтага месяца. З гэтых першых гатовых 18 праэктаў наша камісія ўжо прапрацавала 8 праэктаў, якія ўжо зацьверджаны і па якіх ужо праведзены заказы матораў. Акрамя таго, у нас быў цэлы шэраг прадпрыёмстваў, якія па сваёй прастаце маглі быць заказаны ГЭТ‘у без усялякіх праэктаў. Цэлы шэраг такіх прадпрыёмств правялі гэтую працу.

Акрамя таго, камісія зьвярнула сваю ўвагу на тое, каб нашы фабрыкі і заводы ў бягучым годзе не давалі сродкаў на задаткі пры заказах на маторы. Мы ўзгаднілі гэтае пытаньне з ГЭТ‘ам, і ГЭТ згадзіўся на тое, каб гэтыя задаткі атрымаць у першым квартале 28-29 году.

Прарабіўшы гэтую працу, мы лічым, што падрыхтоўка спажыўца па прамысловасьці ідзе нармальна і знаходзіцца ў такім становішчы, што ўжо на працягу мінулага месяца камісія зьвярнула ўсю сваю ўвагу на пытаньне, аб якім тут гаварыў Старшыня Савету Народных Камісараў Беларусі тав. Галадзед і цэлы шэраг іншых працаўнікоў, гэта на падрыхтоўку нашай вёскі ў сэнсе атрыманьня току ад Асінбуду.

Мы ў гэтай галіне правялі наступную працу: мы падлічылі, што мы маем магчымасьць, калі толькі будзе пушчан у ход Асінбуд, даваць ток нашым сялянскім гаспадаркам на працягу 15 кілёмэтраў адлегласьці ад самой падстанцыі. Таксама ў гэтай галіне мы ўжо высьветлілі, колькі маецца вёсак, якая маецца шчыльнасьць гэтых вёсак, якія маюцца калектывы, саўгасы, арцелі, камуны, колькі маецца малацілак, саламарэзак і г. д.

Потым мы яшчэ зьвярнулі ўвагу на тое, якія маюцца ў нас сродкі ў гэтай галіне. Прыблізна, як тут ужо ўказвалі, мы маем звыш 200 тысяч рублёў у сельска-гаспадарчым банку, і як толькі мы пачнём у гэтай галіне практычную працу, гэтыя сродкі бязумоўна будуць у нас.

Заканчваючы сваю кароткую інфармацыю і слова, я хацеў-бы толькі высунуць чатыры галоўныя пытаньні. Гэтыя галоўныя пытаньні наступныя:

1) Мы павінны тыя сродкі, якія ў нас ужо маюцца, каб гэтыя сродкі своечасова былі адпушчаны.

2) Каб кіраўнікі нашых фабрык і заводаў, атрымаўшы пляны, своечасова іх накіроўвалі ў ГЭТ для заказаў на маторы. Мы павінны падкрэсьліць, што ў нас быў такі выпадак, што мы з 2-3 фабрыкамі вазіліся цэлых 4 з паловаю месяцы, пакуль яны заключылі ўмову з ГЭТ‘ам.

3) Беларускае Аддзяленьне ГЭТ‘а глядзела ва тэрмінамі выкананьня заказаў, каб яны былі выкананы своечасова таму, што мы маем часу вельмі мала, і каб ня было ніякіх перашкод, трэба, каб заказы выконваліся своечасова і

4) апошняе—наш апарат павінен бязумоўна сваю ўвагу зьвярнуць на падрыхтоўку спажыўцоў у галіне вёскі.

Мы бязумоўна лічым, што Асінбуд будзе пабудован своечасова, калі ня будзе ніякіх перашкод у сэнсе атрыманьня своечасова тых сродкаў, якія вызначаны згодна нашых плянаў.

Праверка—самакрытыка—кантроль мас.

„СОВЕТСКИЙ ВРАЧ".

(Каралінскі раён, Мазырскай акругі).

У с. Мялешкавічах ёсьць больніца, якой загадвае доктар Палонскі. Сам сябе Палонскі заве «Советским врачем», але сьвятаў прытрымліваецца зусім не савецкіх. Дзень адпачынку ў яго, праўда, у панядзелак, але гэта ня шкодзіла яму сьвяткаваць і ў аўторак, 28-га жніўня. Бачыце, у гэты дзень хрысьціянскае сьвята «усьпеньне», дык хварэць у гэты дзень ніхто ня мае права. Але так думае Палонскі, а зусім інакш думаюць хворыя сяляне, якіх у гэты дзень прыехала ў больніцу падвод з дзесятак, ды мясцовых прышло дзесяткаў два. Па календару гэты дзень ня вызначан для адпачынку, але доктар Палонскі павесіў замок і ня прыняў ні душы. Кажуць, такія сьвяты бываюць у яго часта. Можа такія адносіны ў Палонскага да сялян, бо яны не застрахованы? Не, ня лепшыя адносіны і да застрахаваных. У мясцовай настаўніцы, якая жыве крокаў дзесяць ад доктара, раптам сур'ёзна захварэла дачка (сама яна таксама была хворая). Настаўніца піша доктару запіску наступнага зьместу (даслоўна): «Доктару Палонскаму. Прашу зайсьці агледзець маю дачку. Яна раптам захварэла. Тэмпэратура 39,4°. Баюся што якая інфэкцыя. 28-IX 1928 г.» (Подпіс). Доктар Палонскі на тэй самай паперы адказвае: (даслоўна з усімі памылкамі) «В виду того, что я советский врач и «ничего не понимаю» то вы потрудитесь вызвать к себе царских времен врача, а меня оставте в покое! В перед прошу не дурить голову с воими записками» (подпіс). Адразу відаць, што самалюбства доктара закранута нейкімі плёткамі. І якая яму справа да настаўніцы і яе дачкі, яго «Я» відаць даражэй жыцьця грамадзян, якія зьвяртаюцца да яго. Рабі, што хочаш, хоць памірай, але ня дуры галаву „советскому врачу". Прымусам хіба прывесьці да хворага, але і гэта страшна—хто паручыцца, што падобны «врач» і на той сьвет не адправіць? Яго-ж самалюбства вышэй усяго. Няўжо гэтага «советского врача» пагладзяць па галоўцы?

Здаровы.

Гусіная дурасьць Белдзяржгандлю.

Пакуль што такая хвароба невядома яшчэ ў мэдыцыне, але з лёгкай рукі Белдзяржгандлю яна хутка атрымае ў нас даволі шырокае распаўсюджаньне. Пошасьць гэта зьбіраецца зьнішчыць ня тыя бязглуздыя галовы, якія ствараюць гэту заразу, але дзесяткі тысяч дзяржаўных грошай.

Белдзяржгандаль рашыў сёлета правесьці масавы адкорм гусей. Па пляну справа гэта павінна даць значны зыск нашаму сялянству, а таксама нешта-б засталося і Белдзяржгандлю за труды.

На нашу думку, справа гэта вельмі простая. З ёю вельмі лёгка спраўляюцца нашы няграматныя беларускія сялянкі.

[illegible]

...бочых, больш зацішней ад магчымасьці крадзяжа.

Значна таньней каштавала-б абслугоўваньне, каб аб'яднацца: загадчыкі і старажы маглі-б абслугоўваць абодвы пункты, падвоз вады каштаваў-бы таньней. Але Белдзяржгандаль лепш пусьціць на вей-вецер вялікія грошы, чым паламае свае прынцыпы.

Па тых парадках, якія зараз існуюць на адкормачным пункце, мы можам сказаць сьмела, што ўся кампанія Белдзяржгандлю праваліцца з трэскам. Да адкорму не падрыхтаваліся, корм бывае нэрэгулярна, подсьцілу няма, падсьцілаюць бабовым лістом, гусі проста плаваюць у грязі, пер'е на іх гіне.

[illegible]

Вось дык растлумачыў!

[illegible]

...дазволілі касіць гэту сенажаць. На заяве была накладзена рэзалюцыя старшыні РВК т. Жука «разьмеркаваць сярод беднаты».

Сельсавет забараніў Зарэмбе касіць сенажаць, тады Зарэмба паехаў у РВК, і той-жа самы Жук напісаў дазволіць

[illegible]

...дазволілі касіць сенажаць Зарэмбу, дык Жук адказаў „ты старшыня сельсавету, трэба было не даваць касіць", гэта ў той час, як РВК прапанаваў дазволіць касіць.

Нечага сказаць, растлумачыў.

Смалявічы, Меншчына. Б. Дзяруга.

Хто дапаможа атрымаць зарплату?

У 1926 годзе ўзімку сяляне вёскі В.-Крушынаўкі, Рагачэўскага раёну Кавалеў Янка і Кавалеў Пімен, ня маючы дома заработкаў, пашлі ў Быхаўскае л-ва за 50 вёрст, каб атрымаць работу.

Лясьнічы вельмі быў здаволены прыходам гэтых сялян, бо ў яго раёне ня было «спэцаў» рабіць гонту.

Даў лясьнічы ім работу—рабіць гонту ў аб'езьдзе, што каля вёскі «Выгода». Каб мець рахунак, ці ёсьць за што працаваць, сяляне заключылі з лясьнічым маленькі дагавор, у якім лясьнічы абяцаў ім як толькі яны скончаць работу і аб'езчык прыме гонту зараз-жа іх і разьлічыць. Дзеля таго, што сяляне прышлі здалёку і ня мелі харчоў, лясьнічы даў ім чырвонец на харчы авансам. Праца па выпрацоўцы гонту закіпела і праз два месяцы работы сялянамі было загатоўлена звыш 200 коп гонту, па цане 40 кап. за капу, што складае 80 р. зарплаты. Сяляне заявілі аб гэтым аб'езчыку Яхновічу, які зрабіў прыёмку і даў ім паперку, што прыняў гонту. Узялі сяляне свае «барахло» і пашлі к лясьнічаму і прад'явілі яму расьпіску ад аб'езчыка. Лясьнічы (здаецца Беразенка) разгледзеў паперку і кажа:—„цяпер няма грошай, прыдзіце праз тыдзень". Пашлі дамоў сяляне, прыходзяць праз тыдзень—зноў няма грошай, прышлі праз м-ц—таксама няма.

Так і не атрымалі сяляне дагэтуль ні капейкі сваёй зарплаты, ня гледзячы, што былі ў лясьнічага за год 8 разоў.

Хто дапаможа Кавалёвым атрымаць зарплату ад Быхаўскага лясьніцтва?

Я. Крушына.

Рагачэўскі р., Бабруйшчына.

ЦЯГНУЦЬ ВАЛЫНКУ, ПАКУЛЬ...

У 1927 г. працаўнік паштовай кантоны падаў заяву ў камгас. Да заявы прылажыў паперку ад саюзу сувязі аб тым, што яго кватэра для жыльля зусім няпрыгодна.

Агляду так і па сёнешні дзень ня было, а заяву зьвярнулі праз саюз з другой рэзалюцыяй: «кватэры даць ня можам, бо ў сучасны момант няма».

Няма, дык няма, працаўнік уважліва згадзіўся з гэтым і прымірыўся з рэзалюцыяй.

Але гады, як гавораць, камяньні рушаць. Кватэра таксама паддалася гадам, і стала ня толькі рушыцца, а пагражае для жыцьця. Столь вось, вось рухне. За камгас узялася ўжо жонка гэтага паштавіка гр. Жылінская. Ад яе заяву з актам агляду кватэры санітарным урачом прынялі, але-ж пасьля таго як да гэтага прымусіў старшыня саюзу мэдсанпрацы. Але і то добра хоць прынялі, і нават казалі, што гэтай кватэры прапанавалі другую кватэру, і таксама не далі. Чаму? Гэта таксама застаецца таемным.

Чакаць ня прыходзіцца. Маючы дзяцей, а з дзяцьмі ня так хутка знойдзеш кватэру, Жылінская падала заяву пракурору, паказваючы па бяздушны бюракратызм і валакіту. Пракурор выклаў жылагента з камгасу. Апошні ў прысутнічаньні пракурора паабяцаў аслабаніць кватэру ў доме доктара Рыўкіна і даць яе Жылінскай.

Праз некаторы час, бачачы, што ад камгасу няма «ни привета, ни ответа» Жылінская падае другую заяву, аб тэрміновым аглядзе кватэры і адначасова, каб хутчэй перайсьці куда-небудзь, паказвае дом, дзе камгасам яшчэ на вучот 30 проц. жылплошчы ня ўзята, і якая ў той момант знаходзіцца не занятай. Але да наступнага часу камгасам нічога ня зроблена, а той час і гэта кватэра занята прыватнай асобай.

[illegible]

С.

Да першага выпуску вэтэрынарных дактароў.

[illegible]

...роднай гаспадаркі, тлумачыцца, галоўным чынам, недахопам вкваліфікаваных спэцыялістаў па розных галінах вэтэрынарыі вэтэрынарных дактароў і невыстарчальнай навуковай дасьледчай працай па пытаньнях, якія высоўваюцца практычнымі вэтэрынарнымі працаўні-

[illegible]

...прыме меры, каб цалкам увесь выпуск быў запрошан на працу ў межах Беларусі.

Маладым сьвежым сілам прадстаіць вялікая і адказная праца ў якасьці савецкага вэтэрынарнага доктара—аднаго з культурных і грамадзкіх працаўнікоў, якіх патрабуе рэспубліка ў цяперашні час.

Неабходна таксама адзначыць, што маладыя дактары сустрэнуцца з цяжкімі ўмовамі, у якіх працякае праца вэтэрынарных спэцыялістаў, асабліва ў сельскіх мясцовасьцях як у сэнсе нездавальняючых прававых і матар'яльна-бытавых умоў, так і ў сэнсе недастатковага абсталяваньня вэтэрынарных вучасткаў. Але, нягледзячы на прадстаячыя цяжкасьці ў працы, мы спадзяёмся, што маладыя дактары, якія ўжо добра сябе зарэкамэндавалі на працы, у якасьці студэнтаў-практыкантаў, ня толькі ў межах Беларусі, але і ў розных губэрнях ФСФСР, выканаюць належным чынам ускладаемыя на іх заданьні як па лініі грамадзкай, так і па спэцыяльнай. У сваёй працы маладыя дактары знойдуць дапамогу ў грамадзкіх і савецкіх органах, а таксама з боку сваіх старшых таварышоў—прафэсароў Інстытуту і вэтработнікаў, якія працуюць ужо многа гадоў над узмацненьнем і разьвіцьцём вэтэрынарнай справы.

С. Сэрпаў.

ЗЬНІШЧЫМ НЯПІСЬМЕННАСЬЦЬ!

Як праходзіць месячнік „За грамату".

6 першых дзён месячніку не даюць магчымасьці казаць аб усёй праробленай працы на мясцох, але па тых зьвестках, якія маюцца ў Цэнтральным Савеце т-ва «Прэч Няпісьменнасьць», магчыма судзіць, што праца праведзена не па ўсіх акругах аднолькава.

Першае месца па праведзенай падрыхтоўчай працы займае Бабруйскі акрсавет, як у галіне адшукваньня сродкаў гэтак і ў агітацыйнай справе. Ён знайшоў вялікае падтрыманьне з боку партыйных, савецкіх і прафэсыянальных органаў у правядзеньні месячніку. Пры тым тэмпе працы, які маецца ў Бабруйскай акрузе, і пры падтрыманьні адпаведных органаў **плян будзе выканан з вялікім посьпехам.**

Менскую акругу магчыма было ставіць на першае месца па ходу працы падрыхтоўчай і самога месячніку, але-ж пры тых умовах, якія мае Менск, ставіць на першае месца яго немагчыма.

Пасьля ідзе **Магілеў**, які своечасова распачаў кампанію і галоўным чынам па адшуканьню сродкаў; **агітацыйная частка, асабліва выкарыстаньне мясцовага друку, амаль што зусім адсутнічае, тады як магчымасьці зрабіць гэта былі.**

У Віцебску акрсавет імкнецца правесьці цэлы шэраг мерапрыёмстваў, **але-ж належнага падтрыманьня з боку адпаведных устаноў ён не знайшоў. Гэта сьведчыць аб тым, што навакол пытаньня ліквідацыі няпісьменнасьці ў Віцебску грамадзкая думка сваечасова ня была складзена**, месячнік, які праводзіцца пры такіх адносінах да яго, ня дасьць значных вынікаў, **і Віцебская акруга, якая ў мінулым годзе ня выканала свой плян па ліквідацыі няпісьменнасьці**, а сёлета тэмп неабходна павялічыць у тры разы, каб выканаць намечаны плян па ліквідацыі няпісьменнасьці, **праца праходзіць спакойна пры індыфэрэнтных адносінах з боку часткі ўстаноў і кіраўнікоў іх.**

Полацак і Мазыр ідуць аднолькавым тэмпам, падрыхтоўка праведзена сваечасова, канкрэтна намечаны пляны—што рабіць у час месячніка—знайшлі адпаведнае падтрыманьне з боку партыйных, савецкіх і прафэсыянальных органаў.

Што робіцца ў Гомлі і Воршы да месячніку і ці думаюць яны яго праводзіць, гэтага ЦС Т-ва „Прэч няпісьменнасьць" ня ведае, хоць дырэктывы аб правядзеньні яго даваліся ўсім акругам аднача-сова.

Вестак аб правядзеньні месячніку ў раёнах маецца пакуль што мала, але-ж трэба адзначыць, што ня ўсе раёны да гэтай справы аднесьліся з належнай увагай, хоць умовы працы ў іх аднолькавыя.

На Полаччыне, **Валынцы і Вула намецілі мерапрыёмствы і рыхтуюцца супроць цемры ісьці паходам, прыцягнуўшы да гэтай справы КСМ і настаўніцтва, ім актыўна дапамагаюць партыйныя і савецкія арганізацыі; а ў Дрысенскім, Расонскім і Асьвейскім раёнах да месячніку і пачатку навучальнага году зусім праца не праводзілася — гэта сьведчыць, што кіруючыя раённыя ўстановы аднесьліся да справы ліквідацыі няпісьменнасьці індэфэрэнтна, лічачы яе неперша-чарговай справай.**

Па Віцебскай акрузе раёны падрыхтаваліся як да месячніку, так і да пачатку навучальнага году неаднолькава.

Зараз маюцца магчымасьці павялічыць тэмп падрыхтоўкі да навучальнага году і правядзеньня самога месячніку. Раённым і акруговым кіруючым установам трэба зьвярнуць належную ўвагу на гэтую справу, паставіўшы яе першачарговай, даць дапамогу тым органам і працаўнікам, якія праводзяць ліквідацыю няпісьменнасьці.

Умовы для працы сёлета бязумоўна будуць. Па акругах маюцца пляны зьнішчэньня няпісьменнасьці як дзяржаўнымі органамі, таксама і грамадзкімі ўстановамі, дасланы праграмы і дапаможнікі ліквідатару-настаўніку, гэтымі днямі выходзіць з друку лемантар і кніжка для чытаньня, якая рассылаецца па акругах у належнай колькасьці.

Камсамол акажа значную дапамогу ў правядзеньні ліквідацыі няпісьменнасьці, але трэба памятаць, што пры вылучэньні камсамольцаў-ліквідатараў трэба выдзяляць добра пісьменных, **непадрыхтаваныя будзе падрываць аўтарытэт лікпунктаў і ўсёй справы.**

Цэнтральнае бюро пралетарскага студэнцтва вылучае 500 чал. для правядзеньня працы як у лікпунктах, так і ў арганізацыйна-мэтадычнай галіне. Гэту армію, умеючую і жадаючую працаваць, нашым установам Наркамасьветы і т-ву «Прэч Няпісьменнасьць» трэба выкарыстаць поўнасьцю ня толькі ў горадзе, але і ў вёсцы ў часе вакацый, як зімовых, так і летніх.

Зараз магчыма яшчэ выправіць тыя хібы, якія маюцца ў нашай працы па ліквідацыі няпісьменнасьці, і выпраўленьнем іх трэба заняцца каму належыць. Ад сваечасовай дапамогі, сталага кіраўніцтва будзе залежаць посьпех навучальнага году.

Ульянін.

Месячнік „За грамату" ў Бабруйшчыне.

Праца па папулярызацыі месячніку «За грамату», мэта якога—папулярызацыя ідэй т-ва «Прэч Няпісьменнасьць» і ў сувязі з гэтым—павялічэньне тэмпу зьнішчэньня няпісьменнасьці, пачата сваечасова.

Па лініі Акругкому КПБ, Акругкому КСМ, Акрвыканкому, Акрпрафсавету, розных відаў каапэрацыі і г. д. разасланы дырэктывы аб максымальнай увазе і шырокім удзеле з боку ніжэйстаячых арганізацый правядзеньню месячніку, аб водпуску сродкаў з культфондаў на зьнішчэньне няпісьменнасьці.

З боку Акрсавету „П. Н." разасланы ўсім райсаветам дырэктыўныя паказаньні аб правядзеньні месячніку, пляны правядзеньня, выпушчан спэцыяльны № газэты „За пісьменнасьць", прысьвечаны месячніку, надрукаваны лёзунгі і разасланы па раёнах.

У выніку ўсіх гэтым мерапрыёмстваў, грамадзкая думка навокал т-ва, якой да гэтага часу амаль што ня было, значна паднялася, маюцца вынікі.

Напрыклад: нядаўна настаўніцкая канфэрэнцыя ў Сьвіслацкім раёне аднагалосна пастанавіла, каб кожны настаўнік зьліквідаваў няпісьменнасьць сярод 5 няпісьменных у грамадзкім парадку; Бабруйская акруговая арганізацыя КСМ мабілізуе 2.500 камсамольцаў на працу па індывідуальнаму навучанню. Па гораду Бабруйску праводзіцца спэцыяльны вучот, для чаго мабілізуецца 200 чалавек, з якіх 100 камсамольцаў і 100 вучняў 7-х, 8-х і 9-х клясаў школ.

Т-вам выяўлены сродкі культфондаў саюзаў і каапэрацыі, якія будуць выдаткованы па прамому прызначэньню—на зьнішчэньне няпісьменнасьці, мінуючы выпадкі мінулых гадоў, калі нават адпаведны процант культфондаў на зьнішчэньне няпісьменнасьці скарыстаецца не па прызначэньні.

Акрсельсаюзам будзе адпушчана на зьнішчэньне няпісьменнасьці ў калгасах 1000 р.; Бабруйскі ЦРК мяркуе адпусьціць ня менш 800 руб.; Акрсаюз спажывецкіх т-ваў—звыш 1000 р., т-ва саматужнікаў—каля 300 руб.

Акрсаветам „П. Н." выключна за свае сродкі мяркуецца зьнішчыць няпісьменнасьць сярод звыш 4000 няпісьменных, будзе адчынена звыш 100 лікпунктаў.

Для падвядзеньня матар'яльнай базы пад т-ва праводзіцца рэчавая лётарэя, якая дасьць магчымасьць выканаць усе стаячыя перад т-вам задачы.

Акрсаветам ужо праверана выкананьне дырэктыў райсаветамі ў адносіне правядзеньня месячніку, і трэба адзначыць, што ёсьць добрыя вынікі. **Жлобінскі раён** на першым месцы.

Слуцкаму і Рагачэўскаму раёнам трэба падцягнуцца.

Г—ч.

ЗНОЎ ПЛАЧУЦЬ ЛІРЫ...

ПАШЭС.

Зусім арыгінальны фэльетон з цыклю „На шляхох Беларусі"

...Плакалі ліры...

Сур'ёныя людзі, лёс якіх вырашаць праблемы сусьветнага маштабу, зірнуўшы на такі „паэтычны" пачатак, далей звычайна ня чытаюць. Навошта ім? Ці гэта сэнсацыйная навіна міжнародных узаемаадносін? Ці новая дырэктыва да апошняга варыянту пяцёхгодкі? Ці, нарэшце, бюджэтнае пытаньне?

— К чорту ліры!—скажа абураны які-небудзь «вождь» плянаваньня і вучоту.

Гэта яшчэ нічога, калі вялікі чалавек пашле ліры к чорту. А што яшчэ ён можа пры гэтым падумаць?

Ён падумае, што і на адзінаццатым годзе існаваньня савецкай улады ў пралетарскай дзяржаве ёсьць яшчэ людзі, якім рабіць няма чаго, якія замест сур'ёзнай справы займаюцца нікудышнай пісанінай пра ліры, якія... Ну, адным словам, шмат чаго можа падумаць вялікі і разумны чалавек, прачытаўшы толькі два першыя словы майго фэльетону.

А паспрабуй сказаць дзе-небудзь на сур'ёзным пасяджэньні, скажам—у бюджэтнай камісіі, аб тым, што пра ліры павінен памятаць і адказны чалавек, складаючы бюджэт... У вачох людзей зьмяшаецца сьмех з літасьцю... Сусед ваш памацае жартам вашу тэмпэратуру і пульс і спытаецца аб вашым здароўі... А прадстаўнік Наркамфіну з адпаведнай усьмешкай на разумным твары скажа, што на Магілеўскі вар'яцкі дом, у зьвязку з гэтым, не пашкодзіла-б адпусьціць дадаткова з тысячу рублёў.

І апошняя заява будзе адзінай уцехай таму, хто скажа на сур'ёзнай нарадзе пра ліры. уцешнай таму, што і ў сур'ёзных людзей іншы раз псуюцца мазгавыя калёсікі...

...А ліры плакалі зусім не таму, што іх ніхто ня слухаў. Слухачоў якраз было шмат.

Іх слухала і цёмная асеньняя ноч, якая акутвала шырокі лог на беразе рэчкі, якая патаемна шапацела ў блізкім лесе... Іх слухала шматгаловая багамольная сялянская маса, раскіданая ля кастроў на шырокім логу.

Рэчка булькала ў унісон лірам...

Ліры плакалі ў унісон сумнаму настрою багамольнага селяніна-беларуса і «сьлезаточывай» вясковай кабеты. Уздыхаў лес, уздыхалі людзі і слухалі, як плачуць, хапаючы за невядомыя струны чалавечай душы, ліры...

* * *

Гэта было ў дзевяцьсот трэцім ці чацьвертым годзе на малую «прачыстую» ля Пустынскага манастыра ў Амсьціслаўскім павеце, Магілеўскай губэрні.

Я хадзіў з прыяцелям ад кастра да кастра і таксама слухаў. Слухаў я не таму, што пад плач лір хрыпата крычалі, сьпявалі сьляпцы, што іх бойка «падхватвалі» падгалоскі-павадыры, а таму, што самы плач лір так удала дапаўняў гармонію асеньняй ночы, так адказваў сумным думкам маім, што хацелася слухаць, слухаць...

Звычайны рэпэртуар быў у лірнікаў: „Лазар", «Ягоры», «Сон багародзіцы».

І думалася мне, што толькі пра справы сьвятыя можна граць на ліры...

Мы застанавіліся ля самага далёкага кастра, там, дзе рэчка падыходзіць зусім блізка да лесу.

Касьцёр пылаў, асьвятляючы чорныя сілуэты альховых кустоў і кідаючы залацісты водблеск на шырокія кароны ліп, якія чуць чутна шапацелі на прыгорку ля самага лесу.

Ля кастра сядзелі два старыя жабракі і падростак-павадыр. Перад кастром стаяла старэнькая кабета, падпёршы рукою падбародак і слухала «Сон прасьвятой багародзіцы». Гэта нумар «па таксіі» каштаваў ёй тры капейкі. Старцы скончылі, і кабета, хрысьцячыся пацягнулася да другіх агнёў. На нас глядзелі сьляпыя, як цёмная асеньняя ноч, вочы сьпевакоў, чакаючы «заказу». Усе маўчалі.

Мой прыяцель рашыў парваць гэтую нялоўкую цішыню. Ён спытаўся ў жабракоў.

— Скажэце, няўжо вы больш нічога ня ўмееце граць на ліры, акрамя гэтых духоўных песень?

Твар аднаго старэйшага старца, які трымаў ліру, неяк дрогнуў, і ён каротка нездаволеным тонам адказаў:

— Ня граем.

— Шкада, шкада... А я-б заплаціў капеек з дваццаць,—сказаў прыяцель, штурхаючы мяне пад бок.

— Нялоўка, пачуюць...—так жа груба адказаў лірнік.

— А, значыцца, граеце?.. Дык чаму вам не зарабіць дзьве грыўні:—пачаў настойваць прыяцель.

Адказаў другі жабрак:

— Бачыце, калі-б дзе-небудзь далей—у лесе, каб старыя ня чулі, дык граў-бы.

— У чым справа? Пойдзем!—рашуча заявіў прыяцель, зірнуўшы ў бок лесу.

Старцы падняліся.

— Вядзі!—буркнуў старэйшы павадыру.

Мы ўпяцярых пацягнуліся міма ліп, асьвятлёныя слабымі водблескамі кастра ў чорную пастку лесу.

Павадыр ішоў сьпераду, размахваючы галавешкай, а мы з прыяцелем ззаду, за старцамі.

— Ну, дос,—заявіў павадыр, спыніўшыся ля зваленага бурай дрэва і сьмяючыся дадаў нешта на жабрацкім жаргоне.

Стары сеў і працягнуў руку, у якую прыяцель паклаў манэту.

— Чаго-ж вы хочаце?—спытаўся лірнік.

— Сып што-небудзь вясёлае,—адказаў мой таварыш.

І ліра заплакала «галубца»...

Так, заплакала...

Ня гледзячы на шпаркі тэмп гэтага народнага скоку, ня гледзячы на шпаркае шлёпаньне па клявішах старых пальцаў, ня гледзячы на досыць нецэнзурны прыпеў, «вясёлае» ня выходзіла.

Ай, гуля, галубец
Сеў дзеўцы на пупец...

вугнава падпяваў спадручны...

А ў гуках ліры ўсё роўна адчуваўся нейкі сум.

Ліра плакала. Неяк не вязаўся матыў танцу з тэмбрам лірных гукаў.

Калі-ж зайграў стары нейкую жніўную песьню, працяглую, сумную—нешта блізкае, роднае, выплаканае сьлязьмі пачулася ў песьні. Няведома адкуль усплыў перад вачыма знаёмы малюнак поля са сьпелым жытам, з летняй сьпякотай, з бабай вясковай, аплакваючай у сумнай песьні сваю горкую долю жаночую...

Спадручны пачаў было сьпяваць, але я папрасіў толькі граць, бяз слоў. Мне здавалася, што голас старца, які толькі што пяяў галубца, а перад гэтым лахмата драў «Лазара», шкодзіць самаму настрою песьні. У сумных гуках ліры, гэтага прымітыўнага інструмэнту, на дзіва так добра захаваўся той настрой, які ўклала ў гэтую песьню сялянка, той настрой, якім поўна гарамычнае жыцьцё беларускай жанчыны.

Доўга граў сьляпы музыка сумныя песьні цяжкай працы, сьлязьніцы чорнага жыцьця беларускай вёскі.

Зачараваны стаяў я і слухаў, як плача ліра. Для мяне гэта быў канцэрт, які рэдка здараецца чуць у жыцьці...

...А сур'ёзны чалавек, калі яшчэ ня кінуў чытаць мой фэльетон, дык ужо напэўна ідзе далей кавалерыйскім скокам, шукаючы сур'ёзнай праблемы, альбо проста дзеля таго, каб пераканацца, што гэта не фэльетон, а насьмешка над чытачом.

Зьлітуйцеся, пачакайце!.. Дайце яшчэ паіграць на іншых музычных інструмэнтах.

* * *

Чарга за цымбаламі. Іх мне ня прыходзілася зацягваць у лес, каб іграць «вясёлыя» рэчы. У старыя часы я чуў іх па кірмашы; у заможных хатах у дні вялікіх сьвят срэбныя гукі гэтага інструмэнту.

А ў новы час я слухаў цымбалы ў маскоўскай Калённай Залі. Што пад цымбалы добра выходзяць беларускія скокі, дык пра гэта нават і «Праўда» пісала. І малюначкі адпаведныя зьмяшчала на сваіх старонках. А што пад цымбалы добра выходзяць сьпевы, дык пра гэта і замежная прэса пісала. Ці варта гаварыць аб тым, што наша сьпявачка Александроўская разам з цымбалістам Навіцкім у часе свайго вандраваньня па Эўропе досыць наслухаліся воплескаў; у гэтых воплесках вразумела вялікая музычная вартасьць цымбал, хоць воплескі былі і не на беларускай мове.

А нашага сталага прадстаўніка ў Маскве, тав. Браўковіча, так захапілі цымбальныя пачуцьці, што ён здабыў недзе грошы і заказаў у Маскве некалькі цымбал. Справе ня ў тым, ці была ад гэтага якая-небудзь карысьць музычнай справе на Беларусі, а проста варта адзначыць, што цымбалы могуць так моцна захапіць нават такога сур'ёзнага чалавека, як наш сталы прадстаўнік у Маскве...

* * *

... Да «праблемы» застаўся толькі адзін крок праз... жалейку. Дык вось гэтую самую жалейку, прасьценькую дудачку, якую не адзін раз прыходзілася чуць у глухой беларускай вёсцы, гэтую жалейку я ўважліва раз у жыцьці слухаў на Амсьціслаўшчыне.

Іграў на жалейцы ня просты музыка, а... член павятовага выканкому і калегіі зямельнага аддзелу тав. Сяргеенка. Ці таму, што ў гэты час музыка быў трошкі пад «мухай», ці таму, што гэта быў камісар з пастухоў, песьні выліваліся з самага сэрца і захаплялі слухачоў, з дзесятак адказных работнікаў павятовага маштабу.

Музыка мастацка іграў простыя сялянскія песьні і, здавалася, гэтым песьням няма канца-краю.

А на твары музыкі ляжаў нявыразны сум, у якім адбіваўся бяз слоў зьмест і настрой песьні.

Шкада, што я ня спэц-музыка. Калі-б я быў спэцам і мне прышлося гарманізаваць і аркестраваць гэтыя песьні, я-б захаваў поўнасьцю і жалейку музыкі-камісара і самога Сяргеенку з яго пачуцьцём.

* * *

А цяпер да самай праблемы.

Яна падобна да «праблемы», якую ставіў разумны яўрэйскі хлопчык у вядомым анэкдоце:

— Калі-б усе моры ды ў адно мора...

— Калі-б усе дрэвы ды ў адно дрэва...

— Калі-б усе тапары ды ў адзін тапор...

— Калі-б усе-тапор ды рубануў па ўсе-дрэву...

— Ды калі-б усе-дрэва паляцела ва ўсе-мора...

— Які-б зрабіўся вялікі боўць!

Вось гэткі «вялікі боўць» у галіне музычнай справы на Беларусі павінна, на наш погляд, зрабіць культура ліры, цымбалаў і жалейкі і злучэньня гэтых беларускіх народных музычных інструмэнтаў у адзін аркестар.

Хто скажа, што гэта не праблема? Хто адмовіцца сур'ёзна падумаць аб гэтым у той час, калі мы ва ўвесь рост ставім праблему ўтварэньня беларускай нацыянальнай опэры. Кіслая ўсьмешка, а можа і варожасьць да гэтай справы, культуры народных музычных інструмэнтаў, калі і зьявіцца, дык толькі альбо ў чалавека, які зусім ня ведае, аб чым ідзе гутарка, альбо ў аматараў прыгожасьці «інтэрнацыянальнай» музыкі, якія думаюць, што досыць перакласьці тэкст Фауста на беларускую мову, дык музыка Гуно пераверняцца ў беларускую нацыянальную опэру. Ясна, што такіх «аматараў» не з'агітуеш ні паказаньнямі, ні дасягненьнямі Украіны ў галіне апрацоўкі бандуры, ні напамінамі аб вялікіх посьпехах Азэрбайджанскага джазбанда нават у нас, у Менску. Хто будзе спрачацца, што гэта ня так! Хто-небудзь з працаўнікоў музычнага беларускага асяродку (гэта я пра музычны тэхнікум) можа ў абурэньні сказаць мне: «не адкрывай „амэрыкі", яна даўно адкрыта... Ёсьць у музычным тэхнікуме кляса народных музычных інструмэнтаў!»

Ведаю, ведаю. Не абурайцеся-ж, калі я скажу вам, што гэтая кляса ў працы музычнага тэхнікуму займае такое-ж месца, як старац-лірнік на вясельлі багатага абшарніка, дзе грыміць шматгалосы аркестр, б'юць літаўры і ў віхры панскіх скокаў няма нікому ніякай справы да жабрацкай ліры. Ці сказаў хто-небудзь з нашых музычных «светил» хоць памылкова аб тым, што народныя музычныя інструмэнты павінны заслугоўваць большай увагі?

Я ўжо не кажу пра тое, што нашы спэцыялісты-музыкі і ня цікавіліся пытаньнем аб магчымасьці скарыстаць хоць у далёкай будучыне аркестр з народных музычных інструмэнтаў, як аркестр суправаджаючы бытавую беларускую опэру. Няўжо-ж гэтая сьмелая думка зарадзілася і жыве ў галаве і сэрцы аднаго т. Захара, які вядзе клясу народных інструмэнтаў, які з шчырай адданасьцю працуе за 50 руб. у месяц пасынкам у мачахі музычнай установы, які ўжо шмат зрабіў для ўдасканаленьня народных музычных інструмэнтаў?..

Няўжо гэтае пытаньне не паўстане як сур'ёзная праблема перад ІБК, не ўзварушыць, у каго трэба, думкі, не зьмяце пыл і плесень з вялізнага скарбу сабраных і часткаю гарманізаваных народных і мастацкіх музычных твораў, ня прымусіць, каго трэба, зрабіць сьмела заклік да жывых людзей, якія ведаюць і любяць гэтую справу?

Няўжо-ж ня знойдуцца матар'яльныя магчымасьці ў адпаведных установах, каб падтрымаць той запал, з якім узяліся маладыя музыкі працаваць над пабудовай аркестру з беларускіх народных інструмэнтаў?

О, калі-б работнікі нашага музычнага тэхнікуму, які хутка пачне разгортвацца ў кансэрваторыю, зразумелі, што яны працуюць у асяродкавай беларускай музычнай установе; калі пачынаньні, якія вырастаюць пышнымі кветкамі на ўдзячнай глебе народнай музычнай творчасьці, сустракалі ўсямернае падтрыманьне з боку адпаведных устаноў; калі-б мы па-ленінску ўмелі знаходзіць неабходныя зьвеньні нашага будаўніцтва ў галіне нацыянальнай культуры,—ня было-б такіх недарэчнасьцяў, якія зараз перажывае т. Захар, гэты піонэр у галіне пабудовы беларускага нацыянальнага аркестру, ня было-б „крохаборства", якім займаецца кляса народных інструмэнтаў пры музычным тэхнікуме...

Як пятнаццаць год таму назад плакала ліра ў цёмную асеньнюю ноч на адлёце ў гушчары лесу, так і зараз ёй прыходзіцца плакаць на задворках беларускага музычнага тэхнікуму і карыстацца падачкамі добрых людзей.

Праўда, ліра зараз ужо не адна. Іх многа. І плачуць яны разам з цымбаламі і жалейкамі.

Галасы іх усё больш і больш настойліва прарываюцца да вушэй шырокага слухача.

Калдобінамі і выбоінамі праз перашкоды ідзе на сцэну са старой лірай новы лірнік.

І яны дойдуць, бо хутка ўжо шмат хто пачуе, як зноў плачуць ліры.

Дрэнна толькі, што на гэтым цяжкім шляху бедным лірам прыходзіцца сьпыняцца, каб з працягнутай рукой плакаць пад... дзьвярыма некаторых устаноў.

З СЁНЕШНІМ НУМАРАМ ГАЗЭТЫ РАССЫЛАЕЦЦА ПАДПІСЧЫКАМ „ЛІТАРАТУРНЫ ДАДАТАК“ № 15.

БССР на Ніжагародзкім кірмашы.

У гутарцы з нашым супрацоўнікам, камэрцыйны дырэктар Белдзяржгандлю т. Гарэлік паведаміў наступнае аб посьпехах БССР на Ніжагародзкім кірмашы.

Сёлета агульны зварот Белпайгандлю на кірмашы дасягнуў 1400000 р., што перавышае зварот мінулага году на 100 проц. З паказанай сумы было рэалізавана беларускіх тавараў на кірмашы на 1200000 р. і закуплена неабходных тавараў для патрэб беларускай прамысловасьці на 200000 р.

Гатовага адзеньня прададзена на 600000 р., абуткаў—на 300000 руб. і на рэшту сумы прададзена абояў і іншых тавараў прадукцыі ВСНГБ і мясцовай прамысловасьці. Сёлета Белпайгандаль завёз на кірмаш тавараў на 300000 р., якія былі поўнасьцю рэалізаваны, галоўным чынам, для патрэб Паволжскага раёну.

Асабліва вялікі попыт на кірмашы быў на беларускую фанэру і паперу; слабы попыт наглядаўся на беларускі абутак, бо якасьць яго ўступае якасьці сындыцыраванага абутку, і зусім адсутнічаў попыт на шляпныя тавары.

Трэба адзначыць, што сёлета Белпайгандаль зьяўляўся адным з нямногіх арганізацый, які выступіў на кірмашы з вялікай прапановай тавараў, прычым упяршыню выступіў ад імя мясцовай прамысловасьці БССР.

Удзельнічаючы на ніжагародзкім кірмашы ад мясцовай прамысловасьці, Белпайгандаль меў магчымасьць выявіць кан'юнктуру попыту на вырабы мясцовай прамысловасьці БССР у Савецкім Саюзе і на аснове кірмашнага вопыту здолее ў будучыне правільней пабудаваць сваю працу па абслугоўваньню мясцовай прамысловасьці. Посьпех Белпайгандлю быў адзначан усім кірмашным друкам і ўсімі гандлюючымі коламі, выступаўшымі на кірмашы.

ХРОНІКА.

Сяляне-сябры ЦВК — першыя падпісчыкі на творы Леніна.

Кампанія па вярбоўцы на творы Леніна на беларускай мове яшчэ не распачалася. Усё-ж маюцца ўжо першыя 35 падпісчыкаў. Першы падпісаўся праф. Кісьлякоў з Беларускай Дзяржаўнай Акадэміі Сельскае Гаспадаркі імя Кастрычнікавай рэвалюцыі.

У часе сэсіі ЦВК падпісаліся 34 сябры ЦВК БССР, сярод іх сяляне-сябры ЦВК—Жовацкі (Забалацкі сельсавет, Бабр. акр.) і Кушнер (вёска Поплава, Менскай акр.) і сялянкі-сябры ЦВК—Салаўёва (Весьнінскі сельсавет, Полацк. акр.) і Міціеўская (Сукорскі сельсавет, Полацкай акругі). Падпіска сярод сяброў ЦВК БССР працягваецца

Да адчыненьня 2-ой раённай канфэрэнцыі загадчыкаў школ і вучняў Ляхаўскага раёну.

Сёньня адчыняецца 2-ая канфэрэнцыі Ляхаўскага раёну (загадчыкаў і вучняў.

Галоўная задача канфэрэнцыі ў тым, каб сканцэнтраваць увагу настаўніцтва, піянэр-арганізацый і вучняў па паляпшэньні выхаваўчай ролі ў школе. Апошні пэрыяд працы ў школе можна ў асноўным ахарактарызаваць, як пераломны пэрыяд. Школа пераражывае за апошні час цэлы шэраг цяжкасьцяў у сваім разьвіцьці.

Мы маем факты, калі клясавы вораг праcякае ў нашую савецкую школу.

Мы маем на сёньняшні дзень наліччa ў школах антысэмітызму хуліганства, разьвіцьцё рэлігійнасьці, мяшчанскае разлажэньне сярод вучняў і цэлы шэраг чужых у ідэалёгічным сэнсе настрояў. Вось чаму зараз партыя, камсамол, піянэр-арганізацыя і наогул савецкая грамадзкасьць паднялі трывогу аб тым, каб рашучым чынам зьмяніць пастаноўку выхаваўчае працы ў школе.

На парадку дню школьнае канфэрэнцыі, першым пытаньнем стаіць задача бягучага навучальнага году і выхаваўчая роля школы.

Другім пытаньнем стаіць задача фарпосту і школьнага самакіраваньня.

Трэцяе пытаньне—аб культурным паходзе. Гэтым пытаньнем мы жадаем ускалыхнуць дзіцячы асяродак, каб разам з партыяй і камсамолам весьці барацьбу супроць цемры, някультурнасьці і няпісьменнасьці.

Пэнсія навуковым працаўнікам.

Міжведамсьцьвенная камісія пры Нар. Кам. Сацыяльнай Забясьпекі БССР на апошнім пасяджэньні разгледзела справы аб прызначэньні пэнсіі навуковым працаўнікам. Камісія пастанавіла прызначыць праф. БДУ Якуніну, праф. Беларускай Дзяржаўнай Акадэміі Сельскае Гаспадаркі імя Кастрычнікавай рэвалюцыі Монтагу і праф. Белдзяржветінстытуту Макарэўскаму па 125 руб. у месяц, навуковаму супрацоўніку Інбелкульту Грыневічу А. А.—120 руб. у месяц і дацэнту БДУ Сірківу 63 руб.

Пэнсія будзе выдавацца з 1-га кастрычніка.

Курсы па падрыхтоўцы рабочай моладзі ў ВНУ і рабфакі.

У бягучым навучальным годзе адчыняюцца аднагадовыя курсы па падрыхтоўцы рабочай моладзі ў ВНУ і рабфак. На курсах будуць прымацца рабочая моладзь з вытворчасьці і 10 проц. батракоў і вайскова-служачых па камандыроўках райкомаў ЛКСМБ і фабзаўмясцкомаў. Усяго на курсах будзе прынята 220 чал. з іх 120 чал. на аддзяленьне па падрыхтоўцы ў ВНУ і 100 чал. на аддзяленьне па падрыхтоўцы ў рабфакі. Зараз ужо распачаўся прыём заяў, які працягнецца да 27-га верасьня. Пачатак заняткаў на курсы—1-га кастрычніка.

Кватэры для працаўнік. сувязі

За апошнія 2 гады па БССР было патрачана каля 6.800 руб. на пабудову новых кватэр для працаўнікоў сувязі.

У Менску пабудаваны 4 дамы і зараз будуецца яшчэ 2 дамы для працаўнікаў сувязі.

Ліквідацыя няпісьменнасьці сярод батрацтва.

Прэзыдыум Цэнтральнага Праўленьня саюзу сельска-гаспадарчых і лясных рабочых намеціў на 1928-29 вучэбны год зьнішчыць няпісьменнасьць сярод 3 3507 батракоў і малапісьменнасьць сярод 8.164 батракоў.

Ліквідацыя няпісьменнасьці і малапісьменнасьці сярод батрацтва будзе весьціся па лініі саюзу сельгасрабочых, т-ва „Прэч Няпісьменнасьць“ і па лініі палітасьветных установ.

У мінулым навучальным годзе па лініі саюзу сельгаслесрабочых было ліквідавана няпісьменнасьць сярод 1.222 батракоў.

Санітарна-асьветныя кіно-карціны.

Пры Менскім Доме Санасьветы адбылася нарада лектароў па санітарыі. Нарада пастанавіла прасіць Белдзяржкіно выпусьціць у бліжэйшы час кіно-фільмы, якія-б адбілі працу менскіх лекавых устаноў. У першую чаргу павінны быць выпушчаны кіно-карціны на тэму „барацьба за здароўе і шкадлівасьць «алькагалізму»“.

Завод для вырабу фасфарытаў.

Каб забясьпечыць сельскую гаспадарку Беларусі мінэральным угнаеньнем, у мястэчку Крычаве, Магілеўскай акругі, мяркуецца пабудаваць новы завод па вырабу фасфарыта. Завод будзе каштаваць 370000 руб. Яго гадавая вытворчасьць перавысіць 16.000 тон фасфарытнай мукі. Завод ужо будуецца і ў сярэдзіне 1929 году будзе пушчан у ход.

Пашырэньне менскай электрастанцыі.

На 1928-29 гаспадарчы год менскай электрастанцыі вызначана 350.000 руб. на перaабсталяваньне, рамонт і пашырэньне. Будуць рабіцца наступныя работы: пабудова будынку для двох паравых катлоў, пабудова трансфарматарных будак, пракладка падземнага правaду, пабудова паветранай сеткі. У зьвязку з тым, што ў 1929 годзе мяркуецца пусьціць трамвай, сучасная магутнасьці электрастанцыі для Менску будзе замала.

Каналізацыя гарадоў БССР.

Інспэкцыя камунальнай гаспадаркі Нар. Кам. Унутраных Спраў БССР распрацавала 5-ці гадовы плян правядзеньня каналізацыі ў гарадох БССР.

Па гэтаму пляну ў бліжэйшыя гады мяркуецца правесьці каналізацыю ў Віцебску і Гомелі.

Будаўнічыя матар'ялы для БССР.

Праўленьне Стройсындыкату намеціла завесьці ў БССР на верасень м-ц усіх будаўнічых матар'ялаў на 70.313 руб.

У гэтым ліку будуць завезены цэмант портляндзкі ў ліку 10.000 бочак, мел—165 тон і вапны—750 тон.

Усе гэтыя будаўнічыя матар'ялы будуць рэалізаваны паміж будаўнічымі арганізацыямі БССР.

Машыны для працкалектываў і саматужнікаў.

За апошні час прыкмечаецца вялікі попыт на замежныя машыны з боку працкалектываў і саматужнікаў.

Гэтымі днямі атрымана з Нямеччыны партыя машын для загатоўчыкаў. Апрача гэтага атрымана з Амэрыкі вялікая партыя мярэжачных і закройных машын для працкалектываў і асобных саматужнікаў. Гэтыя машыны дапамогуць частковай мэханізацыі і разьвіцьцю саматужнай прамысловасьці БССР.

Электрыфікацыя вёскі.

На днях пушчаны ў ход 3 новыя электрастанцыі. З іх адна электрастанцыя пушчана ў Смалявічах, праз якую электрыфіцыравана бліжэйшая вёска і савецкая гаспадарка, другая—ў Узьдзе, праз якую электрыфіцыравана вёска Бервешчана, і трэцяя —у Бягомлі.

Апавяшчэньні.

ДОМ АСЬВЕТЫ.

— Сёньня 23-IX—28 г. спэктакль Бел. Дзярж. Тэатру пад кіраўніцтвам Галубка «КРАБ» драма ў 5 актах.

Пачатак а 9 гадз. увеч.

Білеты ад 20 да 60 кап.

— У панядзелак 24-IX—28 г. кіно „ЦЫРК ПАМЭРА“.

Пачатак сэансаў у 7 з пал. і 9 з пал. гадз. увеч.

Часова вык. абав. адказнага рэдактара П. ШАСТАКОЎ.

Апавяшчэньне МЕНСКАГА ГАРАДЗКОГА САВЕТУ

22-га верасьня 1928 г.

Менскім Акруговым Саветам «Асоавіяхім» у бліжэйшыя дні будзе праведзена інсцэніроўка абароны гораду Менску ад паветрана-хімічнага нападу.

Інсцэніроўка мае вучэбна-паказальную мэту і дасьць патрэбныя вынікі тады, калі ўсе колы насельніцтва ўлічаць значэньне такога вопыту і дапамогуць «Асоавіяхіму» бясспрэчным выкананьнем тых абавязкаў, якія яно павінна выконваць у часе сапраўднага нападу на горад ворага.

Апроч вучэбна-паказальнай мэты, інсцэніроўка зьяўляецца арганізацыйнай, бо насельніцтва на вопыце будзе вучыцца, як бараніць сябе і сваю сям'ю ў выпадку паветрана-хімічных нападаў.

Менскі Гарадзкі Савет па дакладу «Асоавіяхіму»—пастанавіў:

1) Прыцягнуць да абароны гораду ў якасьці пасыўных мер абароны «Асоавіяхімаўскія атрады» з супроцьхімічнай маемасьцю, Міліцыю, Аўтадор, Пажарную каманду, санітарныя каманды і мэдыцынскія пункты.

2. Апавясьціць насельніцтва, што аб набліжэньні „ворага“ будзе паведамлена наступнымі сыгналамі:

а) паветранай трывогі—працяглымі гудкамі фабрык і заводаў цягнікоў ня меньш 5-ці хвілін;

б) хімічнай—частымі ўдарамі ў звон на сабору (Пляц Волі) і ў звон пажарнага дэпо Ляхаўскай Добраахвотнай Пажарнай дружыны на працягу ня менш 5 хвілін;

в) канец трывогі—ражкамі пажарных каманд.

3. Абавязаць зараз-жа пасьля сыгналу аб трывозе:

а) установы дзяржаўныя, каапэрацыйныя і грамадзкія, маючыя транспарт (аўтамашыны, матацыклы, фурманкі) у часе трывогі трымаць іх падрыхтаванымі да выезду і па першай прапанове штабу кіраўніцтва абароны накіроўваць іх па належнасьці;

б) прыпыніць увесь гандаль дзяржаўны, каапэрацыйны і прыватны па Ленінскай ад Унівэрсытэцкай, пл. Волі, Энгельса, па Ляхаўцы і па Савецкай вул., ад вул. Валадарскага і да Электрастанцыі;

в) усім фурманам у часе паветрана-хімічнай трывогі заставацца на сваіх мясцох і падпарадкавацца ўсім распараджэньням штабу кіраўніцтва абароны;

г) усім грамадзянам завесіць вокны шчыльна зачыніць дзьверы.

4) Забараніць усякі рух (пешы, конны, аўта і вела) па вуліцах, заражоных «атручаючымі газамі» да сыгналу адбою.

5) Лічыць усіх грамадзян, якія пападуць у «атручаную газамі» зону, „атручанымі“ і абавязаць іх падчыняцца ўсім вымаганьням атраду «Асоавіяхіму».

6. Запрапанаваць насельніцтву выконваць усе распараджэньні па абароне ад асоб, маючых жоўтыя павязкі на левай руцэ.

Апавяшчаючы аб гэтым, Менскі Гарадзкі Савет мае надзею, што ўсё насельніцтва гораду, асабліва тых раёнаў, дзе будзе праведзена інсцэніроўка, сьвядома аднясецца і выканае тое, што ад яго патрабуецца без прымяненьня мер адміністрацыйнага пакараньня.

МЕНСКІ ГАРАДЗКІ САВЕТ.

АБВЯШЧЭНЬНЕ

29-9 г. г. у 10 гад. у м. ЗАСЛАЎІ ў памяшканьні райвыканкому

АДБУДУЦЦА адкрытыя ТАРГІ

на здачу ў арэнду ВАДЗЯНОГА МЛЫНУ «ВЯСЬНІНКА».

Умовы будуць абвешчаны ў дзень таргоў.

Заслаўскі Райвыканком.

БІБЛІАГРАФІЯ.

Д-Р. Н. ФУРС. Сухоты і барацьба з імі. Выданьне 2-е. Белдзяржвыдавецтва. Менск—1928 г. Стар. 32. Цана 17 кап.

Прынята думаць што сухотамі зьяўляецца хвароба лёгкіх, пры якой чалавек кашляе, сохне і гіне найчасьцей у маладых гадох. Пра тое, што ёсьць яшчэ шэраг хвароб, якія маюць адну прычыну з сухотамі і якія таксама ёсьць сухоты, але другіх частак цела, мала хто ведае. Сухоты выяўляюцца, напрыклад, у росьце гарба, у апухласьці калена, клуба, залозаў на шыі, ці ў другіх мясцох. Робяцца веады на носе і навакол па твары, потым нос адпадае, астаецца ўразьлівая яма—і тут прычына—сухотная зараза.

У апошнюю імпэрыялістычную вайну страчана забітымі 1.700.000 чалавек, а памерла ад сухот за гэты час 2.000.000 За час халернай эпідэміі ў 1910 годзе памерла ад халеры 100.000 чалавек, ад сухот за той самы час памерла 500.000 чалавек. Вылічана, што ад сухот ўмірае восьмая частка ўсіх людзей. Так кажа д-р Н. Фурс.

Беларусь па сухотах стаіць на першым месцы. У нас памірае ад сухот на 10.000 жыхароў 29,9 чалавек у год (1923 г.), тады як у Фінляндыі 21,5 (1920 г.), у Нямеччыне—18,4 (1920 г.), у Англіі—12,6 (1919 г.).

У сваёй кніжцы д-р Н. Фурс высьвятляе спачатку прычыны сухотаў і між іншым даводзіць, што можна заразіцца сухотамі і праз малако. Сярод быдла сухоты вельмі пашыраны. Аказалася, напрыклад, што ў Даніі быдла, хворага на сухоты, прыблізна 30 процантаў, у Бэрліне 15 проц., у Англіі ў 1918 г. хворага быдла было 58—84 проц., у Францыі ў 1919 г. знойдзена 25 проц. хворага быдла. Ад быдла людзі могуць заразіцца сухотамі праз малако, у якім знаходзілі сухотныя палачкі.

У далейшым д-р Н. Фурс апавядае як пашыраецца і як нападае ў чалавечае цела сухотная зараза. Статыстычнымі выкладкамі д-р Н. Фурс даказвае, што сухоты—хвароба сацыяльная. Сухоты найбольш бяруць сабе ахвяр сярод рабочых На 1000 чалавек памірае ад сухот: рудакопаў—81,6, чарнаробочых — 49,1, набіўшчыкаў—30,0, шаўцоў—27,1, краўцоў—24,8, кавалёў—15,8, сталяроў—15,0, пільшчыкаў—12,1, настаўнікаў—12,0, адвакатаў—9,2, садоўнікаў—8,3, земляробаў—7,6, лясьнікоў— 7,2, духавенства—5,5.

У наступных аддзелах аўтар апісвае, як змагаецца чалавечае цела з сухотнаю заразаю, як засьцерагчыся і змагацца з сухотамі асабіста, у грамадзкім масштабе і як лячыць сухоты.

Кніжка, як бачым, трактуе вельмі важнае пытаньне і таму яе павінен прачытаць усякі грамадзянін, які хоча змагацца з найбольшым і самым страшэнным ворагам чалавецтва. Асабліва гэтую кніжку трэба рэкамэндаваць прачытаць рабочым, якія больш усяго церпяць ад сухот, а таксама і нашаму сялянству, якія згодна з статыстыкай, хоць і менш церпяць, але для якіх затое лекавая помач менш даступна.

Каштуе кніжка толькі 17 кап. Выдана яна добра.

П. Т.

Суд.

Антысэміцкае гняздо ў дзіцячай клініцы.

Першы дзень працэсу.

Хто на лаўцы падсудных:

Падсудныя падзяляюцца на тры катэгорыі.

Хмара—загадчыца гаспадарчай часткі клінікі, па прафэсіі акушэрка, дачка служачага абшарніка.

Сідэсер—немка, па прафэсіі сястра, жонка нямецкага карэспандэнта.

Маслоўская—з сялян м. Докшыцы (Польшча), па прафэсіі прачка, потым сястра.

Луцэвіч—па прафэсіі сястра, скончыўшая курсы аховы мацярынства і младзенчаства.

Жылінская—з гораду Екацярынаслава, акушэрка.

Сабалеўская—сялянка Койданаўскага раёну—скончыла школу „Прэч Няпісьменнасьць“.

Па справе абвінавачвае пракурор Юрашкевіч. Абараняюць: абаронцы Корсак, Гэрновіч і Краўзэ.

На раніўнім пасяджэньні дапытаны: Сідэсер, Маслоўская, Луцэвіч. Яны катэгарычна ня прызналі сябе вінаватымі як у арганізацыі антысэміцкага гнязда, таксама і ў парушэньні службовай этыкі.

Розьніцы паміж хворымі дзецьмі яўраяў, рускіх, палякаў і інш. у клініцы ня было. Мы сёстры, наш абавязак дапамагаць хворым бяз розьніцы нацыянальнасьці. Мы так і рабілі.

Былі выпадкі калі хворым дзецям давалі страву розную—маткі, якія наведвалі дзяцей думалі, што адны дзеці лепшыя, другія горшыя, падымалі крык—але-ж страва дзецям давалася такая, якую пісалі ўрачы. Мы тут ні пры чым.

Выпадкаў, што нібы сёстры расказвалі рускім, беларускім маткам няправільныя зьвесткі аб тым, што яўрэйскіх дзяцей лепш кормяць і лечаць, ня было, гэта беспадстаўная хлусьня. Сястра Сідэсер заўляе, што слоў „парх“, «жыд» „паршывае царства“ «хам», «іуда» ня ўжывалася і іх ніхто ня чуў.—Я немка, кажа Сідэсер, я выхоўвана на нямецкі лад, мужыцкіх слоў я не разумею.

Аднак Сідэсер кажа, што калі паміж сясцёр бывалі прыватныя гутаркі адносна прыгожасьці мужчын, я сказала, што яўрэяў ня люблю, палякаў бачыць не магу, але-ж гэты сэнс трэба разумець. Тут нічога палітычнага няма. Гэта мая асабістая сымпатыя.

Калі на пасяджэньні мясцкому стаяла пытаньне аб антысэмітызьме, выказваецца ня супроць культуры і ладу ў краіне Саветаў, сказала, што трэба прытрымлівацца нямецкай культуры і тады ўсё будзе добра. Я ведаю, што такой культуры, як у немцаў, няма відзе. Гэта багатая культура, якую я паважаю.

Старшыня суду пытае Сідэсер—чаму вы ня можаце бачыць палякаў.

Я—баюся палякаў, яны фанатыкі і мне маглі-б прыпісаць шпіянаж.

„Вячэрняе пасяджэньне.“

Падсудныя: Жылінская—з 15 году працую ў клініцы, спачатку санітаркай, швейкай і потым сястрой. Аб антысэмітызьме нічога ня чула,—спайкі ня было—усе працавалі сумленна і ня лічылі чые дзеці паступалі ў клініку.

Падсудная Сабалеўская ўзбурана,—я сялянка бедных бацькоў, якія ўсё жыцьцё да Кастрычніка 1917 году за кавалак хлеба гнулі сьпіну ў абшарніка. Я ня ведаю іншай улады апрача савецкай, бо апошняя высунула мяне ў людзі, ліквідавала няпісьменнасьць і дала магчымасьць разгарнуць сьпіну і працаваць у савецкай установе.

Нашто мне антысэмітызм? Гэта проста сьмех. Паміж нацыямі розьніцы не павінна быць. Гэта адна сям'я—працоўнай краіны.

Хмара—тое, што напісана ў газэце «Рабочы» за 22 мая, не адпавядае сапраўднасьці. За 12 год у клініцы я ня чула ніякай варожасьці сясьцёр да дзяцей яўрэяў. Усе былі роўныя і карысталіся роўнымі правамі.

Няхай прафэсар клінікі, ці ўрач скажа што гэта няпраўда.

Гаспадарчая частка клінікі была на належнай вышыні. Гэта відаць з актаў рэвізіі і абсьледаваньня. Калі прызначылі на маё месца партыйку, я была здаволена і супроць яе нікога не падбухторвала.

Заўтра допыт сьведак.

(Працяг будзе).

А. Кастроў.

Справачны аддзел.

КАТЫРОЎКА ПАЗЫК НА 23-IX-1928 г.

Абл. 1 дзярж. паз. — прад. 4—74,5, куп. 4—72,5.

Абл. 2 дзярж. паз.—прад. 5—10,5, куп. 5—0,85.

Абл. 3 сял. паз.—прад. 5—06,5 куп. 5—04,5.

Абл. 10 пр. паз. 27 году — прад. 25,25, куп. 25—15.

Абл. дзярж. паз. 26 г.—прад. 121, 25, куп. 119,25.

Абл.12 пр. дзярж. паз. прад. 103—79, куп. 103—74.

КІНО.

КІНО-ТЭАТР «КУЛЬТУРА». Ад аўторка 18 верасьня, сучасная штодзённая драма вытворчасьці БЕЛДЗЯРЖКІНО „У ВЯЛІКІМ ГОРАДЗЕ“ У галоўных ролях: С. Якаўлева, Г. Маліноўская, Р. Бабынін. Пачатак 1-га сэансу а 7 г. 15 хв., 2-га у 9 г. і 3-га ў 10 г. 45 хв.

КІНО „ЧЫРВОНАЯ ЗОРКА“. Ад аўторка 18 верасьня, новы мастацкі фільм „ЦЫГАНСКАЯ КРОЎ“ у 7 частках. СЭАНСЫ—пачатак 1-га а 7 гадз. 30 хв., 2 — а 9 гадз., 3—а 10 гадз. 30 х. Каса адчынена ад 6 гадз.

КІНО «ІНТЭРНАЦЫЯНАЛ». АД АЎТОРКА 18-га ВЕРАСЬНЯ, МАСТАЦКІ БАЯВІК З ЖЫЦЬЦЯ Ў КАНАДЗЕ. „ВЕЧНАЯ БАРАЦЬБА“ драма ў 8 частках. Пачатак 1-га сэансу а 7 г. 30 хв. Каса адчынена ад 6 г.

КІНО «ПРАЛЕТАРЫ». З аўторка, 18 верасьня Вялікі мастацкі баявік «ЗЯМЛЯ У ПАЛОНЕ» мастацкі фільм у 7 частках. У галоўных ролях лепшыя савецкія кіно-артысты: В. Фогель, А. Стэн, А. Судакевіч, Каваль-Самборскі, Баталаў, Нарокаў, Якаўлева і інш. Пастаноўка рэжысэра Ф. А. Оцэпа. 3 сэансы пачатак 1 а 7 г. 30 х.

ЗАОЧНЫЕ КУРСЫ БУХГАЛТЕРИИ, КАЛЬКУЛЯЦИИ И СТАТИСТИКИ

— Продолжительность курса—8 МЕСЯЦЕВ. —

Поступать на курсы можно в любой месяц года.

Принимаются лица с образованием не ниже 4 гр. семилетки.

ОКОНЧИВШИМ КУРСЫ ВЫДАЮТСЯ СВИДЕТЕЛЬСТВА.

Плата за первый месяц—5 руб, а за остальные по 4 руб. в месяц ВНОСИТСЯ В НАЧАЛЕ КАЖДОГО МЕСЯЦА ВПЕРЕД по адресу: МИНСК, ВСЕКОБАНК, тек. счет № 682.

Подробные условия высылаются за 2 восьмикопеечные марки. С запросами обращаться: Минск, Всекобанк, заочным курсам.

ЧЫТАЙЦЕ І ВЫПІСВАЙЦЕ

штомесячную беларускую часопісь літаратуры, палітыкі, эканомікі, гісторыі, крытыкі

„ПОЛЫМЯ“

ПАД РЭДАКЦЫЯЙ: З. ЖЫЛУНОВІЧА, ІВ. ВАСІЛЕВІЧА, А. БАЛІЦКАГА, ЯНКІ КУПАЛЫ, М. ЧАРОТА.

ГАДАВЫЯ І ПАЎГАДАВЫЯ ПАДПІСЧЫКІ «ПОЛЫМЯ», ЯКІЯ ЎЖО ЎНЕСЬЛІ ПЛАТУ, АТРЫМОЎВАЮЦЬ НУМАРЫ «ПОЛЫМЯ» ДА КАНЦА ГОДУ ПА РАНЕЙШАЙ РАСЦЭНЦЫ, А ТАКСАМА БЯСПЛАТНЫ ЛІТАРАТУРНЫ ДАДАТАК (гл. газ. «Сав. Бел.» № 295 за 1927 г. і «Зьвязда» ад 1 студзеня 1928 г.).

ПАДПІСНАЯ ЦАНА на «Полымя» з дадаткам: на год—12 р., 6 м-цаў—6 р., 3 м-цы—3 р.

ЦАНА АСОБНАГА НУМАРУ—1 руб. 25 кап.

ПАДПІСКА ПРЫМАЕЦЦА: у рэдакцыі часопісі „Полымя“ (Менск, Савецкая, 63), у Цэнтр. кнігарні БДВ (Менск, рог вул. Ленінскай і Савецкай), ва ўсіх акруговых аддзяленьнях БДВ, ва ўсіх паштовых аддзяленьнях, у галоўнай канторы газэты «Зьвязда» (Менск, Савецкая 63, 3-ці паверх), у канторы падпіскі на газэты „Праўда“ і «Известия» (Менск, Савецкая, 61), у канторы газэты «Беларуская Вёска» (Менск. Савецкая, 63) і яе ўпаўнаважнымі і сельнорамі ва ўсіх раёнах БССР.

За ўсімі спраўкамі аб недасыланьні падпісчыкам нумароў «Полымя» просьба зьвяртацца непасрэдна ў тыя ўстановы, якімі прымалася падпіска на часопісь „Полымя“.

ЗГУБЛЕНЫ:

— Каапэрац. кніжка Брусківа Л. М., выд. МЦРК, кв. 1123.

— Пэнсіённая кніжка Дзержыц К., выд., Менстрахкасай, кв. 1124.

— Талён Дыкштэйн Г. Ш., выд. Менскай біржай працы, кв. 1125.

— Каапэрац. кніжка Егуткіна Я., выд. МЦРК, кв. 1126.

— Каапэрац. кніжка Эфрон М. Б., выд., МЦРК, кв. 1127.

— Каапэрац. кніжка Шапіра А. Б., выд. МЦРК, кв. 1128.

— Талён Лагуцька А. Г., выд. Менскай біржай працы, кв. 1129.

— Атэстат Мэрліс М. М., выд. 3-й сямігодкай, кв. 1130.

— Вуч. вайсковы білет Шклярыка С. К., выд. Менакрваенкаматам, кв. 1131.

— Чырвонаарм. кніжка Мінкевіча С. Ф., выд. інж. паркам 2 бeдывізіі, кв. 1132.

— Сябр. кніжка Мінкевіча С. Ф., выд. Самахвал. крэдытн. т-вам, кв. 1133.

— Сябр. кніжка № 68 Міцкевіча С. Ф., выд. Новадворскім семян. т-вам, кв. 1134.

— Каапэрац. кніжка Мазэль Ш. Г., выд. МЦРК, кв. 1135.

— Біржавы талён № 536 Баршай С. Г., выд. Менскай біржай працы, кв. 1136.

— Анкета Махнач М. А., выд. РВК, кв. 1137.

— Лекавая кніжка № 875, Сулкоўскага Ф. В., выд. Слуцкай страхкасай, кв. 1138.

— Пашпарт Жабінскай М. О. выд. Койданаўскім РВК, кв. 1139.

— Каапэр. кніжка Шурэвіча В., выд. МЦРК кв. 1140.

— [illegible] Мушко М. Н., выд. [illegible] кв. 1145.

СТАН РАХУНКАЎ

Гандлёвага Аддзелу Бабруйскага Акрвыканкому „КАМУНГАНДАЛЬ“ на 1 кастрычніка 1927 г.

АКТЫЎ.

НАЗВА РАХУНКАЎ.	Сума	Сума	У %
1. Каса		147—99	0,07
2. Бягучыя рахункі:			
а) у Дзяржбанку	83—73		
б) у Камунбанку	54—34	138—07	0,07
3. Каштоўныя паперы:			
а) Дзяржаўныя.	170 —		
б) Акцыі іншых устаноў	5500 —	5670 —	2,70
4. Тавары:			
а) на складзе	18208—17		
б) у магазыне № 1	41285—20		
в) » » » 2	19181—39	78674—76	37,46
5. Будаўніч. работы (незак.).		89560—59	42,64
6. Вэксалі да атрыманьня:			
а) у партфэлі	189—12		
б) у адлічэньні	10013—75		
в) на інкасо	216—50	10419—37	4,96
7. Дэбіторы:			
а) служачыя	113—12		
б) дастаўнікі	6919—32		
в) розныя асобы і ўстан.	12979—55		
г) няпэўныя даўгі	111—07		
д) падсправазд. сумы	36—96	20160—02	9,60
8. Маёмасьць:			
а) нярухомая	2576—25		
б) рухомая	2357—83	4934—08	2,35
9. Выдаткі буд. году		314—45	0,15
БАЛЯНС		210019—33	100

ПАСЫЎ.

НАЗВА РАХУНКАЎ.	Сума	Сума	У %
1. Капіталы і фонды:			
а) асноўны	15775—89		
б) запасны	2500 —		
в) амартызацыйны	587—72		
г) паляпшэньне быту раб. і служачых	164—07		
д) па пакрыцьцё няпэўн. даўгоў	111—07	19138—75	9,11
2. Банкі па вучоту вэкс.			
а) у Дзяржбанку	2515 —		
б) у Камунбанку	7498—75	10013—75	4,77
3. Вэксалі да аплаты		33714—10	16,05
4. Крэдыторы:			
а) Бабруйскі гарсав.	104413—39		
б) дастаўнікі	13039—84		
в) розн. асобы і ўстан.	23436—41	140889—64	67,09
5. Пераходныя сумы		101—38	0,05
6. Прыбытак 1926-27 г.		6161—71	2,93
БАЛЯНС		210019—33	100

РАХУНАК ПРЫБЫТКАЎ І ВЫДАТКАЎ

Гандлёвага Аддзелу Бабруйскага Акрвыканкому „КАМУНГАНДАЛЬ“.

ДЭБЕТ. *за 1926-27 апэрацыйны год.* КРЭДЫТ.

НАЗВА АРТЫКУЛАЎ.	СУМА.	СУМА.
1. Працэнты заплачан.		3096—31
2. Сьпісана ў страт:		
а) ад перацэнкі тавараў	5517—32	
б) на пагашэньне каштоўн. маемасьці	364—59	
в) на папаўненьне фонду няпэўных даўгоў	7—50	5889—41
3. Бягучыя выдаткі		16318—14
4. Гандлёвыя „		10179—30
5. Прыбытак 1926-27 г.		6161—71
УСЯГО		41644—87

НАЗВА АРТЫКУЛАЎ.	СУМА.
1. Ад рэалізацыі тавараў	36926—41
2. Ад лішкі тавараў	2258—11
3. Працэнты атрыманыя	1678—57
4. Дывідэнт па акцыях т-ва «ВЗОК» за 25-26 год	409—22
5. Розныя прыбыткі	372—56
УСЯГО	41644—87

Разьмеркаваньне прыбыткаў:

1. 10 %	на ўнясеньне прыбыткоў. падатку	616 руб. 17 кап.
2. 9 „	у фонд паляпшэньня быту служачых	554 „ 55 „
3. 48 „	„ мясцовы бюджэт	2957 „ 61 „
4. 33 „	„ зваротны капітал	2033 „ 38 „
УСЯГО		6161 руб. 71 кап.

Гэты баланс разгледжан і зацьверджан камісіяй пры Бабруйскім Акрга на пасяджэньні ад 20-га красавіка 1928 г. пратакол № 3 і дазволен да апублікаваньня.

Загадчык Гандлёвым Аддзелам „Камунгандаль“ ПАРШЫКАЎ.

Бухгальтар ТАЎКАЧОЎ.

Літбел № 302 1-я дзяржаўная друкарня